

Diyuturunumiyu

Contents

Igpewun-a	1
Ka igpewun-a te me lalag ni Muwisis	2
2Ka peg-awe te me kabuhalan ni Israil puun te Sinay	3
3Ka peg-alam ni Muwisis te me pangulu	3
3Ka me talagsilib	4
4	4
4	4
5Ka pegparusa te me kabuhalan ni Israil	5
5	5
5	5
5Ka pegkaleleug te me kabuhalan ni Israil	6
6	6
6	6
6	6
6Ka me tribu ne diye te marani te Kanaan	6
7	7
7	7
7	7
7	7
7Ka pegkatalu ni Sihun	8
8	8
8	8
8Ka pegkatalu ni Ug	8
8	9
9	9
9Ka me tribu diye te talipag te Hurdan	9
9	9
9	10
10	10
10Ware tuhuti si Muwisis ne egpekeendiye te Kanaan	10
10	10
10	10
10Ka pegbagget ni Muwisis te me kabuhalan ni Israil te pegtuman te suhu	10
11	11

24Ka karesen te Manama	25
25Ka me saad wey me paney-paney	25
	25
	26
	26
	26
27Ka inged ne egsimbaan	27
	27
	28
	28
28Ka me pegpaney-paney meytenged te me diyus-diyus	29
	29
29Ka paney-paney meytenged te ubat ne prupita	29
	29
	30
30Ka ingkene ne eggimuwen ke eglungku	30
30Ka malindit wey malinis ne mananap	30
	31
	31
	31
	31
	31
32Ka igkapitu ne leg-un	32
	32
	32
32Ka pegpalihawang te uripen	33
	33
33Ka me panganey te baka wey karniru	33
33Ka sahakeen te Peglihat te Panalihan	33
	34
34Ka Sahakeen te Peksawit	34
34Ka Sahakeen diye te me Leeb	34
	35
35Ka matareng ne peggukum	35
	35
35Ka kene ne eleg ne igpanubad	35
	35
	36
36Ka me pegpaney-paney te peg-alam te Hari	36
	36
37Ka egkarawat te me talagpanubad	37
	37
	37
37Ka me pegpaney-paney te me himu ne igkeepes te Manama	37
38Ka saad te Manama ne egpeuyan te prupita	38

38	
38	Ka me aputanan ne siyudad38
38	
39	
39	Ka me daan ne palinneu te eletanan39
39	Ka meytenged te me talagpamalehet39
39	Ka me balaud te gira40
40	
40	
40	
41	
41	
41	Ka me peggusey te innimatayan te heles de41
41	Ka me pegsahipe te me malitan ne naddakep42
42	Ka me egkapanunud te kinakakayan ne anak ne lukes42
42	Ka me masinupaken ne anak42
42	
43	Ka me duma pad ne balaud43
43	
43	
43	
43	
44	
44	
44	
44	
44	
44	Ka me balaud meytenged te bansa44
44	
44	
45	
45	
45	
45	
45	Ka me etew ne igpasuwey45
45	
45	
46	
46	Ka me peglinis layun te kampu46
46	
46	Ka me pegsagman te uripen ne egpallahuy46
46	
46	
47	Ka me panaad diye te Manama47
47	
47	Ka me balaud meytenged te pegpeengkerey te asawa47
47	

47
48Ka balaud meyitenged te egtangag te duma48
48Ka me balaud meyitenged te ibung48
48
48
48
49
49Ka parusa te nakasale pinaahi te lampes49
49
49Ka katenged te suled te migpatey49
49Ke egpekeg-ehet ka daruwa ne etew50
50Kene kew panlimbung50
50Ka suhu te pegpangimatey te me Amalikanen50
50Ka me halad puun te an-anayan ne baad te me uma50
50
51
51
51Ka me pegpaney-paney te kene pad egseled te Kanaan52
52
52Ka dilus te masinupaken52
52
53
53
53
53
53
53
53
53
53
53
54
54
54
54
54Ka me panalangin te pegkamatiumanen54
54
54
54
54
54
55
55
55Ka me dilus te pegkamasinupaken55
55
55
55

67
67
67
67
68
68
68
68
68
68
69
69
69
69
69
69
70
70
70
70
70
71
71
71
71
71Ka katamanan ne tahataha ni Muwisis71
71
72Ka tubtubaren ni Muwisis para te me kabuhalan ni Israil72
72
72
72
72
73
73
73
73
74
74
74
74
74
74
74
74
75
75

75

75

75

76

76

76

76

77

77

77

77

77Ka pegpapitew te Manama ki Muwisis te tane77

78Ka pegpatey ni Muwisis78

78

78

78

Diyuturunumiyu

Igpewun-a

Ka baseen te Diyuturunumiya, impaay-ayaran megsinsinundula ne me guhuren ni Muwisis diye te me kabuhalan ni Israil, diye te inged te Muwab, ka inged ne insanggalan dan puun te naluhey ne peggipanew ran diye te disirtu, wey te timpu ne mahaan e sikandan egseled wey eg-ugpe diye te Kanaan.

Ne seini ka duma ne impurtanti ne nahuhud te seini ne baseen: 1.) Nahuhud kayi ka pegpasuman-suman ni Muwisis te me kabuhalan ni Israil meytenged te neneyitabu te nanlihad ne hep-at ne pulu (40) ne leg-un, wey ka peghangyu din te me kabuhalan ni Israil te pegsuman-suman ke immenu sikandan te eg-inahak te Magbebaye diye te disirtu. Ne nahuhud man-e kayi ka peghangyu ni Muwisis kandan ne eg-ikul wey egmatinumanen te Manama. 2.) Nahuhud man-e kayi ka pegguhud ni Muwisis te Sapulu (10) ne Suhu wey ka pegpasabut din te An-anayan ne Suhu, wey ka pegpanengneng din te me kabuhalan ni Israil ne keilangan ne iyan dan de iya egpamakayen ka Magbebaye ne Manama. Nalagkes nahuhud kayi ka lein-lein ne balaud ne egpeikulan te me kabuhalan ni Israil diye te Kanaan. 3.) Nahuhud man-e kayi ka pegpasuman-suman ni Muwisis te me kabuhalan ni Israil te igpasabut te kasabutan te Manama diye te kandan, wey ka pegbagget din kandan te pegtuman te sika ne kasabutan. 4.) Nahuhud man-e kayi ka peg-alam ki Huswi isip igliwan te pangulu te keet-etawan te Manama wey ka peg-ulahing ni Muwisis te peggale-gale te pegkamatinumanen te Manama te me saad din, wey ka pegpanalangin te me kabuhalan ni Israil. Nahuhud man-e kayi ka pegpatey ni Muwisis diye te Muwab, talipag te Hurdan dapit te igsile.

Ka mabantug ne uluwan te seini ne baseen iyan ka pegluwas wey pegpanalangin te Manama te keet-etawan ne in-alam din wey inggeyinawaan. Purisu eleg iya ne egsumsumanen te me kabuhalan ni Israil ne eggeyinawaan wey egtahuren ka Manama eyew egpakaangkem sikandan te umul, wey kene egkaawaan te panalangin.

Ka amana ne impurtanti ne me birsikulu kayi iyan ka 6:4-6 wey sika ne me birsikulu ka ingkahi ni Hisus ne labew te langun ne suhu ne miggenendue: Geyinawei niyu ka Manama niyu te intiru ne pusung, gimukud, wey keseg niyu. Ka nenasulat te seini ne baseen Ka an-anayan ne pegpakiglalag ni Muwisis 1:1-4:49 Ka igkarangeb ne pegpakiglalag ni Muwisis 5:1-26:19 a. Ka Sapulu (10) ne Suhu 5:1-10:22 b. Me balaud, me tulumanen, wey me paney-paney 11:1-26:19 Ka me paney-paney te pegseled diye te Kanaan 27:1-28:68 Ka pegbalew-balew te kasabutan 29:1-30:20 Ka katamanan ne pegpakiglalag ni Muwisis 31:1-33:29 Ka pegpatey ni Muwisis 34:1-12

Ka igpewun-a te me lalag ni Muwisis

1Seini ka insulat ne me guhuren ni Muwisis diye te me kabuhalan ni Israil taheed te diye pad sikandan te disirtu, diye te talipag te Weyig ne Hurdan dapit te igsile. Te se-

eye ne timpu, diye sikandan te Bangalug te Hurdan, marani te Sup, elat-elat te Paran wey te me lungsud te Tupil, Laban, Hasirut, wey Disahab.² Ne puun te Bubungan ne Sinay peendiye te Kadis-Barniya, me sapulu wey sabeka (11) ne aldew ka peggipaneu ne diye egbaye te me bubungan te inged ne Idum.¹ ³ Te an-anayan ne aldew te igkasapulu wey sabeka (11) ne bulan te igkeep-at ne pulu (40) ne leg-un puun te peg-awe te me kabuhalan ni Israil te Ihiptu, impangguhuran e sikandan ni Muwisis te langun ne igpahuhud te Magbebaya diye te kandan.⁴ ² Ingguhud seini ni Muwisis te natalu rin e si Sihun ka Amurihanen ne Hari ne migmandu te Hisbun, wey si Ug ne matig-Basan ne Hari ne migmandu te Astarut wey Idrii.⁵ Impangguhuran ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil meyitenged te balaud te Manama te diye pad sikandan te inged te Muwab ne talipag te Hurdan dapit te igsile.

Ka peg-awe te me kabuhalan ni Israil puun te Sinay

⁶Ne ingkahiyen ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Te diye ki pad te Bubungan ne Sinay, migkahi ka Magbebaya ne Manama ta, ‘Naluhey kew e ka mig-uugpe te seini ne bubungan.⁷ Purisu awe kew e kayi. Pangendiye kew e te me bubungan te me Amurihanen, wey te nakalingut ne me inged ne iyan ka napu te Hurdan, me bubungan, me kapatahan dapit te iglineb, me napu te inged te Nigib, wey diye te me inged ne ilis te Dahat ne Midityanyu. Pabulus kew diye te Kanaan, wey Libanun, taman diye te dakel ne Weyig ne Iyupratis.⁸

Pamineg kew, igbehey kud kuntee kaniyu ka tane ne eggendiyaan niyu. Hipaneu kew e wey angkena niyu ka Inged ne Insaad ku te me kaap-apuan niyu ne ensi Abraham, Isaak, wey si Hakub, wey te langun ne kabuhalan dan.’ ”

Ka peg-alam ni Muwisis te me pangulu

(Iks. 18:13-27)

⁹Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Taheed te diye ki pad te Bubungan ne Sinay, migkahi a kaniyu, ‘Kene ku egkeyimu ka pegpangulu kaniyu ke sikeddiey re sabeka.¹⁰ Imbuhal kew te Magbebaya ne Manama niyu, wey egpekeiling kew e kasulug te me bituen diye te langit.¹¹ Ne egbuhalen kew pad iya man-e perem te Magbebaya ne Manama te kaap-apuan niyu te sabeka ne libu (1,000) ne lupi, wey egmatubungen sumale te insaad din kaniyu.¹² Piru egmenuwen ku naa te eggusey ka mampit ne igmekeg-apul niyu, wey ka me prublima niyu ke sikeddiey re sabeka.¹³ Purisu alam kew te me etew ne matagseb, masinabuten, wey talahuren puun te me kabuhalan niyu, eyew eggimuwen ku ne me pangulu niyu.’¹⁴ Ne migkahi kew keddi te, ‘Meupiya sika ne planu nu.’¹⁵ Purisu impeumew ku ka me pangulu te me kabuhalan niyu ne me matagseb, masinabuten, wey talahuren, wey inteil ku sikandan eyew egkeyimu ne me talewukum niyu wey me upisyal. Ka duma kandan me pangulu te tigsenge-libu (1,000) ne me etew, te tigmahatus (100), te tiglalimma ne pulu (50), wey te tigsapulu

¹+ 1:2 Bubungan ne Siir ka dangeb ne ngaran te inged ne Idum.

²+ 1:4: Num 21:21-35.

(10). ¹⁶ Ne impanpanayan ku sikan-dan te migkahi, ‘Pammineha niyu ka igmekeg-apul te me etew niyu, wey keilangan ne matareng ka peggukum niyu te minsan hentew—me kabuhalan ma ni Israil wey se lapu. ¹⁷ Ne keilangan ne ware eglapihan niyu te peggukum niyu. Pammineha niyu ka daruwa, egkaayu-ayu ma wey se meyaman. Ne kene kew kaalde te minsan hentew su egpuun ma te Manama ka peggukum niyu. Ne emun ke due dakel ne prublima, ipeyinguma niyu kayi te keddi su sikeddiey e ka eggusey due.’ ¹⁸ Te seeye ne timpu, impanpanayan ku sikaniyu te langun ne keilangan ne eggimuwen niyu.”

Ka me talagsilib
(Num. 13:1-33)

¹⁹Ne ingkahiyan e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Ne puun te Bubungan ne Sinay, migpangipanew kid e man-e peendiye te disirtu ne nakita niyu mismu, peendiye te me bubungan te me Amurihanen. Te pegginguma ta diye te Kadis-Barniya, ²⁰ ingkahiyan ku sikaniyu, ‘Nekeuma kid kayi te me bubungan te me Amurihanen, ka igbehey kanta te Magbebaya ne Manama ta. ²¹ Pammineg kew, imbehey e te Magbebaya ne Manama niyu ka tane ne eggendiyaan niyu. Hipanew kew e wey angkena niyud seeye sumale te insaad te Manama te me kaap-apuan niyu. Purisu kene kew iya kaalde wey kene kew kaawei te kabagget.’ ²² Ne migparani kew langun keddi wey migkahi, ‘Te kene ki pad egmangendiye, eggun-a ki pad egsuhu te me etew eyew egsilib te seeye ne tane eyew egkahuhuran ki

nikandan ke mamenu ka me lung-sud ne eggingumaan ta, wey hendei ki egbaye ka eggendiye.’ ²³ Ne insuman-suman ku ne meupiya seeye ne planu. Purisu mig-alam a te sapulu wey daruwa (12) ne etew—tigsabeka puun te tagse tribu niyu. ²⁴ Ne migpanakereg e sikandan diye te me bubungan wey migpangungume e diye te bangalug ne egnanganan te Iskul, wey migmanisilib e sikandan diye. ²⁵ Te migmanguli e sikandan, migpanguyan sikandan te me prutas puun diye, wey impangguhuran kid nikan-dan ne amana ne meupiya ka tane ne igbehey kanta te Magbebaya ne Manama ta.

²⁶ ³ “Piru insupak niyu ka suhu te Magbebaya ne Manama niyu, su ware kew neupii ne eggendiye. ²⁷ Nangugpe kew re te me balung-balung niyu wey migmanagsahukul kew ka migkahi, ‘Nalangetan kanta ka Magbebaya purisu impalihawang ki nikandin puun te Ihiptu eyew igbehey ki diye te me Amurihanen eyew egpangimatayan ki nikandan. ²⁸ Egmenuwen te naa te egmangendiye? Ingginalatan ki te me etew ne insuhu ta ne egpasisiliben te seeye ne tane. Migkahi sikandan, “Me mallangkew wey mannekal pad kanta ka me etew diye. Ne malig-en pad iya man-e ka me siyudad dan ne inlingutan te me malig-en, matikang, wey makepal ne alad ne batu ne nekeuma diye te awawangan. Ne timul pad, nenakita ney pad iya man-e diye ka me eleggasi.” ’⁴

²⁹“Ne ingkahiyan ku sikaniyu, ‘Kene kew kaalde kandan, ³⁰ su

³+ 1:26: Diy 9:23; Hib 3:16.

⁴+ 1:28 Te Hibuwanen: me kabuhalan ni Anak.

ka Magbebaya ne Manama niyu ka egpangulu kaniyu wey sikandin ka egpakig-ehet para kaniyu, iling te nakita ta ne inggimu rin diye te Ihiptu. ³¹ ⁵ Ne diye te disirtu, nakita niyu ke immenu kew te egduma te Magbebaya ne Manama niyu, iling te amey ne migbaba te anak din, taman te nekeuma kew kayi te seini ne inged.’ ³² ⁶ Piru minsan inlalag kud langun sika kaniyu, ware kew red iya man-e migpalintuu te Magbebaya ne Manama niyu, ³³ minsan ke sikandin ka migguna te hipanawan niyu eyew egpanulu te egbayaan niyu wey te egkekampuan niyu. Migpeiling sikandin te sungkaleg ne hapuy ne egkalegleg ke marusilem, wey migpeiling te sungkaleg ne gapun ke maaldew.”

Ka pegparusa te me kabuhalan ni Israil

(Num. 14:20-45)

³⁴ ⁷ “Ne narineg te Magbebaya ka pegsagsahukul niyu, wey nabelu sikandin kaniyu, wey migpahunlibet te migkahi, ³⁵ ‘Ware minsan sabeka te seini se mareet ne kabuhalan ne egpakakita te meupiya ne Inged ne Insaad ku te me kaap-apan dan, ³⁶ angin e mule ki Kalib ne anak ni Hipuni su egpakakita mule sikandin kayi. Igebehey ku mule kandin wey te me kabuhalan din ka tane ne inggendiyaan din su mapahetpet ma mule ka pegtuman din keddi.’ ³⁷ Ne tenged kaniyu, nabelu degma keddi ka Magbebaya, wey ingkahiyana a nikandin, ‘Kene ka degma egpekeendiye te inged te Kanaan. ³⁸ Piru egtuhutan ku mule ka talagbulig nu ne

si Huswi ne anak ni Nun te pegpan-gulu te me kabuhalan ni Israil eyew te peg-angken te Kanaan. Purisu baggeta nu sikandin ne egpakannekal.’

³⁹ “Ne ingkahiyana kid e man-e te Magbebaya, ‘Ka ingkahi niyu ne me anak niyu ne ware pad me hanew ne egpandakepen te me kuntere niyu, egbulihan ku mule ne egpekeendiye te seeye ne tane, wey egkaangken dan e seini. ⁴⁰ Piru libed kew mule diye te disirtu ne diye egbaya te dalan peendiye te Malalab ne Dahat.’

⁴¹ “Ne migtabak kew keddi ne migkahi, ‘Nakasupak key te Magbebaya ne Manama. Piru kuntee, egpakiggira key mule te me kuntere ney sumale te insuhu kanami te Magbebaya ne Manama ney.’ Ne in-andam niyud ka me panganiban niyu eyew egpakiggira su migsuman-suman kew ne malemu re ne egkatalu ka keet-etawan ne nangugpe diye te me bubungan.

⁴² “Ne ingkahiyana a te Magbebaya, ‘Kene nu sikandan peendiya ka eggira su egkatalu iya sikandan te me kuntere dan su kene ku ma sikandan egdumaan.’ ⁴³ Purisu inlalahan ku sikaniyu piru ware kew migpamineg. Insupak niyu ka suhu te Magbebaya tenged te pegkaambuhen niyu su nasi kew ma nangipanew ka egpakiggira diye te me bubungan. ⁴⁴ Piru insukulan kew te me Amurihanen ne nangugpe diye te me bubungan wey egmekeiling sikandan te me patiyukan ka migmanlupug kaniyu puun te Siir taman te Hurma. ⁴⁵ Ne

⁵ + 1:31: Him 13:18.

⁶ + 1:32: Hib 3:19.

⁷ + 1:34-35: Hib 3:18.

nanlibed kew e diye te me kampu niyu diye te Kadis-Barniya, wey migsine-hew kew diye te tangkaan te Mag-bebaya ka egpabulig piru ware kew nikandin pammineha. ⁴⁶ Purisu migpalunggehaat ki diye te Kadis-Barniya te naluhey ne timpu.”

Ka pegkaleleug te me kabuhalan ni Israil

2 ⁸ Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Ne nataman migmambatiku kid diye te disirtu peendiye te Malalab ne Dahat, sumale te insuhu kanta te Mag-bebaya, wey nenakalingut-lingut ki re diye te me bubungan te inged ne Idum ⁹ te naluhey ne timpu.

2“Ne ingkahiyen a te Magbe-baya, ³ ‘Naluhey kew e ka eglingut-lingut kayi te me bubungan. Batiku kew diye te igkahibang ne balabahan. ⁴ ¹⁰ Ne kahii nu ka me kabuhalan ni Israil: Mahaan kew e eglihat te eletanan te me inged te me karumaan niyu ne me kabuhalan ni Isaw ne nangugpe diye te Siir. Egkengaaldek sikandan kaniyu, ⁵ piru keilangan ne kene kew pakiggira kandan, su kene ku igbehey kaniyu ka minsan hendei ne baad te tane dan, su imbehey ku ma ka me inged te Idum diye te me kabuhalan ni Isaw isip kandan mismu ne tane. ⁶ Ne taheed te eggipaneew kew diye te tane dan, kaayun kew ne egbebeli te egkakeen wey weyig ne egkeinum puun kandan.

7“ ‘Impalampus kew te Mag-bebaya ne Manama niyu te langun

ne inggimu niyu. Intamengan kew nikandin te peggipaneew niyu kayi te luluahi ne disirtu. Indumaan kew nikandin te hep-at ne pulu (40) ne leg-un, wey ware kew nakulangi te minsan nekey ne ingkeilangan niyu.’

8“Purisu immanliharan te re ka me lungsud te me karumaan ta ne me kabuhalan ni Isaw ne nangugpe diye te Siir. Ware ki namaye te dalan te Araba puun te Ilat wey Isiyun-Gibir, su diye ki re namaye te disirtu peendiye te Muwab. ⁹ ¹¹ Ne impanpanayan ki te Magbebaye te migkahi, ‘Kene kew pakiggira te me Muwabihanen ne me kabuhalan ni Lut, su kene ku igbehey kaniyu ka minsan hendei ne baad te tane dan su imbehey ku ma ka Ar diye te kandan isip tane dan mismu.’ ”

Ka me tribu ne diye te marani te Kanaan

10(Te ware pad ibehey te Manama diye te me Muwabihanen ka Ar, iyan pad dengan nangugpe diye ka me kabuhalan te me eleggasi ne enggaran te Imim ne mannekal wey masulug. Me mallangkew degma sikandan iling te me eleggasi ne Anakim. ¹¹ Ne iling te me Anakim, neilaan degma sikandan ne me Ripaimhanen, piru me Imim ka igngengaran kandan te me Muwabihanen. ¹² Ne iyan degma dengan nangugpe diye te Siir ka me Hurihanen piru immandedel wey impangimatayan sikandan te me kabuhalan ni Isaw wey iyan e mule nangugpe diye, iling te inggimu te me kabuhalan ni Israil diye te tane ne imbehey kandan te

⁸ + 2:1: Num 21:4.

⁹ + 2:1 Siir ka dangeb ne ngaran te inged ne Idum.

¹⁰ + 2:4: Hin 36:8.

¹¹ + 2:9: Hin 19:37.

Magbebaye.)

13Ne migpabulus-bulus si Muwisis ka migkahi te me kabuhalan ni Israil, “Ne nataman migmanlapas kid te weyig diye te Bangalug ne Sirid sumale te insuhu kanta te Magbebaye. ¹⁴ ¹² Tatelu ne pulu wey walu (38) e ne leg-un ka miglihad puun te peg-awe ta te Kadis-Barniya, taman te nammatey e ka langun ne kabuhalan ne me bahani, sumale te impahunlibet te Magbebaye meytenged kandan. ¹⁵ Inlegparan iya sikandan te Magbebaye taman te nammatey sikandan langun.

16“Te nammatey e sikandan langun, ¹⁷ ingkahiyen kid te Magbebaye, ¹⁸ ‘Kuntee, lihad kew e te eletanan te inged te Muwab ne marani te Ar. ¹⁹ ¹³ Ne emun ke egpalinggumaan kew e te eletanan te inged te me Amunihanen ne me kabuhalan ni Lut, kene kew himu te samuk kandan wey ke egpakiggira naa kandan su kene ku igbehey kaniyu ka minsan hendei ne baad te tane dan, su imbehey ku ma sika kandan isip kandan mismu ne tane.’ ”

20(Neilaan degma dengan sika ne inged te Ripaimhanen, su ingupaan ma dengan sika te me kabuhalan ni Ripaim, piru me Sumsumim ka ingngengan kandan te me Amunihanen. ²¹ Mabbulut degma sikandan, masulug, wey mallangkew iling te me Anakim. Piru impangimatayan sikandan te Magbebaye, purisu iyan e nangugpe te tane dan ka me Amunihanen. ²² Ne iling ded degma ka inggimu te Magbebaye diye te me Hurihanen, impangimatayan din sikandan. Purisu iyan e nangugpe te tane dan

ka me kabuhalan ni Isaw taman kuntee. ²³ Ne iling degma kayi ka neyitabu te me Abihanen ne nangugpe diye te me bariyu ne ilis te Dahat ni Midityanyu taman te Gasa. Impangimatayan sikandan te me Kiritihanen wey iyan e mule nangugpe te me inged dan.)

24Ne migpabulus-bulus si Muwisis ka migkahi te me kabuhalan ni Israil, “Ne ingkahiyen a te Magbebaye, ‘Panines kew e wey lapas kew e te Weyig ne Arnun. Lusuri niyud si Sihun ka matig-Hisbun ne Hari te me Amurihanen su igbehey kud sikandin kaniyu, eyew egkaangken niyud ka tane din. ²⁵ Puun kuntee, egtuhutan ku ne egpangelkelen te pegkaalde kaniyu ka langun ne etew te intiru ne kalibutan ke egpakaringe sikandan kaniyu.’ ”

Ka pegkatalu ni Sihun
(Num. 21:21-30)

26Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Purisu te diye kid e te disirtu, diye te Kidimut, migsuhu a te me suluhuanen te peggendiye ki Hari Sihun, eyew te peghangyu kandin te pegkahi, ²⁷ ‘Pabayaa key ubag nikeykew te tane nu. Eg-ikul key re te kelesadda wey kene key egswew diye te igkakawanan wey ke igkahibang naa. ²⁸ Ne egbayaran ney re ka egkakeen wey egkeinum ney. Ka ighangyu ney re ubag ne egpabayeen key re nikeykew ²⁹ iling te pegpabayee kanami te me matig-Idum ne nangugpe diye te Siir, wey te me Muwabihanen ne nangugpe diye te Ar, taman te nakalapas key te Weyig ne Hurdan

¹² + 2:14: Num 14:28-35.

¹³ + 2:19: Hin 19:38.

peendiye te tane ne igbehey kanami te Magbebaye ne Manama ney.’

30“Piru ware ki pabayaa ni Sihun, ka Hari ne matig-Hisbun su impakehal ma te Magbebaye ne Manama niyu ka suman-suman din eyew igpakebehey rin sikandin kayi te kanta wey egkaahew ta ka tane din ne seinid iya kuntee se in-ugpaan ta.

31“Ne ingkahiyan a te Magbebaye, ‘Igbehey kud kuntee kaniyu si Sihun wey ka tane din, purisu lusuri niyud sikandin wey ahawa niyud ka tane din.’³² Ne miglihawang si Sihun puun te lungsud te Hisbun дума te me sundalu rin wey migpakiggira kanta diye te Hahas.³³ Ne impangan ki te Magbebaye ne Manama ta, wey natalu ta sikandin lagkes ka langun ne anak wey me sundalu rin.³⁴ Ne impanlundus ta patamtamani ka me lungsud din wey impangimatayan ta ka langun ne etew, wey warad iya insame ta minsan sabeka.³⁵ Ne impanuyuk ta mule ka langun ne ayam wey impanguyan ta ka langun ne karatuan ne naahew ta puun te me lungsud dan.³⁶ Ne imbulihan ki degma te Magbebaye eyew egkatalu ta ka me lungsud te Aruwir ne diye te ilis te weyig te Bangalug ne Arnun lagkes ka siyudad ne diye te seeye ne bangalug, taman te Gilyad. Warad iya lungsud ne ware ta naahew.³⁷ Piru in-alihu ta mule ka me lungsud te me Amunihanen, ka me lungsud diye te ilis te Weyig te Habuk, wey ka me lungsud ne nakalingut te me labuntud sumale te insuhu kanta te Magbebaye ne Manama ta.”

Ka pegkatalu ni Ug
(Num. 21:31-35)

3“Ne nataman, migmambatiku kid peendiye te Basan. Ne miglihawang si Ug ne Hari te Basan дума te langun ne sundalu rin eyew egpakiggira kanta diye te Idrii.² Piru ingkahiyan a te Magbebaye, ‘Kene ka kaaldekan kandin su igbehey ku sikandin keykew lagkes ka langun ne keetawan din wey ka intiru ne tane din. Himuwa nu diye te kandin ka inggimu nu ki Sihun, ka matig-Hisbun ne Hari te me Amurihanen.’

3“Purisu imbehey kanta te Magbebaye ne Manama ta si Ug ne Hari te Basan lagkes ka langun ne sundalu rin. Ne warad iya insame ta minsan sabeka.⁴ Ne impangahew ta ka hen-em ne pulu (60) ne me lungsud ni Ug diye te intiru ne inged te Argub ne sakup te migharian din ne iyan ka Basan.⁵ Ka seini langun ne me lungsud, inlingutan te me matikang wey makepal ne alad ne batu, wey me putew ka me pagul te me gumawan kayi. Ne nenaahew ta degma ka langun ne me lungsud ne nakalingut kayi ne ware me alad.⁶ Ne impanlundus ta patamtamani ka me lungsud ni Ug iling te inggimu ta te me lungsud ni Sihun, wey impangimatayan ta ka langun ne etew, wey warad iya insame ta minsan sabeka.⁷ Ne impanuyuk ta ka langun ne ayam wey impanguyan ta ka langun ne karatuan ne naahew ta puun te me lungsud dan.

8“Purisu nenaahew ta puun te daruwa ne Hari ne me Amurihanen ka tane ne diye te talipag te Weyig ne Hurdan puun te Weyig ne Arnun taman te Bubungan ne Hirmun.⁹ (Ka Bubungan ne Hirmun, Siryun ka igngengaran te me matig-Sidun, wey Sinir ka igngengaran kayi te me

Amurihanen.) ¹⁰ Nenaahew ta ka langun ne siyudad diye te me napu ne diye te igkakawanan ne balabahan, lagkes ka intiru ne Gilyad taman te Salika wey Idrii; me siyudad ne sakup te migharian ni Ug ne iyan ka Basan.” ¹¹ (Si Ug naan de ka nasame ne kabuhalan te me Ripaimhanen. Putew ka lungun din ne hep-at ne mitrus ka kalayat, wey daruwa ne mitrus ka kaluag, ne inseked te saamulan ne sekeranan. Ne diye pad iya kuntee seini te Raba ne siyudad te me Amunihanen.)

Ka me tribu diye te talipag te Hurdan

(Num. 32:1-42)

¹²Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Te nenaahew tad seini ne tane, imbehey ku te me kabuhalan ni Rubin wey ni Gad ka me inged ne diye te igkahibang ne balabahan te Aruwir ne diye te marani te Weyig ne Arnun lagkes ka katenge te inged te Gilyad wey ka me lungsud. ¹³ Ne imbehey ku te katenge te kabuhalan ni Husi ne iyan ka me kabuhalan ni Manasis ka duma ne baad te inged te Gilyad wey ka intiru ne Basan ne iyan ka migharian ni Ug.”

(Neilaan dengan ka Basan ne inged te Ripaimhanen. ¹⁴ Ne si Hair ne kabuhalan ni Manasis, iyan nakaangken te intiru ne inged te Argub ne sakup te Basan, taman te eletanan te Gisur wey Maaka. Ne ka me bariyu kayi ingngaranan din te “Me bariyu ni Hair” taman kuntee ne me timpu.)

¹⁵“Ne imbehey ku ka Gilyad diye te me kabuhalan ni Makir ne anak ni Manasis ¹⁶ wey imbehey ku te me tribu ni Rubin wey ni Gad ka tane puun te Gilyad taman te Weyig ne Arnun. Ne iyan eletanan diye te igkakawanan ne balabahan ka Weyig ne Arnun wey iyan eletanan diye te igkahibang ne balabahan ka Weyig ne Habuk ne eletanan degma te me Amunihanen.

¹⁷“Ka eletanan te inged te tatelu ne tribu dapit te iglineb, iyan ka Weyig ne Hurdan, wey puun man-e te Galiliya taman diye te Namatey ne Dahat, marani te kalandihan te Bubungan ne Pisga.

¹⁸ ¹⁴ “Te seeye ne timpu, ingkahiyen ku ka me kabuhalan ni Rubin, ni Gad, wey ka katenge te kabuhalan ni Husi ne iyan ka me kabuhalan ni Manasis, ‘Imbehey e kaniyu te Magbabe ne Manama niyu ka seini ne tane ne talipag te Weyig ne Hurdan dapit te igsile, lagkes ka me lungsud kayi. Piru keilangan ne egmanlapas te Hurdan ka langun ne sundalu niyu eyew egbulig te duma niyu ne me kabuhalan ni Israil te peg-angken te tane dan.

¹⁹ Ne ka me asawa wey anak niyu, duma te me ayam niyu, egkaayun ne epgalunggaat de kayi te me lungsud ne imbehey ku kaniyu su nakaneng-neng a ne masulug ka me ayam niyu.

²⁰ Keilangan ne egbulihan niyu ka me karumaan niyu ne me kabuhalan ni Israil te pegtalun te me kuntere dan eyew egkaangken dan e degma ka tane ne diye te talipag te Hurdan dapit te iglineb ne igbehey kandan te Magbabe ne Manama niyu. Ne egkaayun

¹⁴ + 3:18-20: Huswi 1:12-15.

e ne eglibed kew te tane ne imbehey kaniyu.’

21“Te seeye ne timpu, ingkahian ku si Huswi, ‘Nakita nu ka langun ne inggimu te Magbebaya te daruwa ne Hari ne si Sihun wey si Ug. Ne iling degma due ka eggimuwen din diye te langun ne migharian ne egmangendiyaan niyu. ²² Ne kene kew kaaldekan kandan, su iyan egpakig-gira kandan ka Magbebaya ne Manama niyu.’ ”

Ware tuhuti si Muwisis ne egpe-keendiye te Kanaan

23“Purisu te seeye ne timpu, migpangananey a te Magbebaya te migkahi, ²⁴ ‘He Magbebaya, impapitew nud kuntee te suluhuanen nu ka karesen nu, su warad lein ne manama due te langit wey kayi te tane ne egpekeyimu te kein-inuwan ne inggimu nu. ²⁵ Purisu ke egkaayun ubag ne tuhuti a ubag nikeykew ne eglapas te Hurdan eyew egpakakite e pad ubag te meupiya ne tane diye te talipag te Hurdan, wey te me mateles ne bubungan wey te Libanun.’

26“Piru nabelu keddi ka Magbebaya tenged kaniyu wey wara a nikandin pammineha. Ingkahian e re iya nikandin te, ‘Eleg e! Kena ad e lalahi nikeykew meytenged due. ²⁷ Takereg ka diye te puntul te Bubungan ne Pisga wey pamantew ka minsan hendei, piru kene ka lapas te Hurdan. ²⁸ Si Huswi ka egpangulu te me kabuhalan ni Israil te peglapas te Hurdan eyew te peg-angken te tane ne egkakita nu. Purisu pepakannekala nu

sikandin wey panulua nu te keilangan ne eggimuwen din.’

29“Purisu migpalunggaat ki re diye te napu ne egkatalipag te lungsud te Bit-Piyur.”

Ka pegbagget ni Muwisis te me kabuhalan ni Israil te pegtuman te suhu

4Ne ingkahian ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Tumana niyu ka langun ne balaud wey me suhu ne impanulu ku kaniyu, eyew egpekeendiye kew wey egpekeugpe te inged te Kanaan; ka inged ne insaad te Magbebaya ne Manama te me kaap-apan ta. ² ¹⁵ Kene niyud timuli te minsan nekey wey ke eg-awaan niyu naa ka suhu te Magbebaya ne Manama ta. Keilangan ne egtumanen niyu iya seini. ³ ¹⁶ Nakita niyu mismu ka inggimu te Magbebaya diye te Bubungan ne Piyur. Impangimatayan din ka langun ne migsimba ki Baal. ⁴ Piru sikaniyu mule se migmatinumanen te Magbebaya ne Manama niyu, neuyag kew pad mule taman kuntee.

5“Impanulu kud kaniyu ka me balaud wey me suhu ne imbehey keddi te Magbebaya ne Manama ku ne insimba ku, eyew egtumanen niyu seini diye te tane ne eggendiyaan wey eg-angkenen niyu. ⁶ Tumana niyu seini te mapahetpet su pinaahi kayi, igpakapapitew niyu diye te duma ne nasud ka katagseb wey salabutan niyu. Ke egpakarineg sikandan te seini ne me balaud, egkahi sikandan, ‘Malehet iya ne me matagseb wey me masinabuten ka keet-etawan te seini se maresen ne nasud.’ ⁷ Warad lein

¹⁵ + 4:2: Imp 22:18-19.

¹⁶ + 4:3: Num 25:1-9.

ne nasud, deisek ma wey se dakel ne due manama ne iling te Magbebaya ne Manama ta, su alistu sikandin ne egbulig kanta, wey egtabaken ki iya nikandin ke egpangananey ki kandin.⁸ Warad iya lein ne mabantug ne nasud ne due me balaud wey me suhu ne iling te impanulu ku kaniyu kuntee.

9“Bantayi niyu re ne kene niyu egkalingawan ka langun ne nenakita niyu ne inggimu te Manama ta. Tantanuri niyu layun seini taman te duem pad umul niyu.¹⁰ Tantanuri niyu ka timpu ne migmanasindeg kew diye te tangkaan te Magbebaya niyu diye te Sinay ne ingkahiyen kew te, ‘Palibulunga nu ka me kabuhalan ni Israil kayi te tangkaan ku su egkeupian a ne egpakiglalag kandan, eyew egkateu sikandan ne egtahud keddi taman te duen pad umul ran, wey eyew igpakanulu dan degma te me anak dan.’

11¹⁷ “Ne migparani wey migmanasindeg kew diye te pabun-suranan te Bubungan ne Sinay taheed te nabukusan seini te makepal ne gapun wey migkanlabkanlab ne hendue te nekeuma ka legleg diye te langit.¹² Ne migpakiglalag kaniyu ka Magbebaya puun te taliware te hapuy. Nakarineg kew te laheng piru ware etew ne nakita niyu.¹³ ¹⁸ Ne ingguhuran kew e nikandin te kasabutan din kaniyu wey insuhu kew nikandin te pegtuman kayi. Iyan sika ka Sapulu ne Balaud ne ingkulit din diye te daruwa ne malumpayag ne batu.¹⁴

¹⁹ Te seeye ne timpu, insuhu a te Magbebaya ne egpanuluen ku sikaniyu meytenged te me balaud wey me suhu ne egtumanen niyu diye te tane ne egangkenen niyu.”

Ka me pegpaney-paney meytenged te diyus-diyus

15Ne ingkahiyen ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Te timpu ne migpakiglalag kaniyu ka Magbebaya puun te taliware te hapuy diye te Bubungan ne Sinay, ware niyu sikandin nakita. Purisu bantey kew¹⁶ ²⁰ ne kene kew egpakasupak kandin pinaahi te pegpangimu te larawan te minsan nekey ne ulaula—lukes ma wey se malitan,¹⁷ ²¹ mananap ma ne eggipanew wey se eglayang,¹⁸ mananap ma ne egdul-ug wey se eg-anuy.¹⁹ Ne kene niyu simbaa ka aldew, ka bulan, wey ka me bituen, su immangimu re sika te Magbebaya ne Manama niyu para te langun ne etew te intiru ne kalibutan.²⁰ ²² Piru impalihawang kew te Magbebaya puun te Ihiptu, ka inged ne migbayad-bayad kaniyu iling te iiniti ne sugnu, eyew egkeyimu kew ne keet-etawan din ne sikaniyud iya kuntee.²¹ ²³ Piru nabelu keddi ka Magbebaya tenged kaniyu, wey migpahunlibet sikandin ne kena a egpakalapas te Hurdan wey kena a egpekeendiye te meupiya ne tane ne igbehey rin kaniyu,²² su kayi e re egpatey te inged te Muwab—kena a egkaayun ne eglapas te Hurdan—piru sikaniyu, egkaayun kew mule ne

¹⁷ + 4:11-12: Iks 19:16-18; Hib 12:18-19.

¹⁸ + 4:13: Iks 31:18; 34:28; Diy 9:10.

¹⁹ + 4:14: Iks 21:1.

²⁰ + 4:16: Iks 20:4; Lib 26:1; Diy 5:8; 27:15.

²¹ + 4:17-18a: Rum 1:23.

²² + 4:20: Iks 19:5; Diy 7:6; 14:2; 26:18; Tit 2:14; 1Pid 2:9.

²³ + 4:21: Num 20:12.

eglapas eyew te peg-angken te meupiya ne tane. ²³ Piru keilangan ne kene niyu eglingawan ka kasabutan niyu te Magbebaya ne Manama niyu. Kene kew supak pinaahi te pegpangimu te minsan nekey ne larawan, su ingkene sika kaniyu te Magbebaya niyu, ²⁴ ²⁴ su egkabelu ka Magbebaya ke egsimba kew te lein ne me manama, wey egpekeiling sikandin te hapuy ne egpakasilab te minsan nekey.

²⁵“Ne emun ke egkaluhey kew e ka eg-ugpe diye te inged te Kanaan, wey duen e me anak niyu wey eg-apuanan kew e, kene kew supak pinaahi te pegpangimu te minsan nekey ne larawan, su mareet iya sika diye te tangkaan te Magbebaya ne Manama niyu, wey egpakapabelu sika kandin. ²⁶ Kuntee ne aldew, egdawiten ku ka langit wey ka tane eyew egpamalehet te mareet meytenged kaniyu, ne emun ke egmangimu kew te me diyus-diyus, sauhune ne egkengaawe kew puun te tane ne eg-angkenen niyu diye te talipag te Hurdan. Kene kew kaluhey diye su egkammatey kew iya langun. ²⁷ ²⁵ Ne egmegsusuwayen kew te Magbebaya diye te duma ne me nasud wey pila-pila naan de kaniyu ka egkeuyag. ²⁸ Ne diye, egsimba kew e te me diyus-diyus ne inggimu re te etew puun te kayu wey batu ne kene egpakakita, kene egpakarineg, kene egpakakeen wey ke egpakaarek naa. ²⁹⁻³⁰ ²⁶ Taheed te diye kew wey egpakasalerep kew te langun ne keyirapan, ke egpakasumansuman kew e ne eglibed te Magbe-

baya ne Manama niyu, wey egtumannen niyud sikandin, wey emun ke egampu kew e te mapahetpet, egtabaken kew nikandin, ³¹ su hiimenawen ka Manama niyu. Kene kew nikandin eg-engkeran wey ke egdereetan naa. Kene din egkalingawan ka kasabutan din te me kaap-apuan niyu ne impamalehetan din pinaahi te me pahunlibet.

³²“Pitawa niyu ka neneyitabu puun te aldew ne inggimu te Manama ka etew kayi te kalibutan taman kuntee. Ne pitawa niyu ka intiru ne kalibutan ke duen naa kein-inuwan ne neyitabu wey ke nahuhud naa ne iling due. ³³ Duen naa duma ne me etew ne nakarineg te laheng te Manama puun te hapuy ne ware migpatey? ³⁴ Duen naa duma ne manama ne miggeram migkuwa te keet-etawan puun te lein ne nasud eyew egkakandin pinaahi te me peg-eleg-eleg, me palinneu, me kein-inuwan, gubut, keseg, geem, wey makaliyas-liyas ne me himu iling te inggimu te Magbebaya ne Manama niyu para kaniyu diye te Ihiptu wey sikaniyu mismu ka nakakita kayi. ³⁵ ²⁷ Impapitew sika kaniyu te Manama, eyew te pegpamalehet kaniyu ne sikandin de iya ka Manama wey warad lein. ³⁶ Imparineg kew nikandin te laheng din puun te langit eyew te pegpanulu kaniyu. Ne impapitew rin kaniyu kayi te kalibutan ka egkanlabkanlab ne hapuy rin, wey egkarineg niyu ka laheng din puun te taliware te sika ne hapuy. ³⁷ Ne tenged te inggeyinawaan din

²⁴ + 4:24: Hib 12:29.

²⁵ + 4:27-28: Diy 28:36.

²⁶ + 4:29: Hir 29:13.

²⁷ + 4:35: Mar 12:32.

ka me kaap-apuan niyu, in-alam kew nikandin se me kabuhalan dan, wey impalihawang kew nikandin puun te Ihiptu pinaahi te dakel ne geem din. ³⁸ Immandeldel rin ka susuluhi ne punduk te keet-etawan ne maddesen pad kaniyu eyew egpakaseled kew diye te tane dan eyew igpakabehey rin e kaniyu isip egkapanunud niyu. ³⁹ Purisu kuntee, sumsumana niyu ne ka Manama re iya ka Manama te langit wey kalibutan wey warad lein. ⁴⁰ Purisu tumana niyu ka langun ne balaud din ne ingkahi ku kaniyu kuntee, eyew egmeupiya ka peg-ugpe niyu wey te me kabuhalan niyu, wey eyew egpekeugpe kew te egkaluhey diye te tane ne igbehey kaniyu te Magbebaye ne Manama niyu wey egkaangken niyu seini te ware egtamanan.”

Ka me aputanan ne siyudad

⁴¹ ²⁸ Te nekeimpus e si Muwisiss ka migpakiglalag te me kabuhalan ni Israil, in-alam din e ka tatelu ne siyudad diye te talipag te Hurdan dapit te igsile, ⁴² eyew eggimuwen ne aputanan te etew ne egpakapatey te senge-etew ne ware tuyui, wey kene ne kuntere din. Egkaayun sikandin ne eg-aput te minsan hendei te seini ne me aputanan ne siyudad eyew kene sikandin egkamenu. ⁴³ Ne seini ka me siyudad: ka Bisir ne diye te ampew te bubungan ne mapatag, para te me sakup te me kabuhalan ni Rubin, ka Ramut te inged te Gilyad para te me sakup te me kabuhalan ni Gad, wey ka Gulan te inged te Basan, para te me sakup te me kabuhalan ni Manasis.

Ka pegbehey te balaud

⁴⁴ Ne seini ka me balaud te Manama ne ingkahi ni Muwisiss te me kabuhalan ni Israil. ⁴⁵⁻⁴⁶ Te seeye ne timpu, nakalihawang e ka me kabuhalan ni Israil puun te Ihiptu, wey diyad nangekampu te talipag te Hurdan dapit te igsile ne marani te lungsud te Bit-Piyur. Ne diye ibehey ni Muwisiss kandan ka me balaud wey me suhu. Ka seeye ne ingkampuwan dan, inged dengan ni Sihun, ka matig-Hisbun ne Hari te me Amurihanen ne natalu ni Muwisiss. ⁴⁷ Naahew ni Muwisiss wey te me kabuhalan ni Israil ka tane ni Sihun wey ka inged ni Ug, ka matig-Basan ne Hari te me Amurihanen. Sikandan ka daruwa ne Hari te me Amurihanen diye te talipag te Hurdan dapit te igsile. ⁴⁸ Ka tane dan ne nenaahew te me kabuhalan ni Israil, nakapuun de iya te Aruwir ne dib-dibabew te Weyig ne Arnun wey nakapabulus diye te Bubungan ne Siryun, ne ingngaranan degma te Hirmun, ⁴⁹ lagkes ka intiru ne napu ne diye te talipag te Hurdan dapit te igsile, taman te Namatey ne Dahat ne diye te lenlen te Bubungan ne Pisga.

Ka Sapulu ne Balaud
(Iks. 20:1-17)

⁵ Ne impeumew ni Muwisiss ka me kabuhalan ni Israil wey ingkahian din sikandan, “Me kabuhalan ni Israil, pammineg kew te me balaud wey me suhu ne igpangguhud ku kaniyu kuntee ne aldew. Iskuyleyi niyu seini wey tumana niyu te mapahetpet. ² Miggimu ka Magbebaye ne Manama ta te kasabutan дума kanta diye te Bubungan ne Sinay. ³ Ing-gimu rin seini ne kasabutan kene ne para re te me kaap-apuan ta, ke kene, para degma kanta langun te seini kun-

²⁸ + 4:41-43: Huswi 20:8-9.

tee ne aldew. ⁴ Migpakiglalag kaniyu ka Manama, puun te taliware te hapuy diye te Bubungan ne Sinay. ⁵ Te seeye ne aldew, migsasindeg a diye te taliware niyu wey te Magbebaya eyew te pegpasabut kaniyu te egmanlalahen din, su nenaaldek kew ma te hapuy wey ware kew nanakereg diye te bubungan. Ne migkahi ka Magbebaya:

6“Sikeddiey ka Magbebaya ne Manama niyu ne mig-angey kaniyu puun te inged te Ihiptu, wey ka migpaawe kaniyu te neneuripen.

7“Kene kew simba te duma ne manama, su sikeddi de iya simbaa niyu.

8 ²⁹ “Kene kew himu te larawan te minsan nekey ne diye te langit, diye te tane, wey diye te weyig ³⁰ eyew egsimbeen niyu. ⁹ ³¹ Kene kew panimbuel wey ke egsimba naa rue, su sikeddi se Magbebaya ne Manama niyu, talikuren a ne Manama; igkeupii ku ne sikeddi de ka egsimbeen. Iglagkes ku te egparusa ka me anak tenged te sale te me amey ran, peendiye te apu dan te mata, tenged su eg-apul sikandan keddiey. ¹⁰ Piru igpakita ku ka geyinawa ku ne kene egkabalbalawan diye te libu-libu ne kabuhalan ne miggeyinawa keddi wey migtuman te me suhu ku.

11“Kene niyu gamita ka ngaran te Magbebaya ne Manama niyu te mareet ne tuyu. Su egdusaan ku iya seeye se eggamit te ngaran ku te mareet ne tuyu.

12 ³² “Himuwa niyu ka igpeyimu ku kaniyu te Aldew te Peggimeley, wey iteil niyu seini ne aldew para keddi te Magbebaya ne Manama ³³ niyu sumale te insuhu ku kaniyu. ¹³ Trabahu kew te hen-em ne aldew, wey himuwa niyu ka langun ne eggimuwen niyu, ¹⁴ piru ka igkapitu ne aldew, Aldew sika te Peggimeley, wey iteil niyu para te Magbebaya ne Manama niyu. Kene kew trabahu te minsan nekey, sikaniyu langun se taltalaanak, minsan ka me sulhuanen niyu ne lukes wey malitan, me baka, me asnu, wey duma pad ne me ayam niyu. Ne iling ded degma ka me mahaliyug niyu ne miglapu due te kaniyu. Te seini ne paahi, egpekeyimeley ubag degma ka me uripen niyu iling kaniyu. ¹⁵ Sumsumana niyu ne me uripen kew degma dengan diye te Ihiptu, wey sikeddi ka Magbebaya ne Manama niyu ka migpalihawang kaniyu pinaahi te karesen wey geem ku. Purisu sikeddi se Magbebaya niyu, migsuhu a kaniyu ne keilangan ne eggimuwen niyu ka langun ne igpeyimu ku kaniyu te Aldew te Peggimeley.

16 ³⁴ “Tahura niyu ka amey wey iney niyu sumale te insuhu ku kaniyu, eyew egmalayat ka umul niyu wey

²⁹ + 5:8-9: Lib 26:1; Diy 4:15-18; 27:15.

³⁰ + 5:8 Te Hibuwanen: diye te langit ne ampew, wey ke diye te tane ne diralem, wey ke diye te weyig ne diralem te tane.

³¹ + 5:9-10: Iks 34:6-7; Num 14:18; Diy 7:9-10.

³² + 5:12: Iks 16:23-30; 31:12-14.

³³ + 5:12 Te Hibuwanen: eggimuwen ne matulus.

³⁴ + 5:16: a Diy 27:16; Mat 15:4; 19:19; Mar 7:10; 10:19; Luk 18:20; Ipi 6:2; b Ipi 6:3.

egmeupiya ka peg-ugpe niyu diye te tane ne igbehey kaniyu te Magbebaye ne Manama niyu.

17“Kene kew himatey.

18“Kene kew panlibug.

19“Kene kew panakew.

20“Kene kew uubat ka egpa-malehet eyew igdakesel ka duma ne etew.

21 ³⁵ “Kene kew keimma te asawa te senge-etew, te baley rin, te kamet din, te me suluhuanen din ne me lukes wey me malitan, te me ayam din, wey te minsan nekey ne kandin.”

22 ³⁶ Ne ingkahiyani ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Sika ka me suhu te Magbebaye kaniyu te migmanlibulung kew diye te Bubungan ne Sinay. Te timpu ne miglalag sikandin te meemen ne laheng ne egpuun te taliware te hapuy ne nalingutan te makepal ne gapun, sika iya ne me suhu ka ingkahi rin wey warad duma pad. Ingkulit din seini diye te daruwa ne malumpayag ne batu wey imbehey rin e keddi.”

Ka pegkaaldeh te me etew
(Iks. 20:18-21)

23“Te pegkarineg niyu te laheng ne egpuun te taliware te makepal ne gapun taheed te migkanlabkanlab ka bubungan, migparani e keddi ka langun ne pangulu te me kabuhalan niyu wey ka me igdatu niyu, ²⁴ wey

migkahi sikandan, ‘Impapitew te Magbebaye ne Manama ta ka geem wey katelesan din, wey narineg ney ka laheng din puun te taliware te hapuy. Ne nakanengneng key e kuntee ne kene bes egpatey ka etew ke egpakiglalag ka Manama kandin. ²⁵ Piru egkammatey key mule pinaahi te sika ne hapuy ke egpakarineg key pad man-e te laheng te Magbebaye ne Manama ta. ²⁶ Ware etew ne kene egpatey ke egpakarineg te laheng te manekal ne Manama ne egpakiglalag kandin puun te taliware te hapuy. ²⁷ Sikeykew re ubag Muwisis ka egparani diye te Manama ta eyew egpamineg te iglalag din. Ne guhuri key re te langun ne iglalag din su egpaminehen ney wey egtumanen ney seini.’

28“Ne narineg te Manama ka ingkahi niyu keddi, wey ingkahiyani a nikandin, ‘Narineg ku ka ingkahi ran keykew, wey eleg iya ka ingkahi ran. ²⁹ Meupiya iya perem ke layun sikandan egsuman-suman ne egtahud keddi, wey egtuman te me suhu ku eyew egmatubung sikandan wey ka me kabuhalan dan, te ware egtamanan. ³⁰ Hendiye ke naan e wey peulia nud sikandan diye te me balungbalung dan. ³¹ Piru palunggaat ka mule kayi duma keddiey eyew iglalag ku keykew ka langun ne balaud wey me suhu ne keilangan ne igpanulu nu te me kabuhalan ni Israil eyew egtumanen dan diye te tane ne igbehey ku kandan.’ ”

32Ne ingkahiyani e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Purisu tumana niyud iya te mapahetpet ka me balaud te Magbebaye

³⁵ + 5:21; Rum 7:7; 13:9.

³⁶ + 5:22-27; Hib 12:18-19.

ne Manama niyu; kene kew en iya supak minsan sabeka te me balaud din. ³³ Tumana niyu seini langun eyew egmeupiya ka peg-ugpe niyu wey egmalayat pad ka umul niyu diye te tane ne eg-angkenen niyu.”

Ka suhu ne labew te langun

6Ne migpabulus-bulus si Muwis sis ka migkahi diye te me kabuhalan ni Israil, “Seini ka me balaud wey suhu ne ingkahi keddi te Magbebaye ne Manama ta ne igpepanulu kaniyu, eyew egtumanen niyu diye te tane ne eggendiyaan wey eg-angkenen niyu.

² Sikaniyu wey ka me anak niyu wey ka me apu niyu, keilangan ne egtahud te Manama, wey egtuman te langun ne balaud din ne ingkahi ku kaniyu, eyew egmalayat ka umul niyu diye te seeye ne tane. ³ Purisu pammineg kew me kabuhalan ni Israil—

tumana niyud iya te mapahetpet ka me suhu din, eyew egmeupiya ka peg-ugpe niyu, wey egkeyimu kew ne mabantug ne nasud diye te meupiya ne tane wey dakel se eg-uma, ³⁷ su sika ka insaad te Manama diye te me kaap-apan niyu.

4 ³⁸ “Pammineg kew me kabuhalan ni Israil: ka Magbebaye de iya ka Manama ta. ⁵ ³⁹ Geyinawei niyu ka

Manama niyu te mapahetpet wey ipapitew niyu te langun ne eggimuwen niyu ne inggeyinawaan niyu sikandin.

⁶ ⁴⁰ Kene niyu kalingawi seini se me suhu ne ingkahi ku kaniyu kuntee. ⁷ Ipanulu niyu layun seini

diye te me anak niyu. Ne malalahey

kew meytenged kayi ke egpaminpin-nuu kew diye te me baley niyu, ke egpangipanew kew, ke egpangibat kew, wey ke eggimata kew te maselem. ⁸

Isulat niyu seini wey ibagkes niyu te bakelawan niyu wey ilelangkus niyu eyew egkasuman-suman niyu seini. ⁹

Isulat niyu seini diye te sungkaleg te gumawan te me baley niyu, wey diye te me gumawan te me alad te me lung-sud niyu.”

Ka me pegpaney-paney te pegkamasinupaken

10 ⁴¹ Ne ingkahiyan e man-e ni Muwis sis ka me kabuhalan ni Israil, “Migsaad ka Manama niyu diye te me kaap-apan niyu ne ensi Abraham, si Isaak, wey si Hakub, ne igbehey rin kaniyu ka tane ne eg-uyanen din kaniyu. Ka seini ne tane, due mal-luag wey matubung ne me siyudad ne kene ne sikaniyu ka migpasasindeg. ¹¹ Ne ka me baley diye,

neelin ne nenapenu te mateles ne me kasangkapan ne kene ne sikaniyu ka migpanahu. Ne due me belun diye ne kene ne sikaniyu ka migkekali, wey due me ulibuwan wey me parasan ne kene ne sikaniyu ka migpamula. Ke eg-uyanen kew e te Manama diye te seeye ne tane, egpakakeen kew te minsan nekey ne igkeibeg niyu. ¹²

Piru kene niyu re iya kalingawi ka Manama ne migpalihawang kaniyu puun te pegkeuripen diye te Ihiptu.

¹³ ⁴² Tahura niyu ka Manama niyu, wey sikandin de pamakaya niyu, wey kahi kew te egdusaan kew nikandin ke kene niyu eggimuwen ka insaad

³⁷ + **6:3** Te Hibuwanen: tane ne egtulayasan te gatas wey teneb.

³⁸ + **6:4:** Mar 12:29.

³⁹ + **6:5:** Mat 22:37; Mar 12:30; Luk 10:27.

⁴⁰ + **6:6-9:** Diy 11:18-20.

⁴¹ + **6:10:** a Hin 12:7; b Hin 26:3; c Hin 28:13.

⁴² + **6:13:** Mat 4:10; Luk 4:8.

niyu. ¹⁴ Kene kew simba te lein ne me manama ne insimba te duma ne nasud ne nakalingut kaniyu, ¹⁵ su egkabelu ka Manama ne migduma kaniyu ke egsimba kew te lein ne me manama. Emun ke eggimuwen niyu sika, egkaneem-neem niyu ka langet te Manama, wey egguleen kew nikandin kayi te kalibutan.

16 ⁴³ “Kene niyu el-elehi ka Manama niyu iling te inggimu niyu diye te Masa. ¹⁷ Tumana niyud iya te mapahetpet ka me balaud ne insuhu kaniyu te Manama niyu. ¹⁸ Himuwa niyu ka matareng diye te tangkaan din eyew egmeupiya ka peg-ugpe niyu wey egkaangken niyu ka meupiya ne Inged ne Insaad din te me kaap-apuan niyu. ¹⁹ Egtuhutan din ne egkad-deldel niyu ka me kuntere niyu sumale te ingkahi rin.

20“Te egginguma ne me timpu, emun ke eg-inse ka me anak niyu te, ‘Mania te insuhu ki te Magbebaya ne Manama ta te pegtuman te seini ne me balaud wey me suhu?’ ²¹ Ne kahii niyu sikandan, ‘Neuripen key dengan te Hari diye te Ihiptu, piru impalihawang key te Manama pinaahi te dakel ne geem din. ²² Nakakita key mismu te masulug ne kein-inuwan wey makaalat-halat ne pegdereet te Manama te me Ihiptuhanen wey te Hari dan wey te intiru ne pamilya rin. ²³ Ne impalihawang key nikandin puun te Ihiptu eyew eg-uyanen key kayi te seini ne Inged ne Insaad din te me kaap-apuan ta ne igbehey rin kanta. ²⁴ Migsuhu ka Magbebaya ne Manama ta ne keilangan ne egtu-

manen ney ka langun ne balaud din, wey egtahuren ney sikandin ne Manama ney, eyew egmatubung key wey egmalayat pad ka umul ney iling te seinid iya kuntee. ²⁵ Ne emun ke egtumanen ta te mapahetpet ka langun ne suhu te Magbebaya ne Manama ta, egkeyimu ki ne matareng diye te tangkaan din.’ ”

Ka pegpaney-paney te me kabuhalan ni Israil

(Iks. 34:11-16)

7 ⁴⁴ Ne ingkahiyen ni Muwisir ka me kabuhalan ni Israil, “Ke eg-uyanen kew e te Magbebaya ne Manama niyu diye te tane ne eg-angkenen niyu, egpandeldelen din ka pitu ne nasud ne masmasulug wey me madmaren pad kaniyu, ne iyan ka me Hiti-hanen, me Girgasihanen, me Amurihanen, me Kanaanen, me Pirisihanen, me Hibihanen, wey me Hibusi-hanen. ² Ne emun ke igbehey e sikandan te Manama due te kaniyu, wey egkatalu niyud sikandan, kene kew naa himu te kasabutan duma kandan, ke kene, pangimatayi niyu sikandan langun te ware pegkeyid-u. ³ Ne kene kew pangasawa kandan, wey kene niyu tuhuti ne egpangasawa ka me anak niyu te me anak dan, ⁴ su sikandan ka egpuunan ne egmanginiyug e te Manama ka me anak niyu, wey iyan dan e egsimbeen ka lein ne me manama. Ne emun ke egkeyitabu sika, egkaneem-neem niyu ka langet te Manama, wey sahuhune ne egguleen kew nikandin. ⁵ ⁴⁵ Purisu seini himuwa niyu: panlundusa niyu ka me altar dan ne tutunganan te igpanubad, panlupeta niyu ka immeg-

⁴³ + 6:16: a Mat 4:7; Luk 4:12; b Iks 17:1-7.

⁴⁴ + 7:1: Him 13:19.

⁴⁵ + 7:5: Diy 12:3.

untud-untud dan ne me batu ne in-halad dan ki Baal, pamelera niyu ka me sungkaleg dan ne larawan ni Asira, wey panilabi niyu ka impangulit dan ne me larawan. ⁶ ⁴⁶ Himuwa niyu sika su keet-etawan kew ma te Manama niyu. Te langun ne etew te intiru ne kalibutan, sikaniyu ka in-alam te Manama eyew egkeyimu ne keet-etawan din.

7“In-alam kew wey inggeyinawaan te Manama kene ne tenged te masmasulug kew du te duma ne keet-etawan, su ka malehet, sikaniyu iya ka subla ne deisek te langun. ⁸ Piru in-alam kew te Manama su inggeyinawaan kew ma nikandin—intuman din iya ka insaad din te me kaap-apuan niyu. Sikan naa ka impalihawang kew nikandin pinaahi te dakel ne geem din puun te peg-uripen kaniyu te Hari te Ihiptu. ⁹ ⁴⁷ Purisu sumsumana niyu paay-ayari ne malehet iya ne Manama ka insimba niyu. Egkasalihan sikandin ne Manama, wey egtumanen din ka me saad din wey ka geyinawa rin ne kene egkabalbalawan diye te masulug ne kabuhalan ne eggeyinawa kandin wey egtuman te me suhu din. ¹⁰ Piru eglegparan wey egdereetan din seeye se eg-inniyug kandin. ¹¹ Purisu tumana niyud iya te mapahetpet ka langun ne balaud wey me suhu ne ingkahi ku kaniyu kuntee.”

Ka me panalangin te pegkamatimanen
(Diy. 28:1-14)

¹² ⁴⁸ Ne migpabulus-bulus si Muwisis ka migkahi te me kabuhalan

ni Israil, “Emun ke egtumanen niyu te mapahetpet ka langun ne suhu, egtumanen te Manama ka kasabutan din kaniyu wey ka geyinawa ne kene egkabalbalawan ne insaad din te me kaap-apuan niyu. ¹³ Eggeyinawaan kew nikandin, egpanalanginan, wey egpamasuluhen ka me kabuhalan niyu. Egpanalanginan din degma ka me anak niyu wey ka me kamet niyu eyew due egkakeen niyu, binu, wey lana te ulibu. Ne egpanalanginan din degma ka me ayam niyu—me baka, me karniru, wey me kambing niyu diye te Inged ne Insaad din te me kaap-apuan niyu ne igbehey kaniyu. ¹⁴ Egpanalanginan kew nikandin labew te langun ne keet-etawan. Ne ware minsan sabeka kaniyu ne kene egpakaanak, lukes ma wey se malitan. Ne iling ded degma ka me ayam niyu. ¹⁵ Ne igpariyu kew te Manama puun te langun ne dalu, wey kene kew nikandin egpasalerepen te mangunekune ne me karereetan ne iling te nakita niyu diye te Ihiptu. Piru egpasalerepen din mule te iling dutu ka langun ne kuntere niyu. ¹⁶ Ne keilangan ne egpangimatayan niyu sikandan wey kene niyu keyid-uwi ka langun ne etew ne igbehey kaniyu te Manama. Ne kene kew simba te me manama ran su sika ka egpakaakal kaniyu.

17“Ne kene kew suman-suman te masmasulug pad sikandan kaniyu wey kene niyu sikandan egkaddeldel. ¹⁸ Kene kew kaaldekan kandan, ke kene sumsumana niyu ka inggimu te Magbebaya ne Manama niyu diye te Hari te Ihiptu wey te langun ne keet-etawan din. ¹⁹ Sumsumana niyu ka

⁴⁶ + 7:6: Iks 19:5; Diy 4:20; 14:2; 26:18; Tit 2:14; 1Pid 2:9.

⁴⁷ + 7:9-10: Iks 20:5-6; 34:6-7; Num 14:18; Diy 5:9-10.

⁴⁸ + 7:12-16: Diy 11:13-17.

me makaalat-halat ne dalu ne nakita niyu, ka me kein-inuwan, ka dakel ne geem wey kanekal ne inggamit te Manama te pegpalihawang kaniyu. Sikan ded degma ka eggimuwen te Manama diye te langun ne etew ne igkengaaldek niyu. ²⁰ Ne eggukahen din pad man-e sikandan, wey egguleen din ka seeye se nakapallahuy wey nangeles kaniyu. ²¹ Kene kew kaalde kandan su egdumaan kew te Manama niyu. Mabantug sikandin ne Manama wey sikandin de ka eleg ne igkaalde niyu. ²² Egpahan-ganaran sikandan egmandeldela te Manama ke egalundaniyan kew e kandan. Kene din egtuhutan ne egkahule niyu sikandan te kasabeka re, su ke eggimuwen din sika, ka me mananap ne egpanalukun kaniyu mahaan de egmasulug, wey kene niyud egkaawe ka sika ne me mananap. ²³ Piru igbehey sikandan te Manama due te kaniyu. Ne egkewukag sikandan taman te egkammatey langun sikandan. ²⁴ Igbehey rin kaniyu ka me Hari dan. Egpangimatayan niyu sikandan wey egkaawe e ka me ngaran dan kayi te ampew te tane. Ne ware minsan sabeka ne egpakabalabag kaniyu te pegpangimatey kandan langun. ²⁵ Panilabi niyu ka impangulit dan ne me larawan te me diyus-diyus dan. Ne kene niyu ikeimma wey ke egkuen naa ka me bulawan wey me pelata ne nakareket due. Kene niyu iya kua sika eyew kene kew egsahad te balatik. Pakaddiyu kew iya due su igkalindit iya sika te Magbebaye ne Manama niyu. ²⁶ Kene kew panguyan diye te me baley niyu te minsan hendei te sika ne me diyus-diyus, eyew kene kew egdereetan te Manama. Pariyui niyu wey ikeepes niyu seini su indilus

e seini te Manama.”

Ka meupiya ne tane ne egangkenen

⁸Ne migpabulus-bulus si Muwis ka migkahi te me kabuhalan ni Israil, “Tumana niyu te mapahetpet ka langun ne suhu ne ingkahi ku kaniyu kuntee, eyew egmalayat pad ka umul niyu, egmasulug ka me kabuhalan, wey egpakaangken te Inged ne Insaad te Magbebaye ne Manama diye te me kaap-apuan niyu ne igbehey kaniyu. ² Sumsamana niyu ne indumaan kew te Magbebaye ne Manama niyu te hipanawan niyu te hep-at ne pulu (40) ne leg-un diye te disirtu. Inggimu rin seeye eyew egsalig kew kandin, wey eyew te peg-eleg-eleg kaniyu wey pegnengneng ke nekey ka igkeupii niyu, ke egtumanen niyu naa ka me suhu din wey ke kene. ³ ⁴⁹ Inlisedlised kew nikandin pinaahi te pegpahutas kaniyu, wey nataman, imbehayan kew e man-e te mana ne egkeen niyu—pegkeen ne ware niyu re due naherami wey te me kaap-apuan niyu. Inggimu seeye te Manama eyew te pegpanulu kaniyu ne kene ne iyan de igkeuyag te etew ka pegkeen, ke kene, te tagse lalag degma te Manama. ⁴ Ne te hep-at ne pulu (40) ne leg-un ne hipanawan niyu, warad iya naggisi ka me kumbale niyu, wey ware degma nanlebag ka me paa niyu. ⁵ Ne sumsumana niyu ne egdisiplineen kew te Manama niyu iling te amey ne egdisiplina te me anak din. ⁶ Purisu tumana niyu ka me suhu te Manama; ikula niyu ka me panulu din wey tahura niyu sikandin, ⁷ su eguyanen kew nikandin diye te meupiya ne tane ne masulug se me beuhan wey me sebseb diye te me bangalug wey

⁴⁹ + 8:3: Mat 4:4; Luk 4:4.

me bubungan; ⁸ tane ne masulug se trigu, sibada, paras, iggira, granada, ulibu, wey teneb. ⁹ Kene kew egkaawaan te egkakeen, wey te minsan nekey ne diye te seeye ne tane. Ne egpakakuwa kew te me putew diye ne iling de te egmanlaglag kew te me batu, wey egmakakekali kew degma te masulug ne burunsi diye te me bubungan. ¹⁰ Egpakakeen kew te minsan nekey ne igkeupii niyu, wey egdayanen niyu ka Manama tenged te pegbehey rin kaniyu te meupiya ne tane.”

Ka me pegpaney-paney ne kene eglingawan ka Manama

¹¹ ⁵⁰ Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Kene niyu kalingawi ka Manama niyu, wey tumana niyu ka me balaud wey me suhu din ne ingkahi ku kaniyu kuntee. ¹² Ne emun ke egkakeen niyud ka langun ne igkeupii niyu te egkeen, egpakabebaley kew e, ¹³ egmasulug e ka me ayam niyu, me bulawan niyu, wey ka langun ne karatuan niyu, ¹⁴ kene kew peggasal. Kene kew kalingew ne me uripen kew dengan diye te Ihiptu, piru ka Manama re ka migpalihawang kaniyu, ¹⁵ wey migduma kaniyu diye te luluahi wey makaliyas-liyas ne disirtu ne due egmanggilu ne me uled wey me tapilak. Ware weyig diye ne inged, piru migpalepew sikandin te weyig ne egkeinum niyu puun te sumalem ne batu. ¹⁶ Sikandin ka migbehey kaniyu te mana ne egkakeen niyu—pegkeen ne ware de due naherami te me kaap-apuan niyu. Ing-gimu seeye te Manama eyew egsalig kew kandin, wey eyew te peg-eleg-eleg kaniyu, wey te katamanan, egbehayan kew nikandin te meupiya

ne peg-ugpe. ¹⁷ Ne kene kew suman-suman te naangken niyu sika ne me karatuan pinaahi te kanekal wey katuenan niyu. ¹⁸ Sumsamana niyu ka Manama niyu su sikandin ka migbehey kaniyu te katuenan eyew egkaangken niyu ka karatuan. Ing-gimu seeye te Manama eyew te peg-tuman te insaad din diye te me kaap-apuan niyu. ¹⁹ Piru egpanpanayan ku sikaniyu te mapahetpet ne emun ke eglingawan niyu ka Manama niyu, wey iyan niyud egsimbeen ka lein ne me manama, egpangimatayan kew iya te Manama. ²⁰ Ke kene niyu egtumanaan ka Manama, egpandereetan kew red degma nikandin iling te me nasud ne egdereetan din ke egpalinggumaan kew e.”

Ka pegbulig te Manama te me kabuhalan ni Israil

⁹“Pammineg kew me kabuhalan ni Israil! Egmanlapas kew e kuntee te Hurdan eyew te pegdeldel te me nasud ne derakel wey me madmare-sen pad kaniyu. Malluag ka me siyudad dan ne inlingutan te malig-en, matikang, wey me makepal ne alad ne batu. ² Me makeseg wey mal-langkew ka me mahinged diye—me eleggasi sikandan ne me kabuhalan ni Anak. Ne sumale te nanengnengan niyu, ware egpakasukul kandan. ³ Piru kuntee, egkakita niyu ne eggun-a kaniyu eglapas te Hurdan ka Magbebaye ne Manama niyu, iling te hapuy ne egsilab te me kuntere niyu. Egtaluwen din sikandan ke egpalinggumaan kew e, eyew malemu re ne egpandeldelen niyu sikandan sumale te insaad kaniyu te Magbebaye.

⁵⁰ + 8:11-16: Huswi 13:5-6.

4“Ne emun ke egkaddedel e te Magbebaye ne Manama ka me kuntere niyu ke egpalinggumaan kew e, kene kew suman-suman te, ‘In-uyan ki te Magbebaye ne Manama eyew te peg-angken te seini ne inged tenged su matareng ki.’ Kene ne sika. Impandedel sikandan te Magbebaye ne Manama tenged te maddeet ne hinimuwan dan. ⁵ Kene ne tenged su matareng kew ne egkaangken niyu ka me nasud dan, ke kene, egpandeldelen sikandan te Magbebaye ne Manama tenged te maddeet ne hinimuwan dan, wey eyew degma te pegtuman te insaad din diye te me kaap-apan niyu ne ensi Abraham, Isaak, wey si Hakub. ⁶ Purisu keilangan ne egsumsumanen niyu ne ware ibehey kaniyu te Manama seini se meupiya ne tane eyew egkaangken niyu tenged su me matareng kew, su ka malehet memakehal se me ulu niyu.”

Ka bulawan ne larawan te nati ne baka

7Ne ingkahiyan e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Sumsumana niyu ne diye te disirtu, inhanggat niyu ka langet te Magbebaye ne Manama niyu. Migmasinupaken kew kandin puun pad te peglihawang niyu te Ihiptu taman kuntee. ⁸ Ne minsan te diye ki pad te Bubungan ne Sinay, inhanggat niyu ka langet te Magbebaye ne Manama, purisu egpangimatayan kew e perem nikandin. ⁹ ⁵¹ Neyitabu seeye te diya a te bubungan eyew egdawat te kasabutan ne ingkulit te Magbebaye ne Manama diye te malumpayag ne batu. Mig-uugpa a diye taman te hep-at ne pulu (40) ne aldew wey

hep-at ne pulu (40) ne marusilem. Ne wara a migkeen wey mig-inum te seeye ne me timpu. ¹⁰ Ne imbehey e keddi te Magbebaye ne Manama ka daruwa ne malumpayag ne batu ne ingkulitan din te langun ne suhu ne inlalag din kaniyu puun te taliware te hapuy diye te Bubungan ne Sinay taheed te nanlibulung kew diye. ¹¹ Ka daruwa ne malumpayag ne batu ne ingkulitan te Magbebaye ne Manama te kasabutan din, imbehey rin keddi peglihad te hep-at ne pulu (40) ne aldew wey hep-at ne pulu (40) ne marusilem.

12“Ne ingkahiyan a te Magbebaye ne Manama, ‘Enew ka wey dagdahew ka tupang su ka keet-etawan nu ne in-uyan nu puun te Ihiptu, migsupak e keddi. Mahaan de sikandan migsuwey te igkeupii ku ne eg-ikulen ⁵² dan. Miggimu e sikandan te intunew ne diyus-diyus ne egsimbeen dan.’

13“Ne ingkahiyan e pad man-e te Magbebaye ne Manama, ‘Nakita ku ne makehal iya se me ulu te seini ne me etew. ¹⁴ Balahara a nikeykew su egpangimatayan ku sikandan eyew egkaawe e ka ngaran dan kayi te ampew te tane. Piru eggimuwen ku mule sikeykew ne kaap-apan te sabeka ne nasud ne madmaresen pad kandan.’

15“Ne taheed te nalegleg pad ka bubungan, mig-enew wey migtupang ad ne mig-uyan te daruwa ne malumpayag ne batu ne ingkulitan te kasabutan. ¹⁶ Ne nakita ku sikaniyu ne migsupak kew te Magbebaye ne Manama niyu. Migpangimu kew te bu-

⁵¹ + 9:9: Iks 24:18.

⁵² + 9:12 Te Hibruwanen: te dalan ne insuhu ku kandan.

rungsi ne diyus-diyus ne nati te baka— inlelemuwan niyu re inniyuhi ka me suhu te Magbebaye ne Manama niyu. ¹⁷ Ne imbantulang ku ka daruwa ne malumpayag ne batu diye te tangkaan niyu, wey nenapese e seini. ¹⁸ Ne miglangkeb ad e man-e diye te tangkaan te Magbebaye ne Manama taman te hep-at ne pulu (40) ne aldew wey hep-at ne pulu (40) ne marusilem. Ne wara a migkeen wey mig-inum tenged te langun ne sale niyu. Amana ne mareet diye te tangkaan te Manama seini se nati te baka ne inggimu niyu, wey sika ka egpuunan ne nalangetan sikandin. ¹⁹ ⁵³ Ne naaldeka a ne tenged te langet te Magbebaye ne Manama kaniyu wey ki Aarun, egpangimatayan kew nikandin. Piru migpamineg ded iya man-e sikandin keddi. ²⁰ Te seeye ne timpu, amana nabelu ka Magbebaye ne Manama ki Aarun, wey eggimatayan din e perem. Piru mig-ampu a degma para ki Aarun te seeye ne timpu. ²¹ Ne ingkuwa ku ka nati ne baka ne inggimu niyu ne iyan egpuunan ne nakasale kew, wey intunew kud seini te hapuy. Ne nataman impatamtamanan kud seini lupeta, wey insawed kud diye te bangalug ne egtulayasan te weyig puun te bubungan.

22 ⁵⁴ “Ne inhanggat niyu pad iya man-e ka langet te Magbebaye ne Manama diye te Tabir, Masa, wey diye te Kibrut-Hataaba. ²³ ⁵⁵ Te impaligkat kew e te Magbebaye ne Manama niyu puun te Kadis-Barniya, ingkahiyen kew nikandin te, ‘Hipanew kew e wey angkena niyud ka tane ne imbehey ku kaniyu.’ Piru ware niyu

sikandin tumana; ware kew migpalintutuu kandin. ²⁴ Migmasinupaken kew layun te Magbebaye ne Manama puun pad te an-anayan ne neilaan ku sikaniyu.

25 “Purisu miglangkeb a diye te tangkaan te Magbebaye ne Manama taman te hep-at ne pulu (40) ne aldew wey hep-at ne pulu (40) ne marusilem su migkahi ma ka Magbebaye ne Manama te egpangimatayan kew nikandin. ²⁶ Ne mig-ampu a diye te Magbebaye ne Manama, ‘He Magbebaye ne Manama, kene nu re ubag sikandan pangimatayi su keet-etawan nu ma sikandan; inluwas nu sikandan wey impalihawang nu puun te Ihiptu pinaahi te dakel ne geem nu. ²⁷ Kene nu linglingaa ka kakehal te me ulu te seini ne me etew wey ka maddeet ne hinimuwan dan. Sumsumana nu ka me suluhuanen nu ne ensi Abraham, Isaak, wey si Hakub. ²⁸ Emun ke egpangimatayan nu sikandan, kema ke egpakakahi ka me Ihip-tuhanen te, “Ware sikandan neuyan te Magbebaye ne Manama diye te Inged ne Insaad din kandan, purisu diye din naan de uyana te disirtu eyew egpangimatayan din diye tenged su nabelu sikandin kandan.” ²⁹ Me keet-etawan nu sikandan ne impalihawang nu puun te Ihiptu pinaahi te dakel ne geem nu.’ ”

Ka iyam ne malumpayag ne batu (Iks. 34:1-10)

10 Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Te peglihat te hep-at ne pulu (40) ne aldew wey hep-at ne pulu (40)

⁵³ + 9:19; Hib 12:21.

⁵⁴ + 9:22; a Num 11:3; b Iks 17:7; c Num 11:34.

⁵⁵ + 9:23; a Num 13:17; b Diy 1:21; c Num 13:31; Diy 1:26; Hib 3:16.

ne marusilem, ingkahiyen a te Magbebaye ne Manama, 'Sesapsap ka te daruwa ne malumpayag ne batu ne iling te an-anayan, wey takereg ke naa kayi te bubungan. Ne himu ka man-e te tahuanan ne kayu. ² Igsulat ku due ka insulat ku diye te an-anayan ne me batu ne impese nu. Ne itahu nu naa seini te tahuanan ne kayu.'

3“Purisu miggimu a te tahuanan ne kayu ne enggaranen te akasya, wey migsesapsap ad te daruwa ne malumpayag ne batu ne iling te an-anayan. Ne migtakereg ad diye te bubungan wey in-uyan kud ka daruwa ne malumpayag ne batu. ⁴ Ne insulat e te Magbebaye ne Manama te seini se daruwa ne malumpayag ne batu, ka iling ded te seeye se an-anayan ne malumpayag ne batu. Ka ingkulit din, iyan ka Sapulu ne Balaud ne inalag din kaniyu puun te taliware te hapuy diye te Bubungan ne Sinay te timpu ne migmanlibulung kew diye. Ne imbehey rin e seini keddi. ⁵ Ne migtupang ad wey intahu kud ka daruwa ne malumpayag ne batu diye te tahuanan ne inggimu ku, sumale te insuhu keddi te Magbebaye ne Manama. Ne duen ded iya kuntee seini te tahuanan.”

6 ⁵⁶ (Te seeye ne timpu, miggipanew e ka me kabuhalan ni Israil puun te me belun te me Haakanen, wey miggendiyad te Musira. Ne diyad migpatey si Aarun wey diyad degma ilebeng. Ne iyan e migsubal kandin te pegkatalagpanubad ka anak din ne Iliyasar. ⁷ Ne puun te Musira, miggendiyad man-e sikandan te Gudguda wey miggendiyad man-e

te Hutbata ne masulug se bangalug ne egtulayasan te weyig. ⁸ ⁵⁷

Te seeye ne timpu, in-alam te Magbebaye ne Manama ka me kabuhalan ni Libi eyew iyan eg-uyan te Tahuanan te Kasabutan din, eyew egpamakey diye te tangkaan din, wey te peg-ampu ne egpanalanganin din ka me kabuhalan ni Israil. Ne taman kuntee, sikan ded iya man-e ka himu ran. ⁹ Purisu ware baari te tane ka me kabuhalan ni Libi isip egkapanunud dan ne karatuan ne inggaat, iling te duma ran ne me kabuhalan ni Israil, su iyan dan ma himu ka egpamakey te Magbebaye ne Manama niyu isip me talagpanubad.) ¹⁰ ⁵⁸ Ne migpabulusbulus si Muwisis ka migkahi te me kabuhalan ni Israil, “Ne mig-uugpa a diye te bubungan taman te hep-at ne pulu (40) ne aldew wey hep-at ne pulu (40) ne marusilem, wey migpamineg ded iya man-e keddi ka Magbebaye ne Manama, wey ware kew red nikandin pangimatayi. ¹¹ Ingkahiyen a te Magbebaye ne Manama te egpeyipanawen ad eyew egpanguluwan ku sikaniyu te peggendiye wey peg-angken te Inged ne Insaad din te me kaap-apuan niyu.”

Ka suhu te pegtahud wey pegtuman te Manama

12“Ne kuntee me kabuhalan ni Israil, ka imbuyu de kaniyu te Magbebaye ne Manama niyu, iyan ka egtahuren niyu sikandin wey egtumannen niyu ka langun ne igpeyimu rin, eggeyinawaan niyu sikandin, wey egpamakayen niyu te mapahetpet. ¹³ Tumana niyu ka langun ne balaud din ne ingkahi ku kaniyu para te keu-

⁵⁶ + 10:6: Num 20:28; 33:38.

⁵⁷ + 10:8: Num 3:5-8.

⁵⁸ + 10:10: Iks 34:28.

pianan niyu. ¹⁴ Kandin te Magbebaye ne Manama ka langun! Ka Magbebaye ne Manama niyu ka kamuney te aw-awangan, te titikangi ne langit, te kalibutan, wey te langunlangun de iya ne tahu kayi. ¹⁵ Piru in-alam te Magbebaye ne Manama ka me kaap-apuan niyu wey inggeyinawaan din sikandan labew te langun ne etew. Ne in-alam kew degma nikandin se me kabuhalan dan labew te langun ne nasud, wey taman kuntee, me keet-etawan kew iya nikandin. ¹⁶ Purisu puun kuntee, paruma-ruma kew e te Magbebaye ne Manama, wey kene niyud pakehala ka me ulu niyu. ¹⁷ ⁵⁹ Maresen amana ka Magbebaye ne Manama niyu labew te me manama wey te me talagmandu. Mabantug sikandin wey maresen wey eleg ne egtahuren; ware eglapihan din te peggukum din, wey kene sikandin egdawat te bayad ne igbunbun te mareet. ¹⁸ Eggimuwen din ka eleg ne peggukum para te me ilu wey te me balu. Inggeyinawaan din ka me lapu ne mig-ugpe kayi te kanta, wey imbehayan din te egkakeen wey me kumbale. ¹⁹ Purisu geyinawei niyu degma ka me lapu, su me lapu kew ma degma dengan diye te Ihiptu. ²⁰ Tahura niyu ka Magbebaye ne Manama niyu, wey pamakaya niyu sikandin. Kene kew engked kandin, wey kahi kew te egdusaan kew nikandin ke kene niyu eggimuwen ka insaad niyu. ²¹ Deyraya niyu sikandin su sikandin de ka Manama ne miggimu te me kein-inuwan wey makaliyas-liyas ne me himu para kaniyu ne sikaniyu mismu

ka nakakita. ²² ⁶⁰ Te timpu ne nangendiye dengan te Ihiptu ka me kaap-apuan niyu, pitu ne pulu (70) de sikandan langun, piru kuntee, impamasulug kew e te Magbebaye ne Manama niyu iling kasulug te me bituen diye te langit.”

Ka karesen te Manama

¹¹Ne ingkahiyen ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Geyinawei niyu ka Magbebaye ne Manama niyu, wey tumana niyu ka langun ne insuhu din kaniyu. ² Kene niyu kalingawi ka natuenan niyu meytenged te Magbebaye ne Manama pinaahi te nenabbay-bayaan niyu duma kandin. Sikaniyu mismu ka nakapamalehet kayi; kene ne ka me anak niyu. Ware sikandan nakakita te pegkatalahuren wey pegkamaresen te Magbebaye ne Manama, ³ ⁶¹ wey te me kein-inuwan ne inggimu rin diye te Hari te Ihiptu wey te intiru ne nasud din. ⁴ ⁶² Ware man-e sikandan nakakita te inggimu te Manama diye te me sundalu te Ihiptu duma te me kudde wey te me karwahi ran; ke immenu sikandan te Magbebaye ne Manama te eglened te timpu ne impanlupug kew nikan-dan. Impangimatayan sikandan te Magbebaye ne Manama. ⁵ Nakita niyu degma ka inggimu rin kaniyu diye te disirtu, taman te nekeuma kew kayi te Muwab. ⁶ ⁶³ Sumsumana niyu ka inggimu rin engki Datan wey ki Abiram ne me anak ni Iliyab te tribu ni Rubin. Impabekabeka rin ka tane wey impaameluk din sikandan ne mannekal re due duma te me pamilya ran, me balungbalung, me suluhua-

⁵⁹ + 10:17: 1Tim 6:15; Imp 17:14; 19:16; Him 10:34; Rum 2:11; Gal 2:6; Ipi 6:9.

⁶⁰ + 10:22: a Hin 46:27; b Hin 15:5; 22:17.

⁶¹ + 11:3: Iks 7:8–12:13.

⁶² + 11:4: Iks 14:28.

⁶³ + 11:6: Num 16:31–32.

nen, wey me ayam dan. ⁷ Sikaniyu mismu ka nakakita te peggamit te Magbebaye ne Manama te dakel ne geem din te peggimu te seini se langun ne kein-inuwan.”

Ka me saad wey me paney-paney

8Ne migkahi e man-e si Muwis, “Purisu tumana niyu ka langun ne suhu ne ingkahi ku kaniyu kuntee eyew egmanekal kew ka eggipanew wey eg-angken te tane diye te talipag te Hurdan. ⁹ Ke egtuman kew, egmalayat ka umul niyu wey egmatubung kew diye te meupiya ne tane wey dakel se eg-uma ⁶⁴ ne insaad te Magbebaye ne Manama diye te me kaap-apuan niyu wey te me kabuhalan dan. ¹⁰ Ka tane ne eggendiyaan niyu eyew eg-angkenen, kene ne iling te tane diye te Ihiptu ne impuunan niyu, ne emun ke egpamula kew, keilangan pad ne egpamisbisan. ¹¹ Piru ka tane ne eg-angkenen niyu, due me bubungan wey me bangalug ne layun de eg-urani; ¹² tane seini ne intanggu te Magbebaye ne Manama niyu, wey intetamangan din seini te langun ne timpu.

13 ⁶⁵ “Ke egtumanen niyu re layun ka me suhu ne ingkahi ku kaniyu kuntee, ne keilangan ne eggeyinawaan niyu ka Magbebaye ne Manama niyu, wey egpamakayen niyu sikandin te mapahetpet, ¹⁴ egpeuyanan kew nikandin te uran te eleg ne timpu, eyew egpakalilimud kew te me trigu, me behas te paras ne eggimuwen ne binu, wey te me ulibu eyew eggimuwen ne mentika, ¹⁵ wey egpatubuen din ka me sagbet diye te

panabtaban para te me ayam niyu. Ne egkakeen niyu ka langun ne igkeupii niyu ne egkeenen. ¹⁶ Piru bantey kew su kema ke eg-inniyug kew te Magbebaye ne Manama niyu, wey iyan niyud egsimbeen ka lein ne me manama. ¹⁷ Ke eggimuwen niyu sika, egkabelu kaniyu ka Magbebaye ne Manama, wey kene din egpeuranen, wey egkammare e ka tane wey kenad e egbehey te meupiya ne uma. Ne egkataman, egkammatey kew wey egkaawe kew e puun te meupiya ne tane ne igbehey kaniyu te Magbebaye ne Manama.

18 ⁶⁶ “Purisu kene niyu kalin-gawi seini se me suhu ne ingkahi ku kaniyu. Isulat niyu seini wey ibagkes niyu te bakelawan niyu wey ilelangkus niyu eyew egkasuman-suman niyu seini. ¹⁹ Ipanulu niyu layun seini diye te me anak niyu. Ne malalahey kew meytenged kayi ke egpaminpinuu kew diye te me baley niyu, emun ke eggipanew kew, ke egmangibat-hibat kew, wey ke egmangimata kew te maselem. ²⁰ Isulat niyu seini diye te sungkaleg te gumawan te me baley niyu, wey te me gumawan te me alad te me lung-sud niyu. ²¹ Himuwa niyu sika eyew sikaniyu wey ka me kabuhalan niyu, egmalayat ka umul niyu diye te Inged ne Insaad te Magbebaye ne Manama te me kaap-apuan niyu, taman te duen pad langit diye te dibabew te kalibutan.

22“Emun ke egtumanen niyu te mapahetpet ka langun ne suhu ne ingkahi ku kaniyu ne iyan ka eggeyi-

⁶⁴ + 11:9 Te Hibuwanen: tane ne egtulayasan te gatas wey teneb.

⁶⁵ + 11:13-17: Lib 26:3-5; Diy 7:12-16; 28:1-14.

⁶⁶ + 11:18-20: Diy 6:6-9.

nawaan niyu ka Magbebaya ne Manama niyu, wey egpalingmaan kew ne matinumanen kandin, ²³ egpandeldelen din ka langun ne nasud ke egpalinggumaan kew e te tane ne eg-angkenen niyu, minsan masmasulug sikandan wey madmaresan pad kaniyu. ²⁴ ⁶⁷ Egkaangken niyu ka tane ne egkabayaan niyu; puun de iya te disirtu, taman te Libanun, wey puun man-e te Weyig ne Iyupratis taman te Dahat ne Miditiranyu dapit te iglineb. ²⁵ Ne ware minsan henteu ne egpakabalabag kaniyu sumale te insaad te Magbebaya ne Manama, su eggimuwen din ne egkengaaldek kaniyu ka langun ne etew diye te me inged ne egkabayaan niyu.

²⁶“Pammineg kew! Alam kew kayi te daruwa, panalangin wey ke dilus naa. ²⁷ Egpanalanginan kew ke egtumanen niyu ka me suhu te Magbebaya ne Manama ne ingkahi ku kaniyu kuntee. ²⁸ Piru egdilusen kew ke egsupaken niyu seini, wey ke iyan niyu egsimbeen ka lein ne me manama ne ware niyu neileyi. ²⁹ ⁶⁸ Ne emun ke eg-uyanen kew e te Magbebaya ne Manama diye te tane ne eg-angkenen niyu, egpangguhud ka duma kaniyu diye te Bubungan ne Girisim ke egmenuwen kew te Manama te egdasag, wey egpangguhud degma ka duma kaniyu diye te Bubungan ne Ibal ke egmenuwen kew nikandin te egparusa. ³⁰ (Ka seeye ne me bubungan, neelin ne diye te talipag te Hurdan dapit te iglineb, ne iyan ka inged te me Kanaanen ne nangugpe te Araba ne egkatalipag te Gilgal, marani te matulus ne kayu ne

egngaranan te Muri.) ³¹ Mahaan kew e egmanlapas te Hurdan eyew te peggendiye te tane ne eg-angkenen niyu ne igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama niyu. Ne emun ke egkaangken niyud seeye ne tane wey egmekeugpe kew e diye, ³² tumana niyud iya ka langun ne balaud wey me suhu ne ingkahi ku kaniyu kuntee.”

Ka inged ne egsimbaan

¹²“Ne seini ka me balaud wey me suhu ne keilangan ne egtumanen niyu diye te tane ne igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama, ka Manama te me kaap-apuan niyu, eyew egkaangken niyud te ware egta-manan. ² Emun ke egkaahew niyud ka tane dan, keilangan ne egpangguhuden niyu egpatamtamani ka me simbaan dan te me manama ran—ka diye te me bubungan, me labuntud, wey ka diye te egdalungan te me kayu. ³ ⁶⁹ Panlundusa niyu ka me altar ne tutunganan dan te igpanubad, panlupeta niyu ka immeguntud-untud dan ne me batu, panilabi niyu ka me sungkaleg ne larawan ni Asira, wey pamesaa niyu ka impangulit dan ne me larawan te me manama ran, eyew kenad egkasimba ka seeye ne me diyus-diyus diye te seeye ne me inged.

⁴“Kene niyu simbaa ka Magbebaya ne Manama niyu iling te pegsimba ran te me manama ran. ⁵ Eg-alam ka Magbebaya ne Manama te sabeka ne inged puun te inged te sabeka te me kabuhalan niyu, eyew diye kew eglibulung langun ka egsimba kandin. ⁶ Ne diye niyu

⁶⁷ + 11:24-25; Huswi 1:3-5.

⁶⁸ + 11:29; Diy 27:11-14; Huswi 8:33-35.

⁶⁹ + 12:3; Diy 7:5.

panguyana ka langun ne igmanubad niyu ne egtutungen, wey ka me duma ne ighalad niyu, me igkasapulu, me dasag, ka igsaad niyu ne ighalad diye te Magbebaya, wey ka me panganey te me ayam niyu. ⁷ Ne sikaniyu wey ka me pamilya niyu, egmangeen kew te ngalap te immanubad diye te inged ne egsimbaan niyu te Magbebaya ne Manama niyu duma te kahale, tenged te pegpalampus din kaniyu te langun ne inggimu niyu.

8“Kene niyud ipabulus-bulus ke nekey ka inggimu niyu kuntee ne iyan ka pegtuman te igkeupii niyu, ⁹ su ware kew pad nekeuma diye te tane ne eg-ugpaan niyu ne ware samuk ne igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama. ¹⁰ Ke egpakalapas kew e te Weyig ne Hurdan, wey egpekeugpe kew e te tane ne igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama, eg-ugpe kew e diye ne malinawen, su kene ma egtuhutan te Magbebaya ne Manama ne egsumuken kew te langun ne kuntere niyu ne nakalingut kaniyu. ¹¹ Eg-alam ka Magbebaya ne Manama te sabeka ne inged eyew diye niyu sikandin egsimbaa. Ne diye niyu panguyana ka igsuhu ku kaniyu: ka igmanubad niyu ne egtutungen, ka igmanghalad niyu, ka igkasapulu niyu, ka igmandasag niyu, wey ka langun ne insaad niyu ne ighalad diye te Magbebaya. ¹² Ne gale-gale kew diye te tangkaan te Magbebaya ne Manama niyu duma te me anak niyu ne me lukes wey me malitan, me suluhuanen niyu ne me lukes wey me malitan, lagkes ka me Libita ne nangugpe diye te me lungsud niyu—sumsumana niyu ne ware ubag mule baad te me Libita. ¹³ Ne kene kew panubad te egtutun-

gen diye te minsan hendei ne inged ne igkeupii niyu, ¹⁴ ke kene, diye de iya te inged ne eg-alamen te Magbebaya ne Manama puun te sabeka te me kabuhalan niyu. Ne diye niyu himuwa ka langun ne insuhu ku kaniyu.

15“Piru egkaayun ded mule ne eglape kew wey egkeen te me ayam niyu minsan hendei. Egpakakeen kew taman te igkeupii niyu, iling te egmangekeen kew te ngalap te usa, sumale te igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama niyu. Egkaayun man-e ne egkeen ka langun ne etew; in-isip ma ne malindit wey se malinis. ¹⁶ ⁷⁰ Piru kene kew keen te langesa; ulei niyu re seini diye te tane iling te weyig. ¹⁷ Ne kene egkaayun ne egkeenen niyu diye te me ugpaan niyu ka me halad niyu ne egkakeen, binu, wey ke mentika naa, panganey te me ayam niyu, wey ka insaad niyu ne ighalad, duma ne ighalad niyu, wey ka memeupiya ne igmandasag niyu; ¹⁸ diye niyu re seini keena te inged ne egsimbaan te Magbebaya ne Manama niyu, diye te inged ne eg-alamen din, duma te me anak niyu ne me lukes wey me malitan, me suluhuanen niyu ne me lukes wey me malitan, wey te me Libita ne nangugpe diye te me lungsud niyu. Gale-gale kew diye te tangkaan te Magbebaya ne Manama niyu tenged te langun ne inggimu niyu. ¹⁹ Ne keilangan ne kene niyu egbalaharen ka me Libita taheed te egmangugpe kew diye te tane niyu.

20“Ne egpamaluahen e te Magbebaya ne Manama niyu ka tane niyu sumale te insaad din, wey egkakeen niyu ka langun ne ngalap ne igkeibeg niyu. ²¹ Ne emun ke mariyu te me

⁷⁰ + 12:16; Hin 9:4; Lib 7:26-27; 17:10-14; 19:6; Diy 15:23.

ugpaan niyu ka inged ne eg-alamen te Magbebaya ne Manama niyu eyew egsimbaan niyu kandin, egkaayun ne diye kew re te me ugpaan niyu eglape te baka niyu wey ke karniru naa ne igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama. Ne sumale te insuhu ku kaniyu, egkaayun ne egkeen kew te me ayam taman te igkeupii niyu, ²² iling te egmangekeen kew te ngalap te usa. Egkaayun ne egkeen ka langun; in-isip ma ne malindit wey se malinis. ²³

⁷¹ Piru kene kew keen te langesa su langesa ma ka egpuunan te umul; kene niyu ilagkes te egkeen duma te sapu ka umul. ²⁴ Ke kene, ulei niyu re seini diye te tane iling te weyig. ²⁵ Kene kew en iya keen te langesa eyew egmeupiya ka peg-ugpe niyu wey te me kabuhalan niyu, su meupiya diye te tangkaan te Magbebaya ka kene egkeen te langesa. ²⁶ Piru keilangan iya ne eg-uyanen niyu diye te inged ne eg-alamen te Magbebaya ne Manama ka igmanubad wey me dasag ne insaad niyu para kandin. ²⁷ Tutunga niyu diye te altar te Magbebaya ne Manama niyu ka langun ne egtutungen ne igpanubad. Ne ka langesa te duma ne igpanubad niyu, ulei niyu diye te altar, piru keena niyu mule ka sapu. ²⁸ Tumana niyud iya ka langun ne suhu ne ingkahi ku kaniyu, eyew egmeupiya ka peg-ugpe niyu wey te me kabuhalan niyu te ware egtamanan, su meupiya wey eleg diye te tangkaan te Magbebaya ka pegtuman te langun ne suhu.”

Ka me pegpaney-paney meyitenged te me diyus-diyus

29Ne migpabulus-bulus si Muwisis ka migkahi te me kabuha-

⁷¹ + 12:23-24: Lib 17:10-14.

⁷² + 12:32: Diy 4:2; Imp 22:18-19.

lan ni Israil, “Emun ke egguleen e te Magbebaya ne Manama ka me nasud ne egpangendiyaan niyu, wey egkad-dedel niyud ka me mahinged diye wey sikaniyud ka egpangupe te tane dan, ³⁰ bantey kew ne kene kew egkasaligkat pinaahi te peg-ikul niyu te pegsimba ran. Kene kew pangin-ginse ke immenu ran te egsimba ka me manama ran eyew eg-ilingen niyu degma ka pegsimba niyu. ³¹ Kene niyu simbaa ka Magbebaya ne Manama niyu iling te pegsimba ran te me manama ran, su ka paahi te pegsimba ran, inggimu ran ka langun ne igkeepes te Magbebaya. Ne impanutung dan pad iya man-e ka me anak dan isip egtutungen ne igpanubad diye te me manama ran.

³² ⁷² “Tumana niyud iya te mapahetpet ka langun ne suhu ne ingkahi ku kaniyu. Kene niyud seini timuli wey ke egسالinan naa.”

Ka paney-paney meyitenged te ubat ne prupita

13“Ne emun ke due prupita wey ke talagpasabut naa te taheinep ne egkahi te egpapatwew sikandin te me kein-inuwan ² eyew te peg-inniyat kaniyu ne egsimba wey egpamakey te me manama ne ware niyu simbaa dengan, wey minsan pad egkamalehet ka igkahi rin, ³ kene kew lingalinga kandin. In-el-elehan kew re te Magbebaya ne Manama niyu eyew te pegnengneng ke inggeyinawaan niyu naan iya sikandin te mapahetpet. ⁴ Iyan niyu re pamakaya wey tahura ka Magbebaya ne Manama niyu. Pammineha niyu sikandin wey tumana niyu ka me suhu din. Sikandin de

simbaa niyu wey kene kew engked kandin. ⁵ Piru keilangan ne eggimatayan ka prupita wey ke talagpasabut naa te taheinep, su sikandin ka egpakapanulu kaniyu ne egsukul kew wey egsupaken niyu ka suhu te Manama eyew egpakasuwey kew te igkeupii rin te migpalihawang kaniyu puun te Ihiptu, wey mig-angey kaniyu puun te pegkeuripen. Purisu keilangan ne eg-aween ka mareet ne himu due te kaniyu.

⁶“Ne panunggilingan ke egtipuwen kew te heles de te suled niyu, te anak niyu ne lukes wey ke malitan naa, ke asawa niyu wey ke amana niyu naa ne alukuy, eyew egsimba kew te me manama ne ware niyu neileyi wey te me kaap-apuan niyu, ⁷ ke egbaggeten kew nikandin ne egsimba te me manama te me etew ne nangugpe diye te marani niyu wey te minsan hendei, ⁸ kene kew pamineg wey ke eparuma-ruma naa kandin; kene niyu sikandin ikeyid-u wey kene niyu pangabangi. ⁹ Keilangan ne eggimatayan sikandin wey sikaniyu ka hun-a ne egbatu kandin. Ne egkataman, ka me etew degma. ¹⁰ Bebatuwa niyu sikandin taman te egpatey, su sikandin ka egpuunan ne egpakapariyu kew te Magbebaya ne Manama niyu ne iyan migpalihawang kaniyu puun te pegkeuripen diye te Ihiptu. ¹¹ Ne emun ke egpakaneng-neng ka duma ne me kabuhalan ni Israil meytenged te neyitabu te sika ne prupita wey ke talagpasabut te taheinep, egkaalde e sikandan, wey warad eggimu te iling due ne himu.

¹²“Ne emun ke due egkarinehan niyu diye te sabeka te me lungsud ne igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama niyu, ¹³ ne due me etew ne maddeet se hinimuwan ne iyan egpuunan ne egpakasale ka me mahinged diye pinaahi te pegsimba te me manama ne ware niyu neileyi, ¹⁴ keilangan ne egnengnengan niyu seini ke malehet naa wey ke kene. Ne emun ke egkapamalehetan niyu seini ne malehet, ¹⁵ keilangan ne eggimatayan niyu ka langun ne mahinged te sika ne lungsud, lagkes ka me ayam dan. ¹⁶ Ne libulunga niyu diye te taliware te plasa ka langun ne karatuan te seeye ne lungsud, wey panilabi niyu seini wey ka intiru ne lungsud, isip igpanubad ne egtutungen para te Magbebaya ne Manama niyu. Ne kenad iya egkabalbalawan ka seeye ne lungsud. ¹⁷ Ne kene kew same te minsan nekey ne keilangan ne egsilaban, eyew kene egkabelu kaniyu ka Magbebaya ne Manama, wey egkeyimenawan sikandin kaniyu wey egpamasuluhen kew nikandin sumale te insaad din te me kaap-apuan niyu. ¹⁸ Eggimuwen sika te Magbebaya ne Manama niyu ke egtumanen niyu ka langun ne suhu din ne ingkahi ku kaniyu kuntee, wey eggimuwen niyu ka matareng diye te tangkaan din.”

Ka ingkene ne eggimuwen ke eglungku

¹⁴ ⁷³ Ne ingkahiyan ni Muwis ka me kabuhalan ni Israil, “Tenged su me anak kew ma te Magbebaya ne Manama niyu, kene niyu pamalpali i ka me lawa niyu wey ke egtabuluhan niyu naa ka ampew-ampew te me buked niyu ke eglungku kew te mi-

⁷³ + 14:1: Lib 19:28; 21:5.

⁷⁴ + 14:2: Iks 19:5-6; Diy 4:20; 7:6; 26:18; Tit 2:14; 1Pid 2:9.

natey, ² ⁷⁴ su me keet-etawan kew ma ne inlein te Magbebaye ne Manama niyu. Te langun ne keet-etawan te intiru ne kalibutan, sikaniyu ka in-alam te Magbebaye ne Manama eyew egkeyimu ne keet-etawan din mismu.”

Ka malindit wey malinis ne mananap

3Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Ne kene kew keen te minsan nekey ne mananap ne in-isip ne malindit. ⁴ Seini re ka me mananap ne egkaayun ne egkeenen niyu: me baka, karniru, kambing, ⁵ usa, leew ne kambing, leew ne karniru, wey duma pad ne klasi te karniru. ⁶ Egkaayun kew ne egkeen te minsan nekey ne mananap ne naperi se sulu, wey egsepe ke egkeen. ⁷ Piru kene kew keen te mananap ne ware naperi se sulu minsan egsepe eg-abey ke egkeen, iling te kamil, rabbit, wey ambew—isipa niyu sika ne malindit ne mananap. ⁸ Kene kew man-e keen te babuy minsan naperi ka sulu ran, su kene ma sikandan egsepe ke egkeen, purisu malindit sikandan. Kene kew en iya keen te sika ne mananap minsan eggsamsam de te namatey ne lawa ran.

9“Egkaayun kew ne egkeen te langun ne klasi te isda ne due piyapis wey me engil, ¹⁰ piru kene kew keen te isda ne ware piyapis wey me engil su eg-isipen seini ne malindit.

11“Egkaayun ne egkeen kew te me bayaku ne malinis, ¹² piru kene kew keen te agila, banug, uwak, ¹³ kabugkul, kaliyawa, ¹⁴ langun ne klasi te uwak, ¹⁵ ekang, ustrits,

¹⁶ deisek wey dakel ne ekang, wey maangkag ne ekang, ¹⁷ me bayaku ne egdagmang te isda, ¹⁸ kabeg, wey kalapenit. ¹⁹ Ne kene kew degma keen te langun ne uled-uled ne due pakpak ne in-isip ne malindit. ²⁰ Piru egkaayun kew ne egkeen te me uled-uled ne due pakpak ne in-isip ne malinis.

21 ⁷⁵ “Ne kene kew degma keen te mananap ne migpatey re due te kandin; egkaayun ne igbehey niyu seini te me lapu wey ke igbelegye niyu naa kandan. Piru sikaniyu mule, kene kew iya keen kayi su me keet-etawan kew ma ne in-alam te Magbebaye ne Manama niyu.

“ Ne kene niyu hilitua ka nati te karniru wey ke kambing naa pinaahi te gatas te iney.

22 ⁷⁶ “Ne keilangan ne egteil kew te igkasapulu ne baad puun te langun ne eg-uma te me kamet niyu eyew ighalad niyu tagse leg-un. ²³ Ne uyana niyu diye te inged ne eg-alamen te Magbebaye ne Manama ka igkasapulu ne baad puun te me trigu niyu, binu, lana, wey ka me panganey te me ayam niyu. Ne diye niyu seini keena te inged ne egsimbaan niyu te Magbebaye ne Manama; himuwa niyu sika eyew egkateu kew ne egtahud layun te Magbebaye ne Manama niyu. ²⁴ Ne emun ke mariyu te me ugpaan niyu ka sika inged, wey egkalisiran kew ne egpanguyan te me igkasapulu puun te me panalangin ne igbehey kaniyu te Magbebaye ne Manama, ²⁵ egkaayun ne igbelegye niyu seini wey ka halin naan de uyana niyu diye te

⁷⁵ + 14:21: Iks 23:19; 34:26.

⁷⁶ + 14:22-29: Lib 27:30-33; Num 18:21.

inged ne eg-alamen te Magbebaye ne Manama niyu. ²⁶ Ne ibeli niyu ka seleppi te minsan nekey ne igkeupii niyu: baka, karniru, binu, wey te minsan nekey ne igkeupii niyu. Ne keena niyu naa seini, wey gale-gale kew дума te me pamilya niyu, diye te tangkaan te Magbebaye ne Manama niyu.

27“Ne kene niyu balahara ka me Libita ne nangugpe diye te me lungsud niyu su ware ma ubag mule baad dan ne tane isip egkapanunud dan ne karatuan ne inggaat iling kaniyu. ²⁸ Ne te katammanan te tagse igkatelu ne leg-un, libulunga niyu ka langun ne igkasapulu puun te langun ne egka-haani niyu te sika ne leg-un, wey panguyana niyu seini diye te me tinesanan ne diye te me lungsud niyu. ²⁹ Ne ipamehey niyu seini te me Libita su ware ma ubag mule tane dan ne egkapanunud, wey diye te me lapu, me ilu, wey me balu ne nangugpe te me lungsud niyu eyew egpakakeen ubag degma sikandan wey egkengabulung. Emun ke eggimuwen niyu sika, egpanalanganin te Magbebaye ne Manama niyu ka langun ne eggimuwen niyu.”

Ka igkapitu ne leg-un
(Lib. 25:1-7)

15Ne ingkahian ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Te katammanan te tagse igkapitu ne leg-un, keilangan ne eglingawan niyud e ka langun ne utang te seeye se migpangutang kaniyu te seleppi. ² Ne seini ka eggimuwen niyu: kene niyud peulii ka insambayan te дума niyu ne me kabuhalan ni Israil su

migginguma man e ka timpu ne in-teil te Magbebaye ne Manama ne kenad e egsukuten ka me utang. ³

Piru egkaayun mule ne egpeulien niyu ka me lapu te nasambayan dan ne seleppi, piru kene niyud mule sukuti ka me дума niyu ne me kabuhalan ni Israil.

4“Ware egkaayu-ayu kaniyu su egpanalanganin kew ma te Magbebaye ne Manama niyu, diye te tane ne igbehey rin kaniyu, ⁵ ke egtumanen niyu te mapahetpet ka langun ne suhu din ne ingkahi ku kaniyu kuntee ne aldew. ⁶ Egpanalanganin kew iya te Magbebaye ne Manama niyu sumale te insaad din kaniyu; egpasambey kew te seleppi diye te дума ne nasud, piru kene kew mule egpanambey kandan. Egmanduan niyu ka masulug ne nasud, piru ware sabeka ne egpamandu kaniyu.

7⁷⁷ “Ne emun ke due дума niyu ne me kabuhalan ni Israil ne egkaayu-ayu diye te sabeka te me lungsud diye te tane ne igbehey kaniyu te Magbebaye ne Manama niyu, kene kew ubag balibad ne egbulig kandan. ⁸ Ke kene, pamehayi niyu sikandan wey pasambaya niyu te egkeilanganen dan. ⁹ Ne kene kew suman-suman ne kene kew e egpasambey te дума niyu ne me kabuhalan ni Israil ne egkengaayu-ayu ke mahaan e ka igkapitu ne leg-un, ka leg-un ne kenad e egsukuten ka me utang, su emun ke egpangananey te Magbebaye ne Manama ka egkaayu-ayu tenged kaniyu, eg-isipen kew ne nakasale. ¹⁰ Behayi niyu sikandan ne egpuun te pusung niyu, wey kene kew sagsahukul, eyew egpanalanganin te

⁷⁷ + 15:7-8: Lib 25:35.

Magbebaye ne Manama niyu ka langun ne eggimuwen niyu. ¹¹ ⁷⁸ Due layun egkaayu-ayu wey egkengawareware diye te nasud niyu, purisu, migsuhu a kaniyu ne egbulihan niyu sikandan.”

Ka pegpalihawang te uripen
(Iks. 21:1-11)

¹² ⁷⁹ Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Emun ke due дума niyu ne me kabuhalan ni Israil ne imbelegye kaniyu isip uripen, lukes ma wey se malitan, hen-em de ne leg-un sikandin ka egkeuripen niyu, wey te igkapitu ne leg-un, behayi niyud e sikandin te kaligwangan. ¹³ Ne kene niyu sikandin peyipana ne ware egkeuyan; ¹⁴ pamehayen niyu sikandin te me karniru, trigu, wey binu, iling te pegpanalangin kaniyu te Magbebaye ne Manama niyu. ¹⁵ Sumsamana niyu ne me uripen kew degma dengan diye te Ihiptu, piru impalihawang kew te Magbebaye ne Manama. Purisu inalalahan ku sikaniyu kuntee te seini ne suhu.

¹⁶“Piru ke kenad sikandin egkeupian ne eg-awe su inggeyinawaan kew e nikandin wey ka pamilya niyu, su meupiya ka peg-ugpe din дума kaniyu, ¹⁷ dumaa niyu sikandin diye te gumawan te baley niyu, wey lungahi niyu ka talinga rin. Ne uripen niyud iya sikandin te intiru ne umul rin. Ne sikan ded degma himuwa niyu te uripen niyu ne malitan. ¹⁸ Kene kew sagsahukul ne eg-

behey te kaligwangan te uripen niyu, su nakapamakey ma sikandin kaniyu te hen-em ne leg-un, wey nakahastu kew re te katenge ne eleg ne igsuul te sabeka ne suluhuanen. Ke eggimuwen niyu sika, egpanalanginan te Magbebaye ne Manama niyu ka langun ne eggimuwen niyu.”

Ka me panganey te baka wey karniru

¹⁹ ⁸⁰ Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Ilein niyu para te Magbebaye ne Manama ka langun ne panganey te me baka wey karniru niyu. Ne kene niyu gamita te egtrabahu ka panganey te me baka, wey kene niyu aluti ka panganey te me karniru. ²⁰ Ke kene, keena niyu mule wey te me pamilya niyu ka seini ne me ayam diye te inged ne egsimbaan niyu te Magbebaye ne Manama, diye te inged ne eg-alamen din. ²¹ Piru kene niyu seini ipanubad diye te Magbebaye ne Manama niyu ke nabalbalangan; butud ma wey se lepu, wey te дума pad ne klasi te deet. ²² Keena niyu re seini diye te me lungsud niyu. Ne egkaayun man-e ne egkeen kayi ka langun ne etew— in-isip ma ne malindit wey se malinis, iling te egmangekeen kew te ngalap te usa. ²³ ⁸¹ Piru kene kew keen te langesa kayi; ulei niyu re seini diye te tane iling te weyig.”

Ka sahakeen te Peglihat te Panalihan

(Iks. 12:1-20)

⁷⁸ + 15:11: Mat 26:11; Mar 14:7; Huw 12:8.

⁷⁹ + 15:12-18: Lib 25:39-46.

⁸⁰ + 15:19: Iks 13:12.

⁸¹ + 15:23: Hin 9:4; Lib 7:26-27; 17:10-14; 19:26; Diy 12:16-23.

⁸² + 16:1-8: Iks 12:1-20; Lib 23:5-8; Num 28:16-25.

16 ⁸² Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Sahakeen kew te Peglihad te Panalihan te bulan te Abib, ⁸³ isip pegdayan te Magbebaya ne Manama niyu, su sika ne bulan ka pegpalihawang kaniyu te Magbebaya ne Manama puun te Ihiptu te timpu te marusilem. ² Ne lape kew te karniru wey ke baka naa te timpu te pegsahakeen niyu te Peglihad te Panalihan. Ipanubad niyu seini diye te Magbebaya ne Manama, diye te inged ne eg-alamen din eyew egsimbaan niyu kandin. ³ Ne keena niyu seini дума te paan ne ware patulin. Seled te pitu ne aldew keen kew te paan ne ware patulin iling te inggimu niyu te timpu ne miggaangaan kew mig-awe te Ihiptu. Seini ka egpasuman-suman kaniyu te intiru ne umul niyu, te aldew ne iyan ka pegawe niyu te Ihiptu. ⁴ Keilangan ne ware egkakita ne patulin diye te me baley niyu te intiru ne nasud te pitu ne aldew, wey keilangan ne kene niyu egpasimahan ka ngalap ne inlape niyu te pegkamarusilem te an-anayan ne aldew.

5 “Ne kene niyu lapaa diye te minsan hendei ne me lungsud ne igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama, ka eglapeen te Sahakeen te Peglihad te Panalihan, ⁶ ke kene, diye de iya te inged ne eg-alamen te Magbebaya ne Manama eyew egsimbaan niyu kandin. Lapaa niyu seini ke eglined e ka aldew iling te timpu te pegligkat niyu te Ihiptu. ⁷ Ne hilitua niyu wey keena niyu seini diye te inged ne eg-alamen te Magbebaya

ne Manama niyu. Ne panlibed kew e man-e diye te me balungbalung niyu te pegkamaselem. ⁸ Keilangan ne te hen-em ne aldew, iyan niyu re egkeen ka paan ne ware patulin. Ne te igkapitu ne aldew, libulung kew eyew te pegsimba te Magbebaya ne Manama, wey kene kew trabahu te sika ne aldew.”

Ka Sahakeen te Pegsawit
(Iks. 34:22; Lib. 23:15-21)

9 ⁸⁴ Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Seel kew te pitu ne simana puun te an-anayan te peggaani, ¹⁰ wey Sahakeen kew te Pegsawit ⁸⁵ isip pegdayan te Magbebaya ne Manama niyu pinaahi te me peghalad niyu sumale te me panalangin ne egkarawat niyu puun te Magbebaya ne Manama. ¹¹ Ne gale-gale kew diye te tangkaan te Magbebaya ne Manama niyu, diye te inged ne eg-alamen din eyew egsimbaan niyu kandin. Sahakeen kew дума te anak niyu ne me lukes wey me malitan, me suluhuanen niyu ne lukes wey me malitan, lagkes ka me Libita, me lapu, me ilu, wey me balu ne nangugpe diye te me lungsud niyu. ¹² Sumsamana niyu ne neuripen kew degma dengan diye te Ihiptu, purisu tumana niyu ka seini langun ne suhu.”

Ka Sahakeen diye te me Leeb
(Lib. 23:33-43)

13 ⁸⁶ Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Sahakeen kew diye te me leeb taman te pitu ne aldew, te katammanan te tinggaani pegkeimpus niyu te egdiriek

⁸³ + 16:1 Me elat-elat te Marsu peendiye te elat-elat te Abril.

⁸⁴ + 16:9-12: Lib 23:15-21; Num 28:26-31.

⁸⁵ + 16:10 Te Hibruwanen: Sahakeen te me Simana.

⁸⁶ + 16:13-15: Lib 23:33-36,39-43; Num 29:12-38.

te trigu wey pegkekeles te behas te paras. ¹⁴ Ne gale-gale kew ka egsahakeen duma te me anak niyu ne me lukes wey me malitan, me suluhuanen niyu ne lukes wey me malitan, lagkes ka me Libita, me lapu, me ilu, wey me balu ne nangupe diye te me lungsud niyu. ¹⁵ Gale-gale kew te seini ne Sahakeen isip pegdayan te Magbebaya ne Manama niyu diye te inged ne eg-alamen din, tenged te pegpanalangin din kaniyu te dakel ne uma, wey te pegpalampus din te langun ne himu niyu, eyew egkahale kew langun.

16“Keilangan ne egtambung te tatelu ne Sahakeen ka me lukes due te kaniyu, katatelu te tagse leg-un: Sahakeen te Paan ne Ware Patulin, Sahakeen te Pegsawit, wey Sahakeen diye te me Leeb. Ne kene egkaayun ne eggendiye sikandan te tangkaan te Magbebaya ne Manama ne ware egkeuyan ne ighalad. ¹⁷ Keilangan ne eg-uyan te ighalad ka tagse sabeka ke nekey ka egkeyimu rin, sumale te panalangin ne imbehey kandin te Magbebaya ne Manama niyu.”

Ka matareng ne peggukum

18Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Alam kew te me talewukum wey me upisyal puun te tagse tribu niyu diye te me lungsud ne igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama. Sikandan ka eggukum te langun ne keet-etawan te ware peglapig. ¹⁹ ⁸⁷ Ne keilangan ne kene dan egsupaken ka eleg ne peggukum pinaahi te pegdawat te bayad ne igbunbun te mareet, su ka

igbunbun, egpakabunbun te mata te me matagseb, wey egpakalupig te me matareng. ²⁰ Purisu keilangan ne eg-ikulen niyu ka eleg ne peggukum para te langun ne etew, eyew egpekeugpe kew te ware egtamanan diye te tane ne igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama niyu.

21 ⁸⁸ “Ne kene kew pes-ek te sungkaleg ne palinneu te malitan ne manama ne si Asira diye te dangdang te altar ne eggimuwen niyu para te Magbebaya ne Manama niyu, ²² ⁸⁹ wey kene kew pasasindeg te sungkaleg ne batu eyew egsimbeen, su ingkahile sika te Magbebaya ne Manama niyu.”

Ka kene ne eleg ne igpanubad

17Ne ingkahiyen ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Kene kew panubad diye te Magbebaya ne Manama niyu te baka wey ke karniru naa ne nabalbalangan su igkalindit din sika.

2“Ne emun ke diye te sabeka te me lungsud ne igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama niyu, due egkangnengnengan niyu ne kabuhalan ni Israil, lukes wey ke malitan naa ne miggimu te mareet pinaahi te pegsupak din te balaud, ³ ⁹⁰ ne iyan ka pegpamakey wey pegsimba rin te lein ne me manama, aldew, bulan, me bituen—me himu ne ingkene te Magbebaya ne Manama—⁴ keilangan ne eg-susiyen niyu seini eg-ay-ayari. Ne emun ke malehet iya ne neyitabu

⁸⁷ + 16:19: Iks 23:6-8; Lib 19:15.

⁸⁸ + 16:21: Iks 34:13.

⁸⁹ + 16:22: Lib 26:1.

⁹⁰ + 17:3: Iks 22:20.

seini se mareet ne himu diye te Israil, ⁵ uyana niyu diye te gumawan te lungsud ka etew ne miggimu kayi, wey bebatuwa niyu sikandin taman te egpatey. ⁶ ⁹¹ Piru emun ke sabeka re ka talagpamalehet, kene sikandin egkaayun ne eggimatayan. Piru emun ke egkapamalehetan ne nakasale sikandin pinaahi te daruwa wey ke tatelu naa ne talagpamalehet, egkaayun sikandin ne eggimatayan. ⁷ ⁹² Ne ka me talagpamalehet ka hun-a ne egbatu kandin, wey human pad degma ka me etew. Te sika ne paahi, egkaawe ka mareet ne himu due te kaniyu.

8“Ne emun ke due kasu ne malised ne eggusayen te talewukum diye te sabeka ne lungsud, iling panunggilangan te kasu te peggimatey wey ke pegpeehetey wey ke pegpanlusud naa, uyana niyu seini ne kasu diye te inged ne eg-alamen te Magbebaya ne Manama niyu. ⁹ Ne parani kew te me talagpanubad ne me Libita, wey diye te talewukum ne migpamakey te sika te timpu, wey egguhuran kew nikandan ke nekey ka igpekewukum dan. ¹⁰ Ne keilangan ne egdawaten niyu ke nekey ka igguhud dan kaniyu diye te inged ne eg-alamen te Magbebaya ne Manama, wey tumana niyu ka langun ne iglalag dan kaniyu. ¹¹ Himuwa niyu te eleg ka langun ne igpanulu dan kaniyu ne igpeikul te balaud. Kene niyu supaka ke nekey ka iglalag dan kaniyu. ¹² Ne ka minsan hentew ne kene egtuman te talagpanubad wey ke talewukum naa ne iyan migpamakey te sika ne timpu

diye te Magbebaya ne Manama niyu, keilangan ne eggimatayan; keilangan ne eg-aween niyu ka mareet ne himu puun te Israil. ¹³ Ne emun ke egpakangneng ka дума ne me kabuhalan ni Israil meytenged te seini, kenad e sikandan eg-abey egsupak.”

Ka me pegpaney-paney te pegalam te Hari

14 ⁹³ Ne ingkahiyan e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Emun ke egpekeuma kew e diye te tane ne igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama niyu, wey egkaangken niyud seeye ne tane wey egpakasuman-suman kew ne eg-alam te Hari iling te me nasud ne nakalingut kaniyu, ¹⁵ keilangan ne ka eg-alamen niyu ne etew eyew eggimuwen ne Hari, sikan de se eg-alamen te Magbebaya ne Manama niyu. Ne keilangan ne дума niyu re sikandin ne kabuhalan ni Israil—kene kew alam te lapu eyew iyan egmandu kaniyu. ¹⁶ ⁹⁴ Ne keilangan ne kene din egmasuluhen ka me kudde din, wey kene din egshuhen ka me kabuhalan ni Israil ne eglited diye te Ihiptu eyew egbebeli te me kudde, su ingkahiyan kew ma te Magbebaya ne Manama niyu te kene kew e egpaliberen diye. ¹⁷ ⁹⁵ Ne keilangan ne kene din egmasuluhen ka asawarin, su kema ke eg-inniyug sikandin te Magbebaya ne Manama. Ne keilangan degma ne kene sikandin eglilimud te masulug ne seleppi wey bulawan.

18“Ne emun ke egpinuu e sikandin te trunu rin isip Hari, keilan-

⁹¹ + 17:6: Num 35:30; Diy 19:15; Mat 18:16; 2Kur 13:1; 1Tim 5:19; Hib 10:28.

⁹² + 17:7: 1Kur 5:13.

⁹³ + 17:14: 1Sam 8:5.

⁹⁴ + 17:16: 1Har 10:28; 2Kru 1:16; 9:28.

⁹⁵ + 17:17: a 1Har 11:1-8; b 1Har 10:14-22,27; 2Kru 1:15; 9:27.

gan ne due kupiya rin te balaud wey me panulu te Manama, ne insulat puun te malehet ne kupiya ne impiyal diye te me talagpanubad ne Libita. ¹⁹ Ne keilangan ne eg-uy-uyanen din seini, wey layun din egbasaa te intiru ne umul rin, eyew egkateu sikandin ne egtahud te Magbebaya ne Manama rin, wey eg-ikulen din eg-ay-ayari ka langun ne inalag te balaud. ²⁰ Ne pinaahi degma te pegbasa rin layun te balaud, kene sikandin egpakasuman- suman ne labew sikandin te me karu- maan din ne me kabuhalan ni Is- rail. Ne kene din man-e egkasupak ka Magbebaya ne Manama, wey eghari sikandin wey ka me kabuhalan din te Israil te egkaluhey.”

Ka egkarawat te me talagpanubad

18Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Ka me talagpanubad ne me Libita wey ka дума ne sakup te me kabuha- lan ni Libi, kene egbaaran te tane isip egkapanunud ne karatuan ne ingaat, iling te дума ne me kabuhalan ni Is- rail. Iyan dan de egkarawat ka me baad te egtutungen ne igpanubad niyu diye te Magbebaya ne Manama, wey ka дума pad ne ighalad niyu kandin; ² ⁹⁶ ware ubag mule egkapanunud dan iling kaniyu te suled dan ne me kabuhalan ni Israil, su sumale te ing- kahi kandan te Manama, iyan dan himu ka egpamakey isip me talag- panubad.

3“Ne puun te igpanubad niyu ne me baka wey me karniru, seini ka me baad ne para te me talagpanubad ne me Libita: ka pamanayen, ka bake,

wey ka getek. ⁴ Ne ibehey niyu degma kandan ka an-anayan ne baad te me trigu niyu, iyam ne binu, lana te ulibu, wey ka bulbul te me karniru niyu, ⁵ su puun te langun ne tribu te Israil, ka me Libita ka in-alam te Mag- bebaya ne Manama niyu eyew egpa- makey kandin isip me talagpanubad te ware egtamanan.

6“Ne ka minsan hentew ne Li- bita ne mig-ugpe diye te minsan hen- dei ne me lungsud te Israil, egkaayun degma ne eggendiye te inged ne eg- alamen te Manama, ⁷ wey egkaayun sikandin ne egpamakey te Manama rin, iling te дума rin ne me Libita ne migpamakey degma diye te tangkaan te Manama. ⁸ Ne egpakarawat degma sikandin te baad puun te me halad, minsan due egkarawat din ne seleppi puun te halin te karatuan te me pamilya rin.”

Ka me pegpaney-paney te me himu ne igkeepes te Manama

9Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Emun ke egpekeuma kew e diye te tane ne igbehey kaniyu te Mag- bebaya ne Manama niyu, kene kew ikul te maddeet ne hinimuwan te me mahinged diye; ¹⁰ ⁹⁷ kene kew tutung te me anak niyu diye te al- tar, lukes ma wey se malitan isip ig- panubad. Kene kew degma panagne, kene kew panlambus, kene kew pan- lumay, kene kew pahehane, ¹¹ wey kene kew parani te me mammulin- gan ¹² su egkalindit ka Magbebaya ne Manama te langun ne eggimu te sika ne me himu. Sika ka egpuunan ne

⁹⁶ + 18:2: Num 18:20.

⁹⁷ + 18:10: a Lib 19:26; b Iks 22:18.

⁹⁸ + 18:13: Mat 5:48.

egpandeldelen te Magbebaye ne Manama niyu ka keet-etawan te sika ne nasud ke egpalinggumaan kew e. ¹³ ⁹⁸ Keilangan ne ware igkarew-ey kaniyu te Magbebaye ne Manama niyu.”

Ka saad te Manama ne egpeuyan te prupita

14Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Ka keet-etawan ne egpandeldelen niyu, migparani te me manenagne wey te egmahehane. Piru kene egkeupian ka Manama niyu ne eggimuwen niyu sika. ¹⁵ ⁹⁹ Egpeuyan ka Manama niyu te prupita ne egpuun ded kaniyu, iling keddi, wey keilangan ne egtahuren niyu sikandin. ¹⁶ Sika ka imbuyu niyu diye te Manama niyu te timpu ne nanlibulung kew diye te Bubungan ne Sinay. Migkahi kew te, ‘Kene key e ubag parineha te laheng nu Manama ney wey ke egpawitan key naa nikeykew te egkanlabkanlab ne hapuy nu su kema ke egkammatey key.’ ¹⁷ Purisu ingkahiyen a te Manama, ‘Eleg iya ka ingkahi ran. ¹⁸ Egpeuyan a te prupita iling keykew wey karumaan dan ded, eyew egpepangguhuren ku sikandin te langun ne iglalag ku kandan. ¹⁹ ¹⁰⁰ Ne egparusaan ku ka minsan hentew ne kene egpamineg te me lalag ku ne igguhud te prupita pinaahi te ngaran ku. ²⁰ Piru ke egpangguhud ka prupita pinaahi te ngaran ku te ware ku ipahuhud kandin, wey ke egpangguhud naa sikandin pinaahi te ngaran te lein ne manama, ka sika ne prupita keilangan ne eggimatayan.’

21“Ne emun ke eg-inse kew, ‘Egmenuwen ney naa te egnengneng ne ka inlalag te prupita, kene egpuun te Manama?’ ²² Egkanengnengan niyu seini, su ke nekey ka igguhud te prupita pinaahi te ngaran te Manama, piru kene egkatuman, ka sika ne lalag kene naa egpuun te Manama; migpangguhud sikandin te kandin de ne katenged, purisu kene kew kaalde kandin.”

Ka me aputanan ne siyudad

(Num. 35:9-28; Huswi 20:1-9)

19 ¹⁰¹ Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Ke egpangimatayan e te Magbebaye ne Manama niyu ka me mahinged diye te tane ne igbehey rin kaniyu, wey egkaddeldel niyud sikandan, wey egmangugpe kew e te me siyudad wey me baley ran, ² baara niyu te tatelu ne distritu ka tane ne igbehey kaniyu te Magbebaye ne Manama niyu. ³ Ne teil kew te tigsabeka ne siyudad puun te tagse distritu eyew eggimuwen ne aputanan. Ne pangayayari niyu ka me kelesadda peendiye te sika ne me siyudad, ⁴ eyew ka minsan hentew ne egpakapatey te duma rin te ware din tuyui, wey ware din dumuti, egkaayun ne egaput te sabeka te seini ne me siyudad ne aputanan, eyew ware minsan hentew ne egpekeyilabet kandin. ⁵ Ne panunggilingan ke due daruwa ne etew ne migparumeey diye te puwalas eyew egpameled te kayu; taheed te migpepetpet ka sabeka, napesuk ka wasey rin wey nasuhat mule ka duma rin wey migpatey e, egkaayun sikandin ne egaput te sabeka te seini

⁹⁹ + 18:15; Him 3:22; 7:37.

¹⁰⁰ + 18:19; Him 3:23.

¹⁰¹ + 19:1-13; Huswi 20:1-9.

ne me siyudad ne aputanan, eyew ware minsan hentew ne egpekeyil-abet kandin. ⁶ Piru ke sabeka re ka siyudad ne aputanan, wey mariyu seini te etew ne nakapatey, wey egkalupug sikandin te egkeupian ne eggsuli kandin tenged te langet, egkapatey iya sikandin. Ne kene ma perem ne eleg ne eggimatayan sikandin su ware din ma tuyui te eggimatey ka duma rin wey ke indumutan din naa. ⁷ Sikan naa ka insuhu ku sikaniyu ne egteil te tatelu ne aputanan ne me siyudad.

⁸“Ne emun ke egmaluahen e te Magbebaye ne Manama niyu ka tane niyu sumale te insaad din te me kaapapuan niyu, wey egkaangkem niyud ka intiru ne Inged ne Insaad din kandan, ⁹ timul kew teil te lein ne tatelu ne siyudad. Igbehey rin iya kaniyu ka intiru ne tane ke egtumanen niyu ka langun ne suhu ne ingkahi ku kaniyu kuntee, ne eggeyinawaan niyu ka Magbebaye ne Manama niyu, wey eg-ikulen niyu ka langun ne igpeyimu rin. ¹⁰ Himuwa niyu seini eyew ware egkapatey ne etew ne ware sale diye te tane niyu, wey eyew kene kew eg-isipen ne nakasale puun te kamatayen te etew ne ware sale.

¹¹“Piru ke indumutan te sabeka ne etew ka duma rin, wey in-atangan din seini wey inggimatayan din, wey mig-aput sikandin te sabeka te seini ne me aputanan ne me siyudad, ¹² keilangan ne igpaangey sikandin te me igdatu te siyudad din, wey egpeyimatayan te seeye se egkeupian ne eggsuli kandin. ¹³ Kene kew keyid-u kandin. Keilangan ne eglinisan niyu

ka Israil te sale ne iyan ka peggimatey te etew ne ware sale, eyew egmeupiya ka peg-ugpe niyu.”

Ka me daan ne palinneu te eletanan

¹⁴ ¹⁰² “Ne kene niyu halina ka palinneu te eletanan te tane te duma niyu ne impes-ek te hun-a pad ne me kabuhalan diye te inged ne igbehey kaniyu te Magbebaye ne Manama niyu.”

Ka meytenged te me talagpamalehet

¹⁵ ¹⁰³ Ne ingkahian e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Kene kew hukum ne nakasale ka sabeka ne etew tenged de te sabeka ne talagpamalehet; keilangan iya ne daruwa wey ke tatelu naa ka egpamalehet ne nakasale ka sabeka ne etew. ¹⁶ Ne emun ke eg-uubat diye te hukumanan ka sabeka ne talagpamalehet ne nakasale ka sabeka ne etew, ¹⁷ pasasindeha niyu sikanandan se daruwa diye te tangkaan te Magbebaye ne Manama, te me talagpanubad, wey te me talewukum. ¹⁸ Ne keilangan ne eg-ay-ayaran te me talewukum te eg-ugsi-ugsi ke kene naa ne ubat ka sumbung te talagpamalehet. Ne emun ke egkanengnengan ne ubat ka pegpamalehet din meytenged te sabeka ne etew, ¹⁹ himuwa niyu diye te kandin ka igkeupii rin perem ne eggimuwen diye te sabeka ne etew. Keilangan ne egaween niyu ka mareet ne hinimuwan due te kaniyu, ²⁰ eyew ke egpakannengneng ka duma ne me kabuhalan ni Israil meytenged te seini, egkaalde e sikandan, wey warad

¹⁰² + **19:14:** Diy 27:17.

¹⁰³ + **19:15:** Num 35:30; Diy 17:6; Mat 18:16; Huw 8:17; 2Kur 13:1; 1Tim 5:19; Hib 10:28.

minsan hentew kaniyu ne eg-abey eggimu te iling due. ²¹ ¹⁰⁴ Keilangan ne kene kew egkeyimenawan; ke nakapatey ka etew te duma rin, eggimatayan degma sikandin; ke nakabutud sikandin, egbuturan degma sikandin; ke nakabingew sikandin, egbingawan degma sikandin; ke nakahepu sikandin te belad wey ke paa naa te duma rin, eggepuen degma ka belad wey ke paa rin naa.”

Ka me balaud te gira

20“Ne emun ke egpakiggira kew e te me kuntere niyu, wey egkakita niyu ka me kudde dan, me karwahi, wey me sundalu ran ne masmasulug pad kaniyu, kene kew kaaldekan dan, su egdumaan kew te Magbebaya ne Manama niyu ne migpalihawang kaniyu puun te Ihiptu. ² Te kene kew pad egbunsud ka egpakiggira te me kuntere niyu, egsasindeg diye te katangkaan niyu ka talagpanubad, wey egkahiyen din ka keet-etawan, ³ ‘Pamineg kew me kabuhalan ni Israil. Kuntee ne aldew, egpakiggira kew te kuntere niyu, piru kene kew kaaldekan dan. Panimbulut kew wey kene kew paliliyas, ⁴ su egdumaan kew te Magbebaya ne Manama niyu. Eglapihan kew nikandin; sikandin ka egpakig-ehet te me kuntere niyu wey egpepanaluwen kew nikandin.’

5“Ne egkahiyen degma te me upisyal ka me sundalu, ‘Ke due kuntee sabeka kaniyu ne sikan pad nekeimpus te baley rin, wey ware din pad seini ihalad diye te Magbebaya ne Manama, peulia niyu pa sikandin su kema ke egkapatey sikandin diye te giraanan, wey iyan e mule eghalad te baley rin ka lein ne etew. ⁶ Ne ka seeye

se migpamula te paras wey ware pad nakakeen te behas kayi, egkaayun ne eg-uli pad sikandin, su kema ke egkapatey sikandin diye te giraanan, wey lein e mule ne etew ka egpakakeen te behas kayi. ⁷ Ne ke hentew seeye se mahaan e egkasala, egkaayun ne eg-uli pad sikandin, su kema ke egkapatey sikandin diye te giraanan, wey lein e mule ne etew ka egpakapangasawa te eg-asaween din.’

8“Ne egkahi pad man-e ka me upisyal, ‘Ke hentew seeye se naaldekan, egkaayun sikandin ne eg-uli su kema ke egkaaldekan e degma kangkuwa ka me duma rin.’ ⁹ Ne emun ke egpekeimpus e ka me upisyal ne eglalag te me sundalu, eg-alam e sikandan te me kumandir ne egpangulu te me sundalu.

10“Ne emun ke eglusuran niyu ka sabeka ne siyudad, behayi niyu pa hun-eyi te timpu ne eggural ka me mahinged. ¹¹ Ne emun ke eggural sikandan, wey eglukatan dan ka gumawan te siyudad, wey egpaseleren kew nikandan, himuwa niyu sikandan langun ne me suluhuanen niyu; pehesa niyu sikandan patrabahuwa para kaniyu. ¹² Piru ke kene sikandan eggural su nasi egpakig-ehet kaniyu, palinguti niyu nasi sikandan te me sundalu. ¹³ Ne emun ke igbehey e sikandan te Magbebaya ne Manama kaniyu, pangimatayi niyu ka langun ne lukes, ¹⁴ piru pandakepa niyu ka langun ne malitan, me bate, wey panguripena niyu. Ne panuyuka niyu ka me ayam, wey pangua niyu ka langun ne karatuan dan. Gale-gale kew te langun ne naahew niyu puun te me kuntere niyu ne imbehey kaniyu te Mag-

¹⁰⁴ + 19:21: Iks 21:23-25; Lib 24:19-20; Mat 5:38.

bebaye ne Manama niyu. ¹⁵ Sika himuwa niyu te langun ne me siyudad ne diye te mariyu, wey kene ne kalua-han te tane ne eg-angkenen niyu.

16“Piru ke egkaahew niyud ka me siyudad diye te tane ne igbehey kaniyu te Magbebaye ne Manama niyu, keilangan ne egpangimatayan niyu ka langun ne etew wey me ayam. ¹⁷ Gulaa niyu ka me Hitihanen, me Amurihanen, me Kanaanen, me Pirisihanen, me Hibihanen, wey me Hibusihanen sumale te insuhu te Magbebaye ne Manama niyu, ¹⁸ eyew kene kew nikandan egkapanulu te pegsimba te me manama ran, wey eyew kene kew egpakasale te Magbebaye ne Manama niyu.

19“Ne emun ke egkaluhey ka peglingut niyu te siyudad, kene niyu pamelera ka me kayu diye eyew egkakeen niyu ka me behas kayi; timul pad, kene ne kuntere niyu ka me kayu ne eleg ne egdereetan niyu. ²⁰ Piru pamelera niyu mule ka me kayu ne kene egkakeen se me behas, wey himuwa niyu seini ne me kasangkapan te peglingut niyu te me kuntere niyu taman te egkaahew niyu ka siyudad.”

Ka peggusey te innimatayan te heles de

21Ne ingkahiyan e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Panunggilingan ke diye te tane ne igbehey kaniyu te Magbebaye ne Manama niyu, due nakita niyu ne etew ne inggimatayan ne nekeyibat diye te tane, wey ware niyu nanengnengi ke hentew ka miggimatey kandin, ² keilangan ne egsekereen te me igdatu

wey me talewukum niyu, ke hen-dei ne me lungsud ka madmarani te natahuan te etew ne inggimatayan. ³

Ne ka me igdatu te siyudad ne madmarani te natahuan te etew ne inggimatayan, egkuwa te beyan ne nati ne baka ne ware pad anak wey ware pad idaru. ¹⁰⁵ ⁴ Ne eg-uyanen dan

seini diye te mapatag ne tane ne ware de due ken-u nadaru wey napamulei, wey due me weyig ne kene egkeet-etiyen. Ne eggepuen dan ka lieg te nati ne baka. ⁵ Ne keilangan degma ne eggendiye ka talagpanubad ne me Libita, su in-alam ma sikandan te Magbebaye ne Manama niyu eyew egpakey wey egpanalangin pinaahi te ngaran te Magbebaye ne Manama. Ne pinaahi te eglalahaen dan, egkewusey ka me apulan wey pegpanlusud. ⁶

Ne ka langun ne igdatu te siyudad ne madmarani te natahuan te etew ne inggimatayan, egpanlu-lu te me belad dan diye te dibabew te nati ne baka ne inggepu se lieg. ⁷ Ne egkahi sikan-

dan, ‘Kene ne sikanami ka miggimatey te seini ne etew, wey ware key degma nakakita ke hentew ka miggimatey kandin. ⁸ He Magbebaye ne Manama, pasayluwa nu ka me kabuhalan ni Israil ne impalihawang nu puun te Ihiptu wey kene key re ubag nikeykew pakasalaa te kamatayen te seini se etew ne ware sale.’ Ne warad egpatabaken dan te kamatayen te sika ne etew. ⁹ Pinaahi te pegtuman niyu te seini ne suhu, kene kew egisipen ne nakasale te kamatayen te etew ne ware sale su inggimu niyu ma ke nekey ka matareng diye te Magbebaye ne Manama.”

Ka pegsahipe te me malitan ne naddakep

¹⁰⁵ + 21:3 Te Hibuwanen: ware de due nakahanuy te yuggu.

10Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Ke egpakiggira kew te me kuntere niyu, wey igbehey sikandan te Mag-bebaye ne Manama kaniyu, wey egpandakepen niyu sikandan,¹¹ ke due nakita niyu ne mateles ne malitan ne дума te impandakep niyu, wey neupian kew kandin, wey ingkeupii niyu te egpangasawa,¹² egkaayun ne egdumeen niyu sikandin diye te baleley niyu, wey tabuluhi niyu sikandin, wey panempuhi niyu ka me sulu rin.¹³ Ne liwani niyu ka ingkukumbale din te pegkarakep kandin. Ne keilangan ne eg-uugpe ka malitan diye te baleley niyu te sabeka ne bulan taheed te eglungku sikandin para te amey wey iney rin. Pegkeimpus due, egkaayun e ne eg-asaween niyu sikandin.¹⁴ Piru te katamanan, ke warad eyam niyu te malitan, keilangan ne egtuhutan niyu sikandin ne eggipanew minsan hendei eggendiye. Kene niyu sikandin ibelegye wey ke eg-uripenen naa, su nabaley-baley niyud ma sikandin.”

Ka egkapanunud te kinakakayan ne anak ne lukes

15Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Ke due sabeka ne etew ne daruwa se asawa—inggeyinawaan din ka sabeka, wey ka sabeka ware, wey neelin ne due me anak din ne me lukes te daruwa ne asawa rin. Ke iyan nakaanak te kinakakayan ka asawa rin ne ware din geyinawei,¹⁶ ke egba-baaren din e ka karatuan din diye te me anak din, keilangan ne ka baad ne para te kinakakayan ne anak, kene din igbehey diye te anak te inggeyinawaan din ne asawa rin. Ke kene, diye din seini igbehey te kinakakayan

ne anak te dangeb ne asawa rin ne ware din geyinawei.¹⁷ Keilangan ne eg-ileen din isip kinakakayan ne anak din ka anak ne lukes te asawa rin ne ware din geyinawei, wey keilangan ne eglupien din te kararuwa ka baad ne igbehey rin puun te karatuan din, su anak din ma sikandin, wey due katenged din ne egdawat te baad din isip kinakakayan ne anak ne lukes.”

Ka masinupaken ne anak

18Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Emun ke due anak ne makehal se ulu, kene egtuman te amey wey iney minsan pad egparusaan sikandin piru kene iya egpamineg,¹⁹ eg-uyanen sikandin te amey wey iney rin diye te tangkaan te me igdatu ne diye te gumawan te siyudad ne in-ugpaan din,²⁰ wey egguhuran dan ka me igdatu te egkahi, ‘Makehal se ulu te seini se anak ney, wey masinupaken, egusal-usal te seleppi, wey talewubug.’²¹ Ne egkataman, egbebatuwen e sikandin te langun ne mahinged te siyudad taman te egpatey sikandin. Te sika ne paahi, egkalinisan niyu ka siyudad niyu te langun ne mareet ne hinimuwan. Ne emun ke egpakannengneng ka дума ne me kabuhalan ni Israil meytenged te neyitabu, egkaaldeke e sikandan ne eggimu te iling due ne himu.

22“Ke egparusaan te kamatayen ka sabeka ne etew tenged te sale ne neyimu rin, wey egbitinen sikandin diye te kayu,²³ ¹⁰⁶ keilangan ne kene egkapawaan ka lawa rin diye te imbitinan kandin. Keilangan ne iglebeng sikandin te sikan ded ne aldew, su ka egbitinen, indilus te Manama. Kene

¹⁰⁶ + 21:23: Gal 3:13.

niyu linditi ka tane ne igbehey kaniyu te Magbebaye ne Manama niyu isip karatuan ne inggaat ne egkapanunud niyu.”

Ka duma pad ne balaud

22 ¹⁰⁷ Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Ke egkakita niyu ne nakaawe ka baka wey ke karniru naa te duma niyu, kene niyu seini balahara re, ke kene, tuyuka niyu seini wey ilibed niyu diye te kamuney. ² Piru ke mariyu ka ugpaan te kamuney wey ke ware kew naa nekeila, tuyuka niyu ka ayam diye te baley niyu. Ne emun ke eglepew ka kamuney ne egpamitew, ibehey niyu seini kandin. ³ Sika degma himuwa niyu te asnu wey ke manggad naa te duma niyu wey te minsan nekey ne nalaag ne kandin—kene niyu seini balahara re.

4“Ne emun ke egkakita niyu ne nakabuluku de diye te dalan ka asnu wey ke baka naa te duma niyu, kene niyu seini balahara re, ke kene, bulihi niyu ka kamuney ne egpasasindeg kayi.

5“Ka malitan keilangan ne kene egvaluub te kumbale te lukes wey ke egvaluub naa degma ka lukes te kumbale te malitan, su igkalindit te Magbebaye ne Manama niyu ka eggimu te iling due.

6“Ke egpakakita kew te salag te bayaku diye te kayu ne diye te ilis te dalan wey ke diye naa te tane, wey due me pispis wey ke me atelug naa

ne in-elenan te iney, kene niyu dakepa ka iney. ⁷ Egkaayun ne egkuen niyu ka me pispis wey ke me atelug naa, piru ipaawe niyu re ka iney. Ke eggimuwen niyu sika, egmeupiya ka peg-ugpe niyu wey egmalayat ka umul niyu.

8“Ke egbebaley kew, keilangan ne egpalingutan niyu te ig-elet ka diye te atep, ¹⁰⁸ eyew kene kew egpakasale ke due etew ne egkeulug puun te atep niyu wey egpatey.

9 ¹⁰⁹ “Kene niyu pamulei te lein ne beni ka parasan niyu. Ke eggimuwen niyu sika, ka langun ne behas te sika ne pinamula lagkes ka me behas te paras ne inpamula niyu, egmalindit e.

10“Kene niyu pegparisa te egdaru ka baka wey asnu.

11“Kene kew saluub te kumbale puun te bulbul wey te hinabel ne impesgaumul te eggimu.

12 ¹¹⁰ “Himuwi niyu te me palungpung ka hep-at ne pikungan te me sidsid te hinabel ne igkukuyumbu niyu.”

Ka me balaud meytenged te bansa

13Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Panunggilingan ke mig-asawa ka sabeka ne lukes, wey te pegkeimpus dan te migpewulirey se alunggun, in-samsamilian e te lukes ka malitan, ¹⁴

¹⁰⁷ + 22:1-4: Iks 23:4-5.

¹⁰⁸ + 22:8 Mapatag ka atep te me baley diye te Israil.

¹⁰⁹ + 22:9-11: Lib 19:19.

¹¹⁰ + 22:12: Num 15:37-41.

wey insalupetan din e te migkahi, ‘Ka seini se impangasawa ku ne malitan, nanengnengan ku ne neyilabetan bes e te lein te pegpewulirey ney.’¹⁵ Ne ka amey wey iney te malitan, eggendiye te me igdatu ne diye te gumawan te lungsud, wey eg-uyan sikandan te kamalehetan ne ware pad neyilabeti ka anak dan.¹⁶ Ne egkahi ka amey diye te me igdatu, ‘Impaasawa ku ka anak ku te seini ne lukes, piru insamsamilian din e.’¹⁷ Impeyilawan din wey insalupetan ne duen kun e nekeyilabet te anak ku. Piru seini red ka egpamalehet ne ware pad neyilabeti ka anak ku.’ Ne egbelaten dan diye te tangkaan te me igdatu ka manggad ne due langesa ne inhiabatan te alunggun.¹⁸ Ne keilangan ne egdakepen te me igdatu ka lukes wey egparusaan.¹⁹ Ne egmultaan dan pad iya man-e sikandin te sabeka ne gatus (100) ne buuk ne seleppi ne pelata, wey igbehey seini diye te amey te malitan tenged te pegpeyilew rin te telek ne mengebay ne kabuhalan ni Israil. Ne keilangan ne kene din iya eg-engkeran ka asawa rin te intiru ne umul rin.

20“Piru ke malehet ka ingkahi te lukes wey ware igpakapapitew ne kamalehetan ne ware pad neyilabeti ka malitan,²¹ keilangan ne eg-uyanen sikandin diye te gumawan te baley te amey rin wey igpabatu sikandin te me etew taman te egpatey sikandin, su impeyilawan din ma ka Israil pinaahi te pegpeyilabet din te ware pad sikandin nakaasawa, wey te miglemung pad sikandin te amey wey iney rin. Te sika ne paahi, egkaawe niyu ka mareet ne hinimuwan due te kaniyu.

22“Ke egkasapenan ka sabeka ne lukes ne miggilabet te asawa te lein ne lukes, sikandan se daruwa, keilangan ne eggimatayan eyew egkalinisan niyu ka Israil puun te mareet ne hinimuwan.

23“Ke egkasapenan ka sabeka ne lukes ne miggilabet te mengebay ne mahaan e egkasala wey neyitabu seini diye te siyudad,²⁴ keilangan ne eg-uyanen niyu sikandan se daruwa diye te gumawan te siyudad, wey bebatuwa niyu sikandan taman te egpatey. Eggimatayan ka malitan su minsan ke diye sikandin te siyudad, ware sikandin migkuleyi te pegpabulig; eggimatayan degma ka lukes su miggilabet ma sikandin te malitan ne mahaan e egkasala. Keilangan ne egaween niyu ka mareet ne hinimuwan due te kaniyu.

25“Piru ke diye te lihawangan te siyudad lehenga te lukes ka mengebay ne mahaan e egkasala, ka lukes de ka keilangan ne eggimatayan.²⁶ Kene niyu menuwa ka mengebay—ware sale din ne eleg sikandin ne eggimatayan, su iyan egkeilingan te seini ne kasu ka etew ne migpanlusud wey miggimatey te duma rin,²⁷ su diye ma te lihawangan te siyudad lehenga te lukes ka mengebay, wey minsan pad ke migkuleyi sikandin te pegpabulig, ware ma iya nakabulig kandin.

28¹¹¹ “Ke egkasapenan ka sabeka ne lukes ne egleheng te mengebay ne kene pad egkasalen,²⁹ keilangan ne egbayad sikandin diye te amey te malitan te lalimma ne pulu (50) ne buuk ne seleppi ne pelata. Ne

¹¹¹ + 22:28-29: Iks 22:16-17.

keilangan degma ne eg-asaween din ka mengebay su napeyilawan din man e ka bansa te mengebay. Ne keilangan ne kene din iya eg-engkeran ka malitan te intiru ne umul rin.

30 ¹¹² “Kene ne meupiya ne eg-asaween wey ke eggilabetan naa te sabeka ne lukes ka sabeka te me asawa dengan te amey rin, su egpakaheyilew seini te amey rin.”

Ka me etew ne igpasuwey

23Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Kene niyu paapila te punduk te keet-etawan te Magbebaya ne Manama ka etew ne kinepun.

2“Kene niyu paapila te punduk te keet-etawan te Magbebaya ne Manama ka etew ne naanak te migpeyilabetey ne kene ne alunggun, minsan ka me kabuhalan din taman te igkasapulu (10) ne kabuhalan.

3 ¹¹³ “Kene niyu degma paapila te punduk te keet-etawan te Magbebaya ne Manama ka me Amunihanen wey me Muwabihanen taman te igkasapulu (10) ne kabuhalan ⁴ su ware kew ma nikandan pamehayu te egkakeen wey egkeinum te timpu ne migpangipanew kew puun te Ihiptu, wey nasi dan suuli si Balaam ne anak ni Biyur ne matig-Piyur ne sakup te Misuputamy, eyew te pegdilus kaniyu. ⁵ ¹¹⁴ Piru ware linglingaa te Magbebaya ne Manama niyu si Balaam, ke kene, nasi din mule himuwa ne panalangin ka dilus perem

kaniyu su inggeyinawaan kew ma te Magbebaya ne Manama niyu. ⁶ Ne kene kew himu te minsan nekey ne egpakameupiya wey ke egpakamatubung naa kandan.

7“Upiani niyu ka me matig-Idum su me karumaan niyu ma sikan-dan, wey ka me Ihiptuhanen su me lapu kew ma dengan diye te tane dan. ⁸ Egkaayun mule ne egpaapilen niyu te punduk te keet-etawan te Magbebaya ne Manama ka me apu dan.”

Ka peglinis layun te kampu

9Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Ke egkekampu kew te timpu te gira, pariya kew te minsan nekey ne egpakamalindit kaniyu. ¹⁰ Ke due sabeka kaniyu ne inlihawangan te muntus din te peglipereng din, keilangan ne eglihawang sikandin te kampu wey kene pad sikandin eglited egseled. ¹¹ Ne te seup ne maapun, keilangan ne egpamanihus sikandin, wey te eglined e ka aldew ne human pad man-e sikandin egseled te kampu.

12“Keilangan ne egteil kew te eg-indesan niyu diye te lihawangan te kampu. ¹³ Ne emun ke eg-indes kew diye te lihawangan, keilangan ne egkaliyan niyu ka eg-indesan niyu pinaahi te kayu wey ke panganiban naa. Ne emun ke egpekeimpus kew e ka eg-indes, bunbuni niyud man-e te tane. ¹⁴ Su egleug-leug ma ka Magbebaya ne Manama niyu diye te kampu niyu eyew te pegbantey kaniyu wey te pegtalun te me kuntere niyu.

¹¹² + 22:30: Lib 18:8; 20:11; Diy 27:20.

¹¹³ + 23:3-5: Nih 13:1-2.

¹¹⁴ + 23:5: Num 23:7-24:9.

Purisu keilangan ne layun malinis ka kampu niyu eyew ware egkiteiten din ne malindit ne iyan egpuunan ne eg-engkeran kew nikandin.”

Ka pegsagman te uripen ne egpallahuy

15Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Kene niyu peulia diye te ahalen din ka uripen ne migpallahuy wey migaput kaniyu, ¹⁶ ke kene, peugpaa niyu sikandin diye te minsan hendei ne me lungsud ne igkeupii rin. Ne kene niyu sikandin ay-ayuwana.

17 ¹¹⁵ “Keilangan ne ware me kabuhalan ni Israil, lukes ma wey se malitan ne egpamelegye te lawa rin diye te timplu isip pegsimba te me manama. ¹⁸ Kene niyu gamita ka seleppi ne imbayad te malitan wey ke lukes ne migpamelegye te lawa, eyew igbayad niyu te insaad niyu diye te Magbebaya ne Manama niyu su igkalindit din sika ne himu.

19 ¹¹⁶ “Kene niyu patubui ke egpasambey kew te seleppi wey ke egka-keen naa diye te дума niyu ne me kabuhalan ni Israil. ²⁰ Egkaayun ne egpatubuan niyu ka egpasambayan niyu te me lapu, piru kene niyu re ka дума niyu ne me kabuhalan ni Israil. Himuwa niyu sika eyew egpanalanginan te Magbebaya ne Manama niyu ka langun ne eggimuwen niyu diye te tane ne eg-angkenen niyu.”

Ka me panaad diye te Manama

21Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil,

“Ke egpanaad kew diye te Magbebaya ne Manama niyu, keilangan ne egtumanen niyu iya seini, su egsukutan kew iya te Magbebaya ne Manama niyu, wey egpakasale kew ke kene niyu seini egtumanen. ²² Piru ke kene kew egpanaad, kene kew red egpakasale. ²³ Piru ka minsan nekey ne igsaad niyu diye te Magbebaya ne Manama niyu, keilangan ne egtumanen niyu iya.

24“Ke eggendiye kew te parasan te дума niyu, egkaayun ne egkeen kew te behas kayi taman te igkeupii niyu, piru kene kew uyan diye te baley niyu, ²⁵ wey ke eggendiye kew te triguwan te дума niyu, egkaayun ne egpangetu kew, piru kene niyu seini galaba.”

Ka me balaud meytenged te pegpeengkerey te asawa

24 ¹¹⁷ Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Panunggilingan ke mig-asawa ka sabeka ne lukes, wey nataman, naawe e ka eyam din te asawa rin su due nakita rin ne ware din ikeupii te asawa rin. Eggimu sikandin te kasulatan te pegpasuwayey, wey igbehey rin seini te asawa rin, wey egpaaween din e ka asawa rin te baley rin. ² Ne emun ke egpakaasawe e man-e ka malitan te lein e man-e ne lukes, ³ nataman, warad e man-e sikandin ikeupii te ikarangeb ne asawa rin, wey ke migpatey naa ka ikarangeb ne asawa rin, ⁴ kenad egkaayun ne egliberan pad sikandin te hun-a ne asawa rin su nalinditan e sikandin; igkalindit te Magbebaya ne Manama ka iling due

¹¹⁵ + 23:17: Lib 19:29.

¹¹⁶ + 23:19-20: Iks 22:25; Lib 25:36-37; Diy 15:7-11.

¹¹⁷ + 24:1: Mat 5:31; 19:7; Mar 10:4.

ne himu. Purisu kene niyu himuwa sika diye te tane ne igbehey kaniyu te Magbebaye ne Manama niyu, isip egkapanunud niyu.

5“Ke iyam pad nakaasawa ka sabeka ne lukes, keilangan ne taman te sabeka ne leg-un, kene sikandin egpaapilen te pegkasundalu wey ke egpatrabahuwen naa diye te lungsud—keilangan ne egbehayan sikandin te kaligwangan te peggale-gale duma te asawa rin.

6“Kene niyu kua ka galingan te nakasambey kaniyu eyew gerentiya rin su iling te in-ahawan niyud sikandin te egkapamitawan din te keuyahan te pamilya rin.”

Ka balaud meyitenged te egtangag te duma

7 ¹¹⁸ “Ke due egkasapenan ne egtangag te duma rin ne kabuhalan ni Israil eyew eg-uripenen wey ke igbel-egye naa, keilangan ne eggimatayan sikandin. Keilangan ne eg-aween niyu ka mareet ne hinimuwan due te kaniyu.”

Ka me balaud meyitenged te ibung

8 ¹¹⁹ “Ne meyitenged te ibung, keilangan ne eg-ikulen niyu eg-ayayari ka igpanulu kaniyu te me talagpanubad ne me kabuhalan ni Libi. Tumanana niyu iya ka insuhu ku kandan. ⁹ ¹²⁰ Sumsumana niyu ka inggimu te Magbebaye ne Manama niyu ki Miryam te pegpangipanew niyu puun te Ihiptu.

¹¹⁸ + 24:7: Iks 21:16.

¹¹⁹ + 24:8: Lib 13:1–14:54.

¹²⁰ + 24:9: Num 12:9-10.

¹²¹ + 24:14-15: Lib 19:13.

¹²² + 24:16: 2Har 14:6; 2Kru 25:4; Isi 18:20.

10“Ke egpasambey kew te minsan nekey diye te duma niyu ne me kabuhalan ni Israil, kene kew lasud diye te baley rin ka egkuwa te minsan nekey ne kandin isip gerentiya; ¹¹ tetahad kew re diye te lihawangan, wey sikandin de pakua niyu te iggerentiya rin. ¹² Ke amana egkaayu-ayu ka etew wey iyan din de ubag igpakagerentiya ka hinabel rin, kene niyu seini papawei diye te kaniyu, ¹³ ke kene, iuli niyu seini kandin te kene pad ne marusilem eyew due egkahamit din te peglipereng din eyew kene sikandin egkaagsilan, wey egpasalamatan kew pad nikandin. Ne eg-isipen seini te Magbebaye ne Manama niyu ne matareng ne himu.

14 ¹²¹ “Kene niyu le-leiha ka trabahanti ne egkaayu-ayu, kabuhalan ma ni Israil wey se lapu ne mig-ugpe diye te me lungsud niyu. ¹⁵ Bayari niyu sikandin te aldew-aldew ne pegtrabahu rin te kene pad egliseb ka aldew, su iyan din man de ubag insalihan ka suul rin tenged su egkaayu-ayu ma sikandin. Ke kene niyu sika eggimuwen, kema ke egpabulig sikandin te Magbebaye ne Manama, wey eg-isipen kew ne nakasale.

16 ¹²² “Kene niyu himatayi ka amey wey iney tenged te sale te anak dan wey ke eggimatayan naa ka anak tenged te sale te amey wey iney rin, ke kene, eggimatayan ka tagse sabeka tenged te kandin mismu ne sale.

17 ¹²³ “Ibehey niyu ka eleg ne peggukum diye te me lapu, me ilu, wey kene niyu kua ka kumbale te balu isip gerentiya te utang din. ¹⁸ Sumsumana niyu ne me uripen kew degma dengan diye te Ihiptu, wey impalihawang kew te Magbebaye ne Manama niyu puun diye. Purisu insuhu ku sikaniyu ne sika ka eggimuwen niyu.

19 ¹²⁴ “Ke eggaani kew diye te kamet niyu wey nalingawan niyu ka sabeka ne bagkes, kene niyud sika liberi. Ibehey niyud sika te me lapu, te me ilu, wey me balu. Ne egpanalanginan te Magbebaye ne Manama niyu ka langun ne eggimuwen niyu. ²⁰ Ke egpamupu kew te me ulibu niyu, kene niyud seini pakilalawi; ibehey niyud seini te me ilu, me lapu, wey me balu. ²¹ Ke egpamupu kew te me behas te paras niyu, kene niyud seini pakilalawi; ibehey niyud seini te me ilu, me lapu, wey me balu. ²² Sumsumana niyu ne me uripen kew degma dengan diye te Ihiptu. Purisu insuhu ku sikaniyu ne sika ka eggimuwen niyu.”

Ka parusa te nakasale pinaahi te lampes

25Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Panunggilingan ke due daruwa ne me kabuhalan ni Israil ne egpekeg-ehet, wey eggendiye sikandan te hukumanan, ka me talewukum ka eggukum kandan—egparusaan ka nakasale, wey igpeila ka ware nakasale. ² Ke iyan de igparusa te nakasale ka

peglampes, egpalangkeben sikandin te me talewukum, wey egpanlampesan sikandin diye te tangkaan dan—eglampesan sikandin te kamasulug ne eleg te sale ne neyimu rin. ³ Piru keilangan ne kene egsubla te hep-at ne pulu (40) ka peglampes kandin, su egkeyilawan e sikandin ke egsublee te hep-at ne pulu (40) ka peglampes kandin.

4 ¹²⁵ “Kene niyu pungeta ka be-be te baka ke igdiriek sikandin te trigu.”

Ka katenged te suled te migpatey

5 ¹²⁶ “Ke egpalemungey ka daruwa ne tahasuled ne lukes, ke egpatey ka sabeka kandan ne ware anak ne lukes, keilangan ne kene eg-asawa ka asawa te migpatey te kene ne sakup te pamilya te asawa rin. Keilangan ne iyan din ded eg-asaween ka suled te asawa rin ne migpatey. Katenged sika te suled te migpatey. ⁶ Ne ka kinakakayan ne anak dan ne lukes, eg-isipen ne kinakakayan ne anak te suled din ne migpatey, eyew kene egkaawe puun te Israil ka ngaran te suled din. ⁷ ¹²⁷ Piru ke kene egbalubalu ka suled te migpatey, egkaayun ka balu ne egpangananey diye te me igdatu ne diye te gumawan te lungsud te egkahi, ‘Kena a egpamaluwen te suled te migpatey ne asawa ku eyew due me kabuhalan te suled din kayi te Israil. Kene din egtumanen ka katenged din keddi isip balu te suled din.’ ⁸ Ne igpeumew sikandin te me igdatu te lungsud, wey eglalahan

¹²³ + 24:17-18: Iks 23:9; Lib 19:33-34; Diy 27:19.

¹²⁴ + 24:19-21: Lib 19:9-10; 23:22.

¹²⁵ + 25:4: 1Kur 9:9; 1Tim 5:18.

¹²⁶ + 25:5-6: Mat 22:24; Mar 12:19; Luk 20:28.

¹²⁷ + 25:7-10: Rut 4:7-8.

sikandin. Ne emun ke mapahetpet iya sikandin ne kene egpangasawa te balu te suled din, ⁹ egparani kandin ka balu taheed te diye sikandan te tangkaan te me igdatu, wey egluungen ka sandal rin, wey egkulepaan ka ulaula rin. Ne egkahi ka balu, 'Seini ka eggimuwen diye te etew ne egbalibad ne egbehey te me kabuhalan para te suled din ne migpatey.' ¹⁰ Ne ka pamilya te sika ne etew, eggehennalan e diye te Israil te, 'Ka pamilya te etew ne inluungan te sandal.' "

Ke egpekeg-ehet ka daruwa ne etew

11Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, "Panunggilingan ke due daruwa ne etew ne nekeg-ehet, wey migparani ka asawa te sabeka eyew egbulig te asawa rin pinaahi te pegkeyemet te butu te kuntere te asawa rin, ¹² keilangan ne egtamperen niyu ka belad te malitan. Kene kew keyid-u kandin."

Kene kew panlimbung

13-14 ¹²⁸ Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, "Kene kew gamit te kene ne eleg ne timbangan wey sekeranan. ¹⁵ Iyan niyu re gamita ka eleg ne timbangan wey sekeranan eyew egmalayat ka umul niyu diye te tane ne igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama niyu; ¹⁶ egkalindit ka Magbebaya te etew ne egpanlimbung."

Ka suhu te pegpangimatey te me Amalikanen

17 ¹²⁹ Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, "Sumsumana niyu ka inggimu kaniyu te me Amalikanen te peglihawang niyu puun te Ihiptu. ¹⁸

Impanlusuran kew nikandan te timpu ne nenabeley kew amana, wey impangimatayan dan ka me duma niyu ne nammewuriyan; ware kaaldekan te Magbebaya. ¹⁹ Purisu ke egbehayan kew e te Magbebaya ne Manama niyu te kalinaw puun te langun ne kuntere niyu ne nakalingut kaniyu, diye te tane ne igbehey rin kaniyu, gulaa niyu ka me Amalikanen eyew egkaawe e sikandan kayi te ampew te tane. Kene niyud iya seini kalingawi."

Ka me halad puun te an-anayan ne baad te me uma

26Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, "Ke egkaangken niyud ka tane ne igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama niyu isip egkapanunud niyu wey egmekeugpe kew e diye, ² ¹³⁰ iteil niyu ka an-anayan ne baad puun te uma te langun ne pinamula niyu. Itahu niyu te baskit wey uyana niyu diye te inged ne eg-alamen te Magbebaya ne Manama niyu eyew egsimbaan niyu kandin. ³ Parani kew te talagpanubad ne migpamakey te sika te timpu, wey kahii niyu sikandin, 'Pinaahi te seini ne halad, in-ila ku ne ka Magbebaya ne Manama ta ka miguyan keddi kayi te seini ne Inged ne Insaad din te me kaap-apuan ta.'

4"Ne egkuen te talagpanubad ka baskit ne in-uyan niyu, wey igsabuk din seini diye te egkatangkaan te al-

¹²⁸ + 25:13-16: Lib 19:35-36.

¹²⁹ + 25:17-19: Iks 17:8-14; 1Sam 15:2-9.

¹³⁰ + 26:2: Iks 23:19.

tar te Magbebaya ne Manama niyu. ⁵ Ne seini ka eglalohen niyu diye te tangkaan te Magbebaya ne Manama niyu: ‘Ka kaapuan ney ne si Hakub ne matig-Aram, ware nateil ne ugpaan dengan; miggendiye sikandin te Ihiptu wey diye mig-ugpe дума te me pamilya rin. Deisek de ubag sikan-dan dengan, piru nataman, migmasulug e ka kabuhalan dan wey neyimu e ne dakel ne nasud. ⁶ Piru indeeg-deeg key patamtamani te me Ihiptuhanen; impaantus key nikandan pinaahi te pegpatrabahu te mabbihat ne himu isip me uripen. ⁷ Ne migpangananey key te Magbebaya ne Manama te me kaap-apuan ney, wey narineg key nikandin. Nakita rin ka me peg-antus ney te mabbihat ne himu, wey ka me pegdeeg-deeg kanami. ⁸ Purisu impalihawang key te Magbebaya ne Manama puun te Ihiptu pinaahi te dakel ne geem din, wey te makaalat-halat, wey me keininuwan ne himu. ⁹ Ne in-uyan key nikandin kayi te seini ne inged, wey imbehey rin kanami ka seini se meupiya ne tane wey dakel se eg-uma. ¹³¹ ¹⁰ Purisu in-uyan ku seini se ananayan ne baad te an-anayan ne uma ne imbehey nu keddi, he Magbebaya ne Manama.’

“ Ne isabuk niyu ka baskit diye te tangkaan te Magbebaya ne Manama niyu, wey simbaa niyu sikandin. ¹¹ Ne gale-gale kew tenged te keupiya te Magbebaya ne Manama kaniyu, te me pamilya niyu, te me Libita, wey te me lapu ne mig-ugpe diye te me lungsud niyu.

¹² ¹³² “Tagse igkatelu ne leg-un, ibehey niyu ka igkasapulu niyu puun te langun ne eg-uma te me pinamula niyu para te me Libita, me lapu, me ilu, wey te me balu, eyew due ubag degma egkengakeen dan. ¹³ Ne ampu kew diye te Magbebaya ne Manama niyu te egkahi, ‘He Magbebaya ne Manama ney, imbehey kud te me Libita, me lapu, me ilu, wey me balu ka matulus ne baad sumale te insuhu nu keddi; ware ku supaka wey ke inlingawan ku naa ka minsan nekey ne balaud nu. ¹⁴ Wara a migkeen te igkasapulu taheed te miglungku a wey ke migsamsam e naa kayi taheed te inisip a ne malindit, wey ware ku seini ihalad diye te minatey. Magbebaya ne Manama, migtuman a keykew; ingimu ku ka langun ne insuhu nu keddi. ¹⁵ Purisu pantawa a ubag nikeykew puun te langit ne ugpaan nu, wey panalangini nu ka keet-etawan nu ne me kabuhalan ni Israil, wey ka imbehey nu kanami ne meupiya ne tane wey dakel se eg-uma, sumale te insaad nu te me kaap-apuan ney.’

¹⁶ “Ne kuntee, insuhu kew te Magbebaya ne Manama niyu ne egtumanen niyu te mapahetpet ka langun ne balaud din wey me suhu. ¹⁷ Impeila niyu kuntee ka Magbebaya ne Manama niyu, wey migsaad kew ne eg-ikulen niyu ka me balaud, wey ka langun ne me suhu din. ¹⁸ ¹³³ Ne impataha degma kuntee te Magbebaya ne Manama ne me keet-etawan kew nikandin sumale te insaad din kaniyu. Purisu keilangan ne egtumanen niyu ka langun ne balaud din. ¹⁹ Ne eggimuwen kew nikandin ne labew te

¹³¹ + 26:9 Te Hibruwanen: tane ne egtulayasan te gatas wey teneb.

¹³² + 26:12: Diy 14:28-29.

¹³³ + 26:18: Iks 19:5; Diy 4:20; 7:6; 14:2; Tit 2:14; 1Pid 2:9.

langun ne nasud, wey egkarayan kew wey egkabantug. Ne egkeyimu kew ne matulus ne keet-etawan te Magbebaya ne Manama niyu sumale te insaad din.”

Ka me pegpaney-paney te kene pad egeled te Kanaan

27Ne ingkahiyani ni Muwisis wey te me igdatu ka me kabuhalan ni Israil, “Tumana niyu ka langun ne balaud ne ingkahi ku kaniyu kuntee. ² ¹³⁴ Mahaan kew e eglapas te Hurdan peendiye te tane ne igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama niyu. Ke egpakalapas kew e, meg-untud-untud kew naa te derakel ne batu, wey puliti niyu seini te apug. ³ Ne isulat niyu naa kayi ka langun ne balaud ke egpakaseled kew e diye te meupiya ne tane wey dakel se eg-uma; ¹³⁵ tane ne igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama niyu sumale te insaad din te me kaap-apuan niyu. ⁴ Ke egpakalapas kew e te Hurdan, ipasasindeg niyu sika ne me batu diye te Bubungan ne Ibal, wey puliti niyu seini te apug sumale te insuhu ku kaniyu kuntee. ⁵ ¹³⁶ Ne pasasindeg kew naa te altar ne batu ne tutunganan te igpanubad niyu diye te Magbebaya ne Manama niyu. Piru kene niyu sapsapi ka me batu ne eggamiten niyu, ⁶ te pegpasasindeg te altar. Ne diye kew naa tutung te igmanubad niyu para te Magbebaya ne Manama niyu; ⁷ diye kew degma panubad para te keupianan, wey keena niyu seini diye te tangkaan te Magbebaya ne Manama niyu wey gale-gale kew. ⁸ Ne paay-ayari niyu te egsulat diye te seeye ne me batu

ka langun ne balaud te Manama eyew egkaklaru.”

9Ne ingkahiyani e man-e ni Muwisis wey te me talagpanubad ne me Libita ka me kabuhalan ni Israil, “Pammineg kew me kabuhalan ni Israil: kuntee ne aldew, me keet-etawan kew e te Magbebaya ne Manama niyu. ¹⁰ Purisu pammineg kew te Manama wey tumana niyu ka langun ne me suhu wey me tulumanen din ne ingkahi ku kaniyu kuntee ne aldew.”

Ka dilus te masinupaken

11Te seeye ded ne aldew, ingkahiyani e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, ¹² ¹³⁷ “Ke egpakalapas kew e te Hurdan, seini ne me tribu ka egsasindeg diye te Bubungan ne Girisim eyew egpanalangin te me kabuhalan ni Israil: ka tribu enni Libi, Simyun, Huda, Isakar, Husi, wey ni Binhamin. ¹³ Ne seini degma ne me tribu ka egsasindeg diye te Bubungan ne Ibal eyew egpammineg ke egmenuwen te Manama te eglegpad ka me kabuhalan ni Israil: ka tribu enni Rubin, Gad, Asir, Sabulun, Dan, wey ni Naptali.

14“Ne igbalbalukan naa seini igpangguhud te me Libita diye te langun ne me kabuhalan ni Israil te egkahi:

15 ¹³⁸ “Egdilusen ka etew ne eggimu te diyus-diyus ne kayu, batu, wey ke burunsi naa eyew egsimbeen din te heles de; igkalanglangeti seini te Magbebaya ne Manama.”

¹³⁴ + 27:2-8: Huswi 8:30-32.

¹³⁵ + 27:3 Te Hibuwanen: tane ne egtulayasan te gatas wey teneb.

¹³⁶ + 27:5-6: Iks 20:25.

¹³⁷ + 27:12: Diy 11:29; Huswi 8:33-35.

¹³⁸ + 27:15: Iks 20:4; 34:17; Lib 19:4; 26:1; Diy 4:15-18; 5:8.

N e egtabak ka me kabuhalan ni Israil, “Malehet iya.”

16“Egdilusen ka etew ne kene egtahud te amey wey iney rin.”

N e egtabak ka me kabuhalan ni Israil, “Malehet iya.”

17“Egdilusen ka etew ne e-ensig te eletanan te tane te duma rin te kabuhalan ni Israil.”

N e egtabak ka me kabuhalan ni Israil, “Malehet iya.”

18“Egdilusen ka etew ne egpabaye te butud diye te kene ne dalan.”

N e egtabak ka me kabuhalan ni Israil, “Malehet iya.”

19 ¹³⁹ “Egdilusen ka etew ne eggukum te kene ne eleg diye te me lapu, me ilu, wey te me balu.”

N e egtabak ka me kabuhalan ni Israil, “Malehet iya.”

20“Egdilusen ka etew ne eggilabet te sabeka te me asawa dengan te amey rin, su impeyilawan din ma ka amey rin.”

N e egtabak ka me kabuhalan ni Israil, “Malehet iya.”

21“Egdilusen ka etew ne eggilabet te minsan nekey ne mananap.”

N e egtabak ka me kabuhalan ni Israil, “Malehet iya.”

22“Egdilusen ka etew ne eggilabet te hari rin ne malitan—hari rin ma seini ne malitan te amey rin wey ke te iney rin naa.”

N e egtabak ka me kabuhalan ni Israil, “Malehet iya.”

23“Egdilusen ka etew ne eggilabet te anuhang din ne malitan.”

N e egtabak ka me kabuhalan ni Israil, “Malehet iya.”

24“Egdilusen ka etew ne eggimatey te duma rin te heles de.”

N e egtabak ka me kabuhalan ni Israil, “Malehet iya.”

25“Egdilusen ka etew ne egdawat te bayad eyew egpeyimatayen te ware sale.”

N e egtabak ka me kabuhalan ni Israil, “Malehet iya.”

26 ¹⁴⁰ “Egdilusen ka etew ne kene egtuman te seini langun ne balaud.”

N e egtabak ka me kabuhalan ni Israil, “Malehet iya.”

Ka me panalangin te pegkamatinu-
manen
(Lib. 26:3-13; Diy. 7:12-24)

¹³⁹ + 27:19; Iks 22:21; 23:9; Lib 19:33-34; Diy 24:17-18.

¹⁴⁰ + 27:26; Gal 3:10.

28 ¹⁴¹ Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Ke eg-ikulen wey egtumanen niyu iya te mapahetpet ka langun ne suhu te Magbebaya ne Manama niyu ne ingkahi ku kaniyu kuntee ne aldew, eggimuwen kew nikandin ne labew te langun ne nasud, ² wey egpanalanganan kew nikandin.

3“Egpanalanganan din ka me lungsud wey ka me kamet niyu.

4“Egpanalanganan kew nikandin te masulug ne anak, dakel ne eg-uma, wey masulug ne ayam.

5“Egpanalanganan te Magbebaya ne Manama ka eggaaniyen niyu wey egkakeen niyu.

6“Egpanalanganan din ka langun ne eggimuwen niyu.

7“Igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama ka me kuntere niyu; egsabeka sikandan ka eglusud kaniyu, piru egmakapallahuy sikandan wey egmemekegsuwey-suwey.

8“Egpanalanganan te Magbebaya ne Manama ka me lelapeng niyu wey ka langun ne eggimuwen niyu. Egpanalanganan kew nikandin diye te tane ne igbehey rin kaniyu.

9“Ne sumale te insaad din, eggimuwen kew nikandin ne matulus ne keet-etawan din, ke eg-ikul kew kandin wey egtumanen niyu ka kasabutan din. ¹⁰ Ne egpakangeneng ka keet-etawan te intiru ne

¹⁴¹ + 28:1-14: Diy 11:13-17.

kalibutan ne in-alam kew te Magbebaya ne Manama ne keet-etawan din, wey egkengaaldek sikandan kaniyu.

¹¹ Egpanalanganan kew iya te Magbebaya ne Manama diye te tane ne igbehey rin kaniyu sumale te insaad din te me kaap-apuan niyu. Egpa-masuluhen din ka me anak niyu, ka me ayam niyu, wey uma te me pinamula niyu. ¹² Egpeuranan te Magbebaya ne Manama ka tane niyu te eleg ne timpu puun te limuranan diye te langit ne ugpaan din. Egpanalanganan din ka langun ne eggimuwen niyu. Egpasambey kew te duda ne nasud, piru kene kew e mule egpanambey.

¹³ Eggimuwen kew te Magbebaya ne Manama ne pangulu te me nasud, wey kene ne sakup de. Egkaribabew kew layun wey kene egkariralem ke egtumanen niyu ka me balaud wey me tulumanen te Magbebaya ne Manama niyu ne ingkahi ku kaniyu kuntee ne aldew. ¹⁴ Purisu kene niyu supaka ka langun ne ingkahi ku kaniyu kuntee ne aldew; kene kew ikul wey pamakey te lein ne me manama.”

Ka me dilus te pegkamasinupaken (Lib. 26:14-46)

15Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Piru ke kene niyu egtumanen ka Magbebaya ne Manama niyu, wey ka me suhu wey ka me tulumanen ne ingkahi ku kaniyu kuntee ne aldew, egpakasalerep kew te langun ne dilus:

16“Egdilusen te Magbebaya ne Manama ka me lungsud wey me kamet niyu.

17“Egdilusen din ka me uma te me pinamula niyu, lagkes ka me pegkeen niyu.

18“Egdilusen kew nikandin ne deisek de ka me anak niyu, ka uma te me pinamula niyu, wey ka me ayam niyu.

19“Egdilusen din ka langun ne eggimuwen niyu eyew kene kew eglampus.”

Ka me dilus te peg-inniyug te Manama

20“Ke eg-inniyug kew te Magbebaya ne Manama wey eggimu te mareet, egpeuyanan kew nikandin te me karereetan eyew egkewukag kew wey kene kew eglampus te langun ne eggimuwen niyu, taman te egkammatey kew wey sauhune ne egkengaawe. ²¹ Egpeuyanan kew te Magbebaya ne Manama te makaalathalat ne dalu taman te egkammatey kew diye te tane ne eggendiyaan wey eg-angkenen niyu. ²² Egbaybayan kew te Magbebaya ne Manama pinaahi te egpakapatey ne me dalu, iiniti ne lusung, wey pegpanlebag. Ne egpeuyanan kew nikandin te gulabung wey meinit ne kalamag eyew egkareetan ka me pinamula niyu. Egginguma kaniyu seini ne me karereetan taman te egkammatey kew. ²³ Ne kenad e egruran, wey egkehal e ka tane iling te putew. ²⁴ Ne kenad ne uran ka igbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama, su alinepung e wey pantad; egpeuranan kew nikandin te alinepung taman te egkammatey kew.

25“Egtuhutan te Magbebaya ne Manama ne egkatalu kew te me kuntere niyu. Egsabeka kew ka eglusud kandan piru egmemekegsuwey kew ka egpamallahuy, wey egkengaaldek ka langun ne migharian te intiru ne kalibutan tenged te egkeumaan niyu.

²⁶ Ne egpangeenen e te me bayaku wey me mananap ka me lawa niyu ne nammatey, wey warad minsan sabeka ne epakaalew kandan. ²⁷ Egbaybayan kew te Magbebaya ne Manama pinaahi te me lebag, me buu, kehang, wey me dalehes ne kene egkabawian ne iling te impasalerep din te me Ihtiuhanen. ²⁸ Egpabusawan kew te Magbebaya ne Manama, eglibehen, wey egbuturan. ²⁹ Egmakapanamsam kew naan de minsan meudtu, iling te butud, wey kene kew eglampus te langun ne eggimuwen niyu. Ne egde-deehen kew wey egpanakawan layun, wey warad iya egpakapangabang kaniyu.

30“Egpangasawa kew, piru egahawen de degma te lein; egmamebaley kew, piru kene ne sikaniyu ka egmekeugpe; egpamula kew te me paras, piru kene ne sikaniyu ka egmakapamupu te behas kayi. ³¹ Egpanlapeen ka me baka niyu diye te tangkaan niyu, piru kene kew epakakeen kayi; egpanuyuken ka me asnu niyu wey egpakapipitew kew re, wey kenad seini igpanguli kaniyu; egpanakawen ka me karniru niyu, wey ware egpakapangabang kaniyu. ³² Ne egmakapipitew kew re te egpanakepen ka me anak niyu ne me lukes wey malitan wey egpanguyanen diye te lein ne me nasud; egtetahad kew te langun ne timpu ke egpakalibed e sikandan, piru ware egkeyimu niyu. ³³ Ne ka me etew ne ware niyu nenei-

leyi, iyan egkeen te uma te langun ne inlasayan niyu te egpamula. Ne layun kew re egmande-deeha wey egbaybayari. ³⁴ Ne egpamusawen kew ke egkakita niyud seini langun. ³⁵ Egbaybayaran kew te Magbebaya ne Manama pinaahi te lebag ne kene egkabawian, puun te me paa niyu taman te ulu niyu.

³⁶“Egtuhutan te Magbebaya ne Manama ne egpandakepen kew duma te Hari niyu, wey egpanguyanen diye te lein ne nasud ne ware niyu re due ken-u nabayei. Ne diye, egsimba kew e te me manama ne kayu wey batu. ³⁷ Ne igkengaaldek kew, egdali-dian, wey eg-ay-ayuwen, te me mahinged te me inged ne egpanguyanen kaniyu.

³⁸“Dakel ka igpamula niyu, piru deisek de ka egkahaani niyu su egkaamin ma te egkeen te talangas. ³⁹ Egpamula kew te me paras wey egtangguwen niyu eg-ay-ayari, piru ware egkapupu niyu ne behas wey ware egkeinum niyu ne binu, su egkaamin ma te me uled-uled te egketket. ⁴⁰ Egpamula kew te masulug ne ulibu te minsan hendei diye te inged niyu, piru ware lana ne egkakuwa niyu, su egkengatahak man de iya ka me behas kayi te kene pad egkeyinuhan. ⁴¹ Egmakaanak kew te me lukes wey malitan, piru kene sikandan egmekeugpe duma kaniyu su egpandakepen ma sikandan. ⁴² Eg-pangeenen te talangas ka me dewun te kayu wey me pinamula niyu.

⁴³“Ne egmasulug e ka me lapu ne egpangugpe duma kaniyu, piru egdeisek kew e mule. ⁴⁴ Sikandan ka egpasambey kaniyu, piru ware mule

egpasambayan niyu kandan; sikandan e ka egmandu kaniyu.

⁴⁵“Ke kene niyu egtumanen ka me suhu wey ka me tulumanen te Magbebaya ne Manama niyu ne ingkahi ku kaniyu, egpakasalerep kew te seini se langun ne dilus taman te egkammatey kew. ⁴⁶ Ne ka seini ne me dilus, egkeyimu ne tuus wey me paney-paney ne ware egtamanan para kaniyu wey te me kabuhalan niyu. ⁴⁷ Impanalanganin kew te Magbebaya ne Manama niyu, piru ware kahale niyu te pegpamakey kandin. ⁴⁸ Purisu igbehey kew te Manama diye te me kuntere niyu, wey egtanggu kew e kandan. Ne egmanggutasan kew, egkamaraan, wey egkallebasan, piru ware egkeyimu niyu. Egbaybayaran kew te me kuntere niyu taman te egkammatey kew. ⁴⁹ Egpalusuran kew te Magbebaya ne Manama te lein ne keet-etawan ne egpuun pad te mariyu ne nasud, wey kene niyu egkasabut se linalahan. Eglusuran kew nikandan iling te agila ne egdagmang; ⁵⁰ mabbulut sikandan wey kene egkeyid-u minsan te me buyag wey te me bate. ⁵¹ Eg-aminen dan egpangua ka langun ne ayam niyu, wey egpangeenen dan ka uma te me pinamula niyu taman te egkammatey kew te gutas. ⁵² Egpangulusuran dan ka langun ne siyudad ne imbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama niyu taman te egkallundus ka insalihan niyu ne me matikang wey makepal ne alad ne me batu.

⁵³“Ke eglingutan e te me kuntere ka me lungsud niyu, egpanggutasan kew e wey egpangeenen niyud ka me anak niyu ne imbehey kaniyu te Magbebaya ne Manama niyu. ⁵⁴ Ne minsan ka etew ne hi-

imenawen amana, kenad e egbehey te egkakeen te suled din, te asawa rin, wey te nenasame ne anak din; ⁵⁵ kenad sikandin egpamehey te duma rin te sapu te ingkeen din ne anak din, su egkalaggew man e sikandin ke egkaaminan te langun-langun. Sika ka egkeyitabu ke eglingutan e te me kuntere ka me lungsud niyu. ⁵⁶⁻⁵⁷ ¹⁴² Ne ka malitan ne due te kaniyu ne amana ne meupiya wey matanggutangu ne warad iya miggipanew diye te tane ne ware sandal, egpalehed e degma ke eglingutan e te me kuntere ka me lungsud din. Ne minsan ka anak din ne sikan pad miglesut lagkes ka inulunan, egkeenen din e te heles de su egkaaldekan man e sikandin ke egkaaminan te langun-langun.

58“Ke kene niyu egtumanen te mapahetpet ka langun ne Balaud ne nasulat te seini ne baseen, wey ke kene niyu egtahuren ka matulus wey mabantug ne ngaran te Magbebaye ne Manama niyu, ⁵⁹ eglegparan kew nikandin wey ka me kabuhalan niyu te makaalat-halat ne me karereetan pinaahi te me dalu ne kene egkabawian; ⁶⁰ igpaneem-neem din kaniyu ka makaalat-halat ne dalu ne impasalerep din te me Ihiptuhanen, wey kene kew en iya egkeulian. ⁶¹ Igpaneem-neem kaniyu te Magbebaye ne Manama ka langun ne dalu, minsan pad ka duma ne klasi te dalu ne ware naapil nasulat te seini ne baseen te Balaud, taman te egkammatey kew. ⁶² Minsan pad iling kew kasulug te me bituen te langit, deisek naan de ka egkeuyag kaniyu, su ware niyu ma tumana ka Magbebaye ne Manama niyu. ⁶³ Ne iling te dengan ne ingkahale te Magbebaye ne Man-

ama ka pegpamatubung wey pegpamasulug kaniyu, igkahale din degma ka pegdereet wey peggimatey kaniyu taman te egkengaawe kew e diye te tane ne eggendiyaan niyu.

64“Ig-empet kew te Magbebaye ne Manama diye te langun ne nasud te intiru ne kalibutan. Ne diye, egsimba kew e te me manama ne kayu wey me batu; me manama ne ware niyu re due neileyi wey te me kaap-apuan niyu. ⁶⁵ Ne ware kalinaw niyu diye wey ware egkeyimelayan. Ne egtuhutan te Magbebaye ne Manama ne iyan niyu re ugpe ka egkabantalan, egkalaggew, wey egkaawaan te pegpallateng. ⁶⁶ Ne layun kew re egpakasalerep te me karereetan—aldew wey marusilem iyan niyu re ugpe ka egkabantalan wey ware kasihuruwan. ⁶⁷ Ne tenged te kaaldekan niyu te egkengakita niyu tagse maselem, egpakakahi kew te, ‘Meupiya perem ke marusilem pad kuntee,’ wey emun ke marusilem, egpakakahi kew te, ‘Meupiya perem ke maselem pad kuntee.’ ⁶⁸ Ne igpalibed kew te Magbebaye ne Manama diye te Ihiptu ne igmeuntud te me barku, minsan ke migsaad e sikandin kaniyu ne kene din e igtuhut ne egpakalibed kew pad diye. Ne igmamel-egye niyud ka pegkeetew niyu diye te me kuntere niyu isip me uripen, piru ware egbeli kaniyu.”

Ka lein e man-e ne kasabutan

29Seini ka me tahu te kasabutan ne impeyimu te Magbebaye ne Manama ki Muwisis duma te me kabuhalan ni Israil diye te inged te Muwab; timul seini te kasabutan ne inggimu te Manama duma te me kabuhalan ni Israil diye te Bubungan ne Sinay.

¹⁴² + 28:57; 2Har 6:28-29; Peg 4:10.

2Ne impalibulung ni Muwisis ka langun ne me kabuhalan ni Israil wey ingkahiyen din sikandan, “Sikaniyu mismu ka nakakita te inggimu te Magbebaya ne Manama diye te Hari te Ihiptu, te langun ne upisyal rin, wey te intiru ne nasud din. ³ Nakita niyu ka makaalat-halat ne me karereetan, me palinneu wey me kein-inuwan ne inggimu te Manama. ⁴ Piru taman kuntee, ware din ipasabut kaniyu ka igpasabut te langun ne nakita niyu wey narineg niyu. ⁵ Ne te hep-at ne pulu (40) ne leg-un ne peggipaneu niyu diye te disirtu, indumaan kew te Magbebaya ne Manama. Ne ware naggisi ka me kumbale niyu, wey ware nalleke ka me sandal niyu. ⁶ Ne ware paan diye ne egkakeen niyu wey ware binu ne egkeinum niyu, piru imbehayan kew te Magbebaya ne Manama te ingkeilangan niyu, eyew egkakenngengan niyu ne Magbebaya ne Manama niyu iya sikandin. ⁷ ¹⁴³ Te pegginguma ta te seini ne inged, migpakig-ehet kanta si Sihun ne Hari te Hisbun wey si Ug ne Hari te Basan, piru natalu ta sikandan. ⁸ ¹⁴⁴ Ne in-ahew ta ka tane dan wey imbehey tad diye te me kabuhalan enni Rubin, Gad, wey te katenge te kabuhalan ni Manasis, isip egkapanunud dan. ⁹ Purisu tumana niyu te mapahetpet ka langun ne lalag te seini ne kasabutan eyew eglampus kew te langun ne eggimuwen niyu.

10“Ne migmanasindeg kew langun kuntee kayi te tangkaan te Magbebaya ne Manama niyu; lagkes ka me pangulu te me kabuhalan niyu, ka me igdatu niyu, ka me upisyal

niyu, ka langun ne lukes, ¹¹ ka me asawa wey ka me anak niyu, ka me lapu ne mig-ugpe duma kaniyu, ka talagpangayu wey ka talagpanakeru kaniyu. ¹² Seini kew langun kuntee migmanasindeg eyew te pegdawat te kasabutan ne impahunlibetan te Magbebaya ne Manama niyu. ¹³ Egkeupian sikandin ne egpamalehetan kaniyu kuntee ne keet-etawan kew iya nikandin, wey Manama niyu sikandin sumale te insaad din te me kaap-apuan niyu ne ensi Abraham, Isaak, wey si Hakub. ¹⁴ Ne ka seini ne kasabutan, kene ne para re kaniyu te migmanasindeg kuntee kayi te tangkaan te Magbebaya ne Manama, ¹⁵ ke kene, para degma te seeye se egsinundul ne kabuhalan niyu.

16“Nakanengneng kew te egkeula-ula diye te Ihiptu, wey te peggendini ta, nakanengneng kew ke nekey ka egkeilangan te peggipaneu ta diye te me inged te duma ne nasud; ¹⁷ nakita niyu ka me diyus-diyus dan ne kayu, batu, pelata, wey bulawan. ¹⁸ ¹⁴⁵ Taham-taham kew ne ware sabeka kaniyu ne eg-engked te pegpamakey te Magbebaya ne Manama, wey iyan e egpamakayen ka me manama te duma ne nasud; kema ke due sabeka kaniyu ne egsimba te me diyus-diyus te duma ne me nasud! Ka me etew ne eggimu due, egpekeiling te pinamula ne egbebehas te mapeit wey eggilu. ¹⁹ Ka minsan hentew ne nakarineg te seini ne me paney-paney te dilus, keilangan ne kene egsuman-suman ne kene sikandin egkamenu minsan egpabulus-bulus sikandin ne eggimu te minsan nekey ne igkeupii

¹⁴³ + 29:7: a Num 21:21-30; b Num 21:31-35.

¹⁴⁴ + 29:8: Num 32:33.

¹⁴⁵ + 29:18: Hib 12:15.

rin, su ka malehet, sikandin ka egpekeuyan kaniyu langun diye te karereetan. ²⁰ Ne kene iya sikandin egpasayluwen te Magbebaya ne Manama; egkanlabkanlab de iya ka langet din iling te hapuy. Ne egkeyitabu iya te sika ne etew ka langun ne dilus ne nasulat te seini ne baseen. Ne egaween e te Magbebaya ne Manama ka ngaran te sika ne etew kayi te ampew te tane. ²¹ Ne igpalunsud-lunsud e sikandin te Magbebaya ne Manama puun te langun ne tribu te Israil, wey egpaantusen sikandin pinaahi te langun ne dilus ne nasulat te seini ne baseen te Balaud.

22“Ne ka me kabuhalan niyu wey ka me lapu ne egpuun pad te maddiyu ne inged, egpakakita te me karereetan wey me dalu ne igpasalerep te Magbebaya ne Manama diye te tane niyu. ²³ ¹⁴⁶ Ne egpekeiling e te mammara ne inged ne kene egkeugpaan ka tane niyu ne nabunbunan te asupri wey asin; kenad egkapamulaan wey warad egtubu ne minsan nekey ne sagbet. Iyan e egkeilingan ka neyitabu te Suduma, Gumura, Adma, wey Sibuwim ne indereetan te Magbebaya ne Manama tenged te mangune-kune ne langet din. ²⁴ Ne egpekeinse ka keet-etawan te langun ne nasud, ‘Mania te inggimu seini te Magbebaya ne Manama te tane dan? Mania te nalanglangetan sikandin?’ ²⁵ Ne egtabak ka keet-etawan, ‘Tenged te insupak dan ka kasabutan ne inggimu te Magbebaya ne Manama duma kandan, ka Manama te me kabuybuyahan dan. Inggimu seini te Manama ne kasabutan te timpu ne impalihawang din sikandan puun te Ihiptu. ²⁶ Ne migsimba wey migpamakey e sikan-

dan te lein ne me manama ne ware dan neileyi wey kene igpasimba kandan te Magbebaya ne Manama. ²⁷ Purisu nabelu ka Magbebaya ne Manama te nasud dan, wey impasalerep din sikandan te langun ne dilus ne nasulat te baseen te balaud din. ²⁸ Ne tenged te mangune-kune ne langet te Magbebaya ne Manama, impandeldel rin sikandan puun te nasud dan, wey impeendiye din te lein ne me nasud ne neugpaan dan pad iya kuntee.’

29“Due minsan nekey ne nekeeles de, wey iyan de nakanengneng ka Magbebaya ne Manama ta. Piru impa-nengneng din kanta ka seini ne Balaud din, wey keilangan ne egtumanen ta seini wey te me kabuhalan ta, te ware egtamanan.”

Ke eglibed te Manama ka me kabuhalan ni Israil

30Ne ingkahiyen e man-e ni Muwisis ka me kabuhalan ni Israil, “Emun ke egkeyitabu kaniyu ka panalangin wey ka dilus ne ingkahi ku kaniyu, wey egkasuman-suman niyu seini diye te me nasud ne eg-empetan kaniyu te Magbebaya ne Manama niyu; ² ke eglibed kew wey ka me kabuhalan niyu diye te Magbebaya ne Manama niyu, wey egtumanen niyu te mapahetpet ka langun ne insuhu ku kaniyu kuntee, ³ egkeyimenawan kaniyu ka Magbebaya ne Manama, wey egpanguyanen kew e man-e nikandin puun te me nasud ne in-empetan din kaniyu, wey egmatubungen kew e man-e nikandin. ⁴ Minsan pad ke immandeldel kew te Magbebaya ne Manama niyu diye te maddiyu amana ne inged te kalibutan, eglibulungen kew red iya man-e

¹⁴⁶ + 29:23: Hin 19:24-25.

nikandin, ⁵ wey igmalibed kew diye te inged te me kaap-apuan niyu, eyew egkaangken niyu red man-e seini. Ne egmatubungen wey egpamasuluhen kew pad man-e nikandin labew te kaap-apuan niyu. ⁶ Ne egbalbalawan te Magbebaya ne Manama niyu ka me pusung niyu wey ka me pusung te me kabuhalan niyu eyew eggeyinaawaan niyud sikandin te mapahetpet, wey egpakapabulus-bulus kew ne eg-ugpe te sika ne inged. ⁷ Ne iyan din e egpasalerepen te seini ne me dilus ka me kuntere niyu ne migdeegdeeg kaniyu. ⁸ Ne eg-ikulen wey egtumanen niyud man-e te mapahetpet ka langun ne suhu te Magbebaya ne Manama ne ingkahi ku kaniyu kuntee. ⁹ Ne egpalampusen kew te Magbebaya ne Manama niyu te langun ne eggimuwen niyu, wey egbehayan kew nikandin te masulug ne anak, masulug ne ayam wey dakel ne eg-uma; igkahale din ka pegpanalangin kaniyu, iling te kahale din te pegpanalangin din te me kaap-apuan niyu. ¹⁰ Piru keilangan ne egpaminehen niyu ka Magbebaya ne Manama niyu, wey egtumanen ka me suhu wey ka me tumanen din ne nasulat te seini ne baseen te Balaud; libed kew te mapahetpet diye te Magbebaya ne Manama niyu.”

Ka pegkamalemu te Balaud te Manama

11Ne migpabulus-bulus si Muwisis ka migkahi, “Kene ne malised ne egtumanen ka Balaud ne ingkahi ku kaniyu kuntee. ¹² ¹⁴⁷ Ware seini diye te langit ne egpakakahi kew te, ‘Hentew-a ka egpekeendiye te langit ne eg-angey kayi wey igpangguhud

kanta eyew egtumanen ta?’ ¹³ Ne ware degma seini diye te talipag te dahat ne egpakakahi kew te, ‘Hentew-a ka egpakalapas te dahat ne eg-angey kayi wey igpangguhud kanta eyew egtumanen ta?’ ¹⁴ Ka seini ne me lalag, duen ded te me be-be wey pusung niyu, purisu egkatuman niyu seini.”

Ka peg-alam te umul

15Ne migpabulus-bulus si Muwisis ka migkahi, “Kuntee ne aldew, alam kew te seini: umul wey ke kamatayen, katubung wey ke karereetan? ¹⁶ Egbanasalan ku sikaniyu kuntee ne aldew ne geyinawei niyu ka Magbebaya ne Manama niyu, wey tumana niyu ka me suhu wey ka me tumanen din. Ke eggimuwen niyu sika, egpanalangin kew nikandin diye te tane ne eggendiyaan wey eg-angkenen niyu; egmatubung kew wey egkeyimu ne dakel ne nasud. ¹⁷ Piru ke egsupaken niyu ka Magbebaya ne Manama wey kene kew egpamineg kandin, wey iyan niyud egsimbeen wey egpamakayen ka lein ne me manama, ¹⁸ igpanengneng ku kaniyu kuntee ne aldew ne egkahule kew iya; egmalepet de ka umul niyu diye te tane ne eggendiyaan wey eg-angkenen niyu, ne diye te talipag te Hurdan. ¹⁹ Kuntee ne aldew, egdawiten ku isip me talagpamalehet ka langit wey tane ke nekey ka eg-alamen niyu: umul wey ke kamatayen, katubung wey ke karereetan. Purisu alama niyu ka umul eyew egkeuyag kew wey ka me kabuhalan niyu. ²⁰ ¹⁴⁸ Geyinawei niyu ka Magbebaya ne Manama niyu; tumana niyu sikandin wey palunggaat kew kandin, su eyew egpekeugpe kew

¹⁴⁷ + 30:12-14: Rum 10:6-8.

¹⁴⁸ + 30:20: a Hin 12:7; b Hin 26:3; c Hin 28:13.

wey egmalayat ka umul niyu diye te Inged ne Insaad din ne igbehey diye te me kaap-apuan niyu ne ensi Abraham, Isaak, wey si Hakub.”

Ka peg-alam ki Huswi isip liwan ki Muwisis

31Ne migpabulus-bulus si Muwisis ka migkahi te me kabuhalan ni Israil, ² ¹⁴⁹ “120 e ka idad ku kuntee; kena ad e egpekeeleg ne egpangulu kaniyu. Ne ingkahiyen a te Magbebaya ne Manama ne kena a egkaayun ne eglapas te Hurdan. ³ Ka Magbebaya ne Manama niyu mismu ka eggun-a kaniyu te eglapas te Hurdan. Egpangimatayan din ka me keet-etawan diye ke egpalinggumaan kew e, eyew egkaangken niyu ka tane dan. Ne si Huswi ka egpangulu kaniyu sumale te ingkahi te Magbebaya ne Manama. ⁴ ¹⁵⁰ Egguleen te Magbebaya ne Manama ka seeye ne keet-etawan iling te inggimu rin engki Sihun wey Ug ne me Hari te me Amurihanen, wey te tane dan. ⁵ Igpatalu sikandan te Manama kaniyu, wey keilangan ne eggimuwen niyu diye te kandan ka langun ne igsuhu ku kaniyu. ⁶ Pakannekal kew wey bulut-bulut kew; kene kew kaaldekan kandan su egdumaan kew te Magbebaya ne Manama niyu, wey kene kew nikandin egbalaharen wey ke egengeran naa.”

7Ne impeumew e ni Muwisis si Huswi, wey ingkahiyen din diye te tangkaan te me kabuhalan ni Israil, “Pakannekal ka wey bulut-bulut ka, su sikeykew ka egpangulu te keet-

etawan peendiye te Inged ne Insaad te Magbebaya ne Manama ne igbehey te me kaap-apuan niyu, wey bulihi nu sikandan ne egkaangken dan seeye ne tane isip egkapanunud dan. ⁸ ¹⁵¹ Egdumaan ka te Magbebaya ne Manama; kene ka nikandin egbalaharen wey ke egengeran naa. Purisu kene ka kaaldekan.”

Ka pegbasa te Balaud tagse pitu ne leg-un

9Insulat ni Muwisis ka seini ne me Balaud te Manama, wey imbehey rin e diye te me talagpanubad ne me kabuhalan ni Libi, ne iyan impiyalan ne eg-uyan te Tahanan te Kasabutan te Magbebaya ne Manama, wey diye degma te me igdatu te me kabuhalan ni Israil. ¹⁰ ¹⁵² Ne impanpanayan ni Muwisis ka me talagpanubad wey me Libita te egkahi, “Te katamanan te tagse pitu ne leg-un ne iyan ka leg-un ne Kenad e Egsukuten ka me Utang, ¹¹ basaa niyu ka seini ne me Balaud te timpu te Sahakeen te me Leeb diye te tangkaan te me kabuhalan ni Israil te timpu ne eglibulung sikandan diye te tangkaan te Magbebaya ne Manama niyu, diye te inged ne eg-alamen din. ¹² Palibulunga niyu ka keet-etawan—ka me lukes, me malitan, me bate, wey ka me lapu ne nangugpe te me lungsud niyu, eyew egpakarineg sikandan langun te Balaud, wey egka-teu ne egtahud te Magbebaya ne Manama niyu, wey mapahetpet ne egtuman te me Balaud din. ¹³ Te sika ne paahi, ka me kabuhalan niyu ne ware pad nakarineg te Balaud te Magbebaya ne Manama, egpakarineg e kayi.

¹⁴⁹ + 31:2: Num 20:12.

¹⁵⁰ + 31:4: Num 21:21-35.

¹⁵¹ + 31:8: Huswi 1:5; Hib 13:5.

¹⁵² + 31:10: a Diy 15:1-2; b Diy 16:13-15.

Ne egkateu e sikandan ne egtahud te Magbebaye ne Manama taheed te egmangugpe sikandan diye te tane ne mahaan niyud eg-angkena, ne diye te talipag te Hurdan.”

Ka katamanan ne suhu ki Muwisis

14Ne ingkahiyen te Magbebaye ne Manama si Muwisis, “Mahaan kad egpatey. Purisu ipeumew nu si Huswi, wey parumeey kew diye te Balungbalung ne Temuwanan su egpanuluen ku sikandin te eggimuwen din.”

Purisu migparumeey e si Muwisis wey si Huswi diye te Balungbalung ne Temuwanan. ¹⁵ Ne migpawitew kandan ka Magbebaye ne Manama ne migpabaluy ne gapun ne egpekeiling te sungkaleg ne migsasindeg diye te gumawan te Balungbalung ne Temuwanan.

16Ne ingkahiyen te Magbebaye ne Manama si Muwisis, “Ke egpatey kad e, egsimbe e seini ne me etew te me manama ne insimba te keet-etawan diye te tane ne eggendiyaan dan; eg-inniyuhan ad nikandan, wey egsupaken dan e ka kasabutan ne inggimu ku duma kandan. ¹⁷ Ke egkeyitabu sika, egkanlabkanlab ka langet ku kandan. Ne eg-engkeran ku sikandan, wey kene kud eg-ileen ne keet-etawan ku. Ne egpakasalerep e sikandan te mangune-kune ne karereetan wey me peg-antus. Ne egpakakahi e sikandan te, ‘Kema ke iyan egpuunan ne neyitabu seini kanta su ingkeran kid Manama?’ ¹⁸ Ne kene ku iya sikandan egpangabangan su ingkeran e ma nikandan pinaahi te pegsimba ran te lein ne me manama.

¹⁵³ + 31:20 Te Hibruwanen: tane ne egtulayasan te gatas wey teneb.

¹⁵⁴ + 31:23: Num 27:23; San 1:6.

¹⁹ Purisu isulat nu seini ne ulahingen, wey ipanulu nu te me kabuhalan ni Israil, eyew egkasuman-suman a nikandan, wey ware aliddanan dan eyew egsupak keddi. ²⁰ Eg-uyanen ku sikandan diye te meupiya ne tane wey dakel se eg-uma, ¹⁵³ sumale te insaad ku te me kaap-apuan dan. Ne emun ke egmatubung e sikandan diye, wey egkakeen dan e ka minsan nekey ne igkeibeg dan te egkeen, wey egkengabulung sikandan, wey egmangulambeg, egsupaken dan e ka kasabutan ku. Egsamsamilian ad nikandan, wey eg-engkeran; iyan dan e egsimbeen ka lein ne me manama. ²¹ Ne emun ke egpakasalerep e sikandan te mangune-kune ne karereetan wey me peg-antus, ka seini naa ne ulahingen ka egpasuman-suman kandan su kene ma seini egkalingawan te me kabuhalan dan. Nakanengneng a te suman-suman dan kuntee, minsan ware ku pad sikandan uyana diye te Inged ne Insaad ku ne igbehey kandan.”

22Purisu te seeye de ne aldew, insulat e ni Muwisis ka ulahingen, wey impanulu din e seini te me kabuhalan ni Israil.

23 ¹⁵⁴ Ne ingkahiyen te Magbebaye ne Manama si Huswi ne anak ni Nun, “Pakannekal ka wey bulutbulut ka, su sikeykew ka eg-uyan te me kabuhalan ni Israil diye te Inged ne Insaad ku kandan, wey egdumaan ku sikeykew.”

24Te neimpusan e ni Muwisis te egsulat ka langun ne Balaud, ²⁵ impanpanayan din e ka me Libita ne iyan

talag-uyan te Tahuanan te Kasabutan te Magbebaya ne Manama, ne migkahi sikandin, ²⁶ “Uyana niyu seini se baseen te Balaud, wey itahu niyu diye te kakiliran te Tahuanan te Kasabutan te Magbebaya ne Manama niyu. Ne keilangan ne diye de iya seini isip kamalehetan ne nakanengneng kew te igpeyimu te Magbebaya ne Manama. ²⁷ Nakanengneng a te pegkamasinupaken wey pegkamakehal te ulu niyu, su inhanggat niyu ma ka langet te Magbebaya ne Manama minsan manekal e pad kuntee duma kaniyu. Ne wey naam pa iya ke egpatey ad!” ²⁸ Ne ingkahiyen din e man-e ka me Libita, “Palibulunga niyu kayi te tangkaan ku ka langun ne pangulu te me kabuhalan niyu wey ka me upisyal su egguhuran ku sikan dan te seini ne me suhu. Ne egdawiten ku isip me talagpamalehet meyitenged kayi ka langit wey tane. ²⁹ Nakanengneng a ne emun ke egpatey ad, eggimu kew iya te mareet wey engkeran niyud ka langun ne insuhu ku kaniyu. Ne egkalangetan e kaniyu ka Magbebaya ne Manama wey egpasalerepen kew nikandin te karereetan su inhanggat niyu ma ka langet din pinaahi te peggimu niyu te igkene kaniyu.”

30Ne impanulu e ni Muwisis diye te me kabuhalan ni Israil ka seini ne ulahingen, puun te bunsuranan taman te neepus.

Ka ulahingen ni Muwisis

32“Sikaniyu langun se due te langit

w ey sikaniyu langun se due te ampew te tane,

p ammineg kew te eglalahren ku.

2Egpanihis perem iling te uran ne egbisbis te me pinamula,

w ey iling te demmug diye te me sagbet,

k a me lalag ku.

3Igpangguhud ku ka ngaran te Magbebaya ne Manama ta,

w ey egdayanen ku ka kabantug din!

4Sikandin ka batu ne aputanan ku,

s u matareng ma ka langun ne paahin.

M atinumanen sikandin ne Manama;

m atulus wey matareng.

5Piru migsupak kew kandin,

w ey kene kew ne eleg ne eg-isipen ne me anak din tenged te maddeet ne hinimuwan niyu.

K ene kew ne matinumanen ne me etew!

6Mareet iya ka batasan niyu diye te tangkaan te Magbebaya ne Manama!

M e ungel kew iya wey kene egmanulik.

- S** ikandin ka amey niyu
n e miggimu kaniyu
w ey migpasasindeg kaniyu isip sabeka ne nasud.
 7Sumsumana niyu ka nanlihad ne me leg-un;
k a me timpu te masulug ne me kabuhalan.
N e panginse kew te me igdatu wey te me pangulu niyu meytenged kayi
s u igpasabut dan seini kaniyu.
 8¹⁵⁵ Te timpu ne impamehey te Amana ne Mabantug ne Manama ka tane diye te me nasud,
w ey te timpu ne immelein-lein din ka me etew,
i mpanahuan din seini te me eletanan sumale te kasuluhan te me kabuhalan ni Israil.
 9Ne in-alam te Magbebaye ne Manama ka me kabuhalan ni Hakub
i sip kandin mismu ne keet-etawan.
 10Nakita rin ka me kabuhalan ni Hakub diye te disirtu ne warad iya pinamula ne egtubu,
w ey intanggu rin sikandan wey intamangan
- i** ling te pegtanggu rin te kandin mismu ne pegkeetew.
 11Egpekeiling ka Magbebaye ne Manama te agila ne migbebantey te me pispis din,
t aheed te egpanuluen din te eglayang.
A ndam layun sikandin ne egbekad te me pakpak din te pegsalu wey peguyan kandan.
 12Ka Magbebaye ne Manama re ka migpangulu te keet-etawan din,
w ey ware lein ne manama ne migbulig kandin.
 13Impabaye din ka me kabuhalan ni Israil te me bubungan,
w ey impakeen din kandan ka uma te me kamet,
w ey impeinum din kandan ka teneb ne egpuun te pahang.
N e miglambeg de due ka me uliburan diye te tane ne batuwen.
 14Ne imbehayan din sikandan te me kisu ne egpuun te me baka,
w ey gatas te me karniru wey kambing ne mallambeg ne egpuun te Basan.
I mpamehayan din man-e sikandan te memeupiya ne trigu,

¹⁵⁵ + 32:8: Him 17:26.

- w** ey impeinum din te mannam ne binu. 19Nakita seini te Magbebaye ne Manama
- 15Migmallambeg wey migmanderakel ka me kabuhalan ni Israil, **w** ey tenged te langet din, in-engkeran din ka me anak din.
- p** iru neneyimu sikandan ne masinupaken. 20Ne migkahi sikandin, 'Eg-inniyuhan ku sikandan,
- I** n-engkeran dan ka Manama ne miggimu kandan; **w** ey egpipitawen ku re ke nekey ka egtamanan dan,
- i** ndali-dian dan ka mabantug ne migluwas kandan. **w** ey kene ku egbulihan,
- 16Inhanggat dan ka pegkatalikuren wey ka langet te Manama **s** u me ungel ma sikandan ne me kabuhalan,
- p** inaahi te pegsimba ran te lein ne me manama **w** ey masinupaken ne me anak.
- w** ey tenged te maddeet ne hinimuwan dan. 21 ¹⁵⁷ Inhanggat dan ka pegkatalikuren ku pinaahi te pegsimba ran te lein ne me manama,
- 17 ¹⁵⁶ Migmanubad sikandan diye te me busew wey kene ne diye te Manama; **w** ey nalangetan a kandan tenged te me diyus-diyus dan.
- s** ikan dan pad neileyi ka seini ne me manama— **P** urisu eggimuwen ku degma sikandan ne egkabelu te lein ne keet-etawan,
- m** e manama ne ware simbaa te me kaap-apuan dan. **w** ey egpeim-immeen ku pinaahi te pegpanalangin ku te nasud ne ungel.
- 18Nalingawan dan ka batu ne aputanan dan 22Egkanlabkanlab ka langet ku iling te hapuy
- n** e iyan ka Manama ne migbehey te umul ran. **n** e egpakasilab taman te inged te me minatey;

¹⁵⁶ + 32:17: 1Kur 10:20.

¹⁵⁷ + 32:21: a 1Kur 10:22; b Rum 10:19.

e gpakasilab seini te tane wey te lan-
gun ne eg-uma,

w ey te pabunsuranan te me bubun-
gan.

23Egpasalerepen ku sikandan te
me karereetan;

i g-amin ku igpane kandan ka me
tunud ku.

24Ne egmagguye e sikandan
tenged te gutas wey lusung,

w ey egkammatey e tenged te
mangune-kune ne dalu.

N e egpalusuran ku sikandan te leew
ne me mananap,

w ey igmakahat ku te egmanggilu ne
uled.

25Ne masulug ka egkammatey
diye te lihawangan te me baley ran
tenged te gira.

N e ka diye te me sinabeng, iyan
egdapit ka liyas;

e gkammatey ka me kanakan, me
mengebay, me bate ne egsusu pad,
wey ka me buyag e.

26Nakakahi a te egmeg-
susuwayen ku sikandan diye te mad-
diyu ne inged

t aman te warad egpakasuman-
suman kandan kayi te kalibutan.

27Piru migsuman-suman a ne
kema ke egpegasal ka me kuntere
dan wey egkahi te,

“ Ware dereeti te Magbebaye ne
Manama ka Israil.

S ikanami ka nakarereet kayi
pinaahi te keseg ney mismu!” ’ ”

28Ne migpabulus-bulus si
Muwisis ka migkahi, “Sabeka ne na-
sud ka me kabuhalan ni Israil

n e kene egpatambag wey kene eg-
pakasabut.

29Ke me matagseb pa perem
sikandan,

e gpakasabut perem sikandan ke
nekey ka egkatamanan dan te mewuri
ne me aldeu.

30Egkatalu te sabeka ne sundalu
te kuntere ka sabeka ne libu (1,000) ne
sundalu te me kabuhalan ni Israil,

w ey egkatalu te daruwa ne kun-
tere ka sapulu ne libu (10,000) ne me
kabuhalan ni Israil,

s u in-engkeran man-e sikandan te
Maresen ne Manama ne talagpanga-
bang dan,

w ey intuhutan din e ne egkatalu
sikandan te me kuntere dan.

31Ka batu ne aputanan te me
kuntere ta,

k ene ne iling te Batu ne aputanan ta,

w ey minsan sikandan nakataha kayi.

32Ka me kuntere ta ne mad-deet se hinimuwan iling te me matig-Suduma wey Gumura,¹⁵⁸

i yan dan egkeilingan ka paras ne mapeit se behas wey eggilu;

33egpekeiling te lalas te uled ne egpakapatey ka binu ran.

34Piru inlista te Magbebaye ne Manama ka me sale dan, wey intines din pad seini diye te tinesanan din,

w ey migtahad pad sikandin te eleg ne timpu te pegparusa kandan.

35¹⁵⁹ Ne migkahi ka Magbebaye ne Manama, 'Sikeddi ka egsuli wey egparusa;

m ahaan e egginguma ka timpu ne egpakarugsu sikandan, wey egpakasalerep te me karereetan,

w ey sahuhone ne egkammatey sikandan.'

36¹⁶⁰ Eggukum ka Magbebaye ne Manama lapig te keet-etawan din,

w ey egkeyimenawan sikandin te me suluhuanen din

k e egkakita rin ne warad keseg dan,

w ey ke deisek naan de ka egkasame kandan; uripen ma wey se kene ne uripen.

37Ne eg-inse ka Magbebaye ne Manama te keet-etawan din,

' Hendeid naan e ka me diyus-diyus dan;

k a batu ne aputanan dan;

38ka me manama ran ne migkeen te me tabe te immanubad dan,

w ey mig-inum te halad dan ne me binu?

E gpakabulig wey ke egpakabantey naa kaniyu seeye ne me manama?

39Tengteng kew, sikeddi de iya ka Manama

w ey warad lein.

S ikeddi ka eggimatey wey sikeddi ka eg-uyag;

s ikeddi ka egpali wey sikeddi ka egbawi.

N e ware egpakapangabang te minsan hentew ne egparusaan ku.

40Ne isip Manama ne ware kapatayan,

¹⁵⁸ + 32:32 Ka keet-etawan te Suduma wey Gumura, neilaan ne me agkayen.

¹⁵⁹ + 32:35: Rum 12:19; Hib 10:30.

¹⁶⁰ + 32:36a: Sal 135:14.

e gkayawen ku ka belad ku diye te langit

w ey igsaad ku,

41ne egkamangeen kud ka kampilan ku,

w ey eggamiten ku seini te peggukum,

w ey te pegsuli te me kuntere ku ne migdumut keddi.

42Egpanulayas ka langesa ran te me tunud ku

w ey egpanadtaren te kampilan ku ka me lawa ran.

N e ware egpakallahuy lagkes ka nenapalian wey ka naddakep,

w ey egpanamperen ka ulu te me pangulu ran.’ ”

43Ne migkahi si Muwisis, “Deyraya niyu keet-etawan te langun ne nasud ka keet-etawan te Manama,

s u egsulian din iya ka migpangimatey te me suluhuanen din;

e gsulian din ka me kuntere din,

w ey eglinisan din e man-e ka tane din wey egpasayluwen din ka me etew te me sale dan.”

44In-ulahing seeye ni Muwisis wey ni Huswi ne anak ni Nun eyew egkarineg te me kabuhalan ni Israil.

Ka katamanan ne tahataha ni Muwisis

45Te nekeimpus e si Muwisis ka egpangguhud te me panulu te Manama diye te keet-etawan, ⁴⁶ ingkahian din e sikandan, “Tantanuri niyu naa layun ka langun ne ingguhud ku kaniyu kuntee ne aldew. Ne ipanulu niyu degma seini te me anak niyu eyew egtumanen dan te mapahetpet ka langun ne lalag te seini ne balaud. ⁴⁷ Ka me lalag te seini ne balaud, kene ne lerew re due; seini ka egpakabehey kaniyu te malayat ne umul ke egtumanen niyu seini diye te tane ne egangkenen niyu, ne diye te talipag te Hurdan.”

48 ¹⁶¹ Te sikan ded ne aldew, ingkahian te Magbebaye ne Manama si Muwisis, ⁴⁹ “Takereg ka diye te Bubungan ne Abarim te inged te Muwab ne egkatalipag te Hiriku, wey pamantawa nu ka inged te Kanaan ne igbehey ku te me kabuhalan ni Israil eyew egkaangken dan. ⁵⁰ Ne diye ka egpatey te seeye ne bubungan iling te suled nu ne si Aarun ne migpatey diye te Bubungan ne Hur, wey insabal, ⁵¹ su ware kew ma migparumaruma keddiey se daruwa wey ware niyu tahura ka pegkamatulus ku diye te tangkaan te me kabuhalan ni Israil, te diye kew pad te weyig te Miriba ne diye te disirtu, diye te Sin ne marani te Kadis. ⁵² Purisu tibbal ke re egpakapamantew te tane ne igbehey ku te me kabuhalan ni Israil, piru kene ka egpekeendiye.”

¹⁶¹ + 32:48-52: Num 27:12-14; Diy 3:23-27.

Ka tubtubaren ni Muwisis para te me kabuhalan ni Israil

33Ne seini ka me tubtubaren ni Muwisis ne etew te Manama, para te me kabuhalan ni Israil, te ware pad sikandin migpatey. ² Migkahi sikandin,

“ Migtupang ka Magbebaye ne Manama puun te Sinay,

w ey puun te inged ne Idum, miglayag sikandin iling te aldew,

w ey puun te Bubungan ne Paran, impapitew rin ka kabantug din;

m igginguma sikandin duma te linibu ne me panalihan,

w ey ka igkakawan ne belad din, inggen-gen din te egkanlabkanlab ne hapuy.

3Inggeyinawaan iya te Magbebaye ne Manama ka keet-etawan din, ¹⁶²

w ey intamengan din ka langun ne immatulus din.

P urisu mig-ikul sikandan kandin, wey migtuman te me suhu din,

4ne ingguhud ku kandan

i sip egkapanunud te me kabuhalan ni Hakub.

¹⁶² + 33:3 Te Hibuwanen: ka keet-etawan.

¹⁶³ + 33:5 Te Hibuwanen: Hishurun.

¹⁶⁴ + 33:8: a Iks 28:30; b Iks 17:7; c Iks 17:7; Num 20:13.

5Neyimu ne Hari te Israil ¹⁶³ ka Magbebaye ne Manama

t e miglibulung ka langun ne tribu te Israil

w ey ka me pangulu ran.”

6Ne seini ka tubtubaren ni Muwisis meytenged te me kabuhalan ni Rubin:

“ Kene perem egkammatey ka me kabuhalan ni Rubin

m insan deisek de sikandan.”

7Ne seini degma ka tubtubaren din meytenged te me kabuhalan ni Huda:

“ He Magbebaye ne Manama, pammineha nu ka pegpangananey te me kabuhalan ni Huda,

w ey palemunga nu sikandan te keet-etawan nu.

N e pinaahi te me belad nu,

p angabangi nu sikandan puun te me kuntere dan.”

8 ¹⁶⁴ Ne seini degma ka tubtubaren din meytenged te me kabuhalan ni Libi:

“ He Magbebaye ne Manama, ibehey nu ka Tumim wey ka Urim ¹⁶⁵ nu

d iye te matinumanen ne me suluhanen nu ne me kabuhalan ni Libi,

s u neel-elehan nud ma sikandan diye te Masa

w ey inlasey-lasey nud diye te weyig te Miriba.

9Impapitew ran ne labew ka peg-unung dan keykew

d u te me amey wey iney ran, me suled, wey me anak dan.

I ntuman dan ka me suhu nu,

w ey ka kasabutan nu.

10Impanulu dan te me kabuhalan ni Israil ka me balaud

w ey me suhu nu;

m ighalad sikandan te insinsu

w ey migtutung diye te altar nu te igpanubad.

11He Magbebaye ne Manama, behayi nu sikandan te kanekal,

w ey panalangini nu ka langun ne eggimuwen dan.

N e gulaa nu ka me kuntere dan,

¹⁶⁵ + 33:8 Ka Urim wey Tumim iyan ka me kasangkapan ne eggamiten te talagpanubad te pegnengneng te igkeupii te Manama, piru ware nataheyi kuntee ke egmenuwen seini te eggamit.

e yew kenad sikandan egpakapan-lusud.”

12Ne seini degma ka tubtubaren din meyitenged te me kabuhalan ni Binhamin:

“ Inggeyinawaan te Magbebaye ne Manama ka me kabuhalan ni Binhamin,

w ey impariyu din te me karereetan;

m ig-ugpe sikandan wey intamengan din layun.”

13Ne seini degma ka tubtubaren din meyitenged te me kabuhalan ni Husi:

“ Egpanalanginan perem te Magbebaye ne Manama ka tane dan,

p inaahi te uran puun te awawangan,

w ey te weyig puun te diralem te tane,

14wey pinaahi te aldew, egpamasuluhen din perem ka me behas te me pinamula ran tagse bulan,

15wey memeupiya perem ka egkahaani ran

w ey eg-um-umambu ka eg-uma diye te kabubunganan,

16duma te memeupiya ne eg-uma te tane wey te katubung kayi.

- K**a seini ne me panalangin, egpuun te Manama
- n**e miglalag puun te taliware te nalegleg ne sapinit.
- E**gpalunggaat perem seini ne me panalangin diye te me kabuhalan ni Husi
- s**u sikandin ma ka labew te langun ne suled din.
- 17Manekal si Husi iling te panaganey ne turu ne baka,
- w**ey due me sungey ne iling te me sungey te leew ne turu ne baka.
- N**e ka seini ne me sungey, iyan ka linibu ne me kabuhalan ni Ipraim,
- w**ey me kabuhalan ni Manasis ne egtalu te langun ne nasud.”
- 18Ne seini degma ka tubtubaren din meytenged te me kabuhalan ni Sabulun wey ni Isakar:
- “ Eggale-gale ka me kabuhalan ni Sabulun te pegpamelegye dan diye te duma ne me nasud;
- e**ggale-gale ka me kabuhalan ni Isakar su egmatubung sikandan diye te me ugpaan dan.
- 19Egginggaten dan ka keetawan ne eggendiye te bubungan dan
- e**yew egtutung te eleg ne igpanubad diye te Manama.
- N**e egpanlaglag sikandan te me karatuan puun te dahat
- w**ey te impamunbunan ne karatuan diye te me lelanek diye te ilis.”
- 20Ne seini degma ka tubtubaren din meytenged te me kabuhalan ni Gad:
- “ Egdayanen ka Manama ne migbehey te maluag ne tane diye te me kabuhalan ni Gad;
- e**g-ugpe sikandan ne iling te liyun ne andam ne egbindas-bindas te ulu wey pamanayen te me kuntere dan.
- 21In-alam dan ka amana ne me-upiya ne baad te tane
- n**e intahahe para te me kumandir te me sundalu.
- N**e te timpu ne migmanlibulung ka me pangulu te me kabuhalan ni Israil,
- m**igendiye sikandan wey impatuman dan te me kabuhalan ni Israil ka me balaud wey me suhu te Magbebaye ne Manama.”
- 22Ne seini degma ka tubtubaren din meytenged te me kabuhalan ni Dan:
- “ Ka me kabuhalan ni Dan, iling te anak te liyun

n e mig-um-umbetut puun te Basan.”

23Ne seini degma ka tubtubaren din meytenged te me kabuhalan ni Naptali:

“ Dakel ka panalangin te Magbebaye ne Manama te me kabuhalan ni Naptali;

e gkaangkan dan ka tane dapit te igkakawanan ne balabahan, wey te iglineb.”

24Ne seini degma ka tubtubaren din meytenged te me kabuhalan ni Asir:

“ Egpanalanganin perem ka me kabuhalan ni Asir labew te me suled dan;

i gkahale perem sikandan te Manama labew te me suled dan,

w ey egmasulug perem ka me behas te me ulibu ran,

e yew dakel ka lana ran ne egkaayun e ne eg-eleran te me paa ran.

25Ne ware igkaaldekan dan su me putew ma wey burunsi ka me pagul te gumawan dan;

e gmalig-en perem sikandan taman te egkengabuyag sikandan.

26He me kabuhalan ni Israil,¹⁶⁶ ware egpekeiling te Manama niyu ne mateles amana wey maresen

n e mig-untud te me gapun diye te langit ka egbulig kaniyu.

27Iyan niyu aputanan ka Manama ne ware kapatayan;

e glig-enen kew nikandin pinaahi te geem din,

w ey egpandeldelen din ka me kuntere niyu,

w ey eggsuhu sikandin ne egpeyimatayan sikandan.

28Purisu eg-ugpe ka me kabuhalan ni Hakub ne mariyu te karereetan,

d iye te tane ne dakel se eg-uma ne trigu, wey iyam ne binu,

s u egpabisbisan ma ka tane dan pinaahi te demmug puun te langit.

29Meupiya kew keet-etawan te Israil

n e inluwas te Magbebaye ne Manama!

K a Magbebaye ne Manama ka egpangabang kaniyu,

w ey sikandin ka egpakig-ehet te me kuntere niyu.

¹⁶⁶ + 33:26 Te Hibuwanen: Hishurun.

E gmakapananap ka me kuntere niyu ne egparani kaniyu,

w ey egpandi-diekan niyu ka me panubaran dan diye te me bubungan.”

Ka pegpapatwew te Manama ki Muwisis te tane

34Ne puun te kanapnapuan te Muwab, migtakereg e si Muwisis diye te Bubungan ne Nibu, wey migpabulus-bulus diye te puntul te Bubungan ne Pisga ne egkatalipag te Hiriku. Ne impapitew kandin te Magbebaye ne Manama ka intiru ne tane: puun te Gilyad taman te Dan; ² ka me inged ne egkaangken te tribu enni Naptali, Ipraim, Manasis, wey ni Huda taman diye te Dahat ne Midityanyu, dapit te iglineb; ³ ka inged te Nigib, ka napu te Hiriku ne siyudad te me palmira, taman te Suar. ⁴ ¹⁶⁷ Ne ingkahian te Magbebaye ne Manama si Muwisis, “Seini ka Inged ne Insaad ku ki Abraham, Isaak, wey ki Hakub ne igbehey ku diye te me kabuhalan dan. Impapitew ku seini keykew piru kene ka egpekeendiye.”

Ka pegpatey ni Muwisis

5Ne migpatey e diye te inged te Muwab si Muwisis ne suluhuanen te Magbebaye ne Manama, sumale iya te ingkahi te Manama. ⁶ Ne inlebeng e sikandin te Manama diye te bangalug

te Muwab ne talipag te Bit-Piyur. Piru taman kuntee, ware minsan hentew ne nakanengneng te eleg ne nalengeran te inlebengan ki Muwisis. ⁷ 120 e ka idad ni Muwisis te pegpatey rin. Piru te sika ne idad din, makeseg pad sikandin wey egpakameleg-meleg pad. ⁸ Ne miglungku kandin ka langun ne me kabuhalan ni Israil diye te kanapnapuan te Muwab, taman te sabeka ne bulan.

9Ne si Huswi ne anak ni Nun, napenu te panisingan te katagseb, su intel-eban ma sikandin ni Muwisis te belad din te peg-alam kandin. Purisu migpammineg ki Huswi ka langun ne me kabuhalan ni Israil, wey intuman dan ka me suhu te Magbebaye ne Manama ne ingkahi dengan ni Muwisis.

10 ¹⁶⁸ Ne minsan ken-u, ware de due prupita te Israil ne iling ki Muwisis te amana egpekegtangke te Magbebaye ne Manama. ¹¹ Warad egpekeiling kandin te impeyimu te Magbebaye ne Manama te me palinneu wey me kein-inuwan diye te Ihiptu eyew te pegkuntere te Hari diye, te langun ne upisyal rin, wey te intiru ne nasud din. ¹² Warad egpekeiling kandin te nekeyimu te nalein-lein ne derakel wey me kein-inuwan ne himu ne napamalehetan mismu te me kabuhalan ni Israil.

¹⁶⁷ + 34:4: a Hin 12:7; b Hin 26:3; c Hin 28:13.

¹⁶⁸ + 34:10: Iks 33:11.